

DE

Glasilo Zveze sindikatov Slovenije, glavni urednik: Dušan Gačnik, odgovorna urednica: Majda Žlender

DELAVSKA ENOTNOST št. 26 — leto XXXX

Kaj o tem menite vi?

Janez Rajk, kmet pod Gorjanci, ki je pred dnevi v poletni pripeki spravljal seno skupaj s svojo ostarelo ženo, nas je v nevezanem pomenku vprašal: »Kdo bo pri nas delal, ko bo nas starih pomanjkalo?« Takole, praznje oblečeni, nekako niti nismo imeli »obraza«, da bi tej »stari korenini« razlagali, da bomo pač delali vsi, da bodo za nas delali stroji, tehnika... Navzlic temu pa se nam je njegovo vprašanje globoko vtisnilo v spomin, kajti predobro smo se zavedali, česa vsega se je dotaknilo.

Saj res, kdo bo poslej pri nas gradil nove objekte, kopal premog, čistil dimnike in na koncu koncev tudi spravljal seno, da ne naštevamo dalje?

To je vprašanje, ki v teh mesecih še kako muči naše gradbeništvo, rudarstvo, odgovorne ljudi v pristojnih ustanovah, da ne rečemo družbo v celoti. Plat zvonja bije upravičeno. O tem zgovorno pričajo tudi podatki.

Vzemimo v precep samo tiste, ki nam jih je v članku »Še neizkoriščenih 1100 štipendij!« posal Franc Valant s »Splošnega združenja gradbeništva in IGM«. Doslej se je vpisalo na slovenske gradbene šole samo 45 odstotkov od vseh učencev, ki jih potrebuje naše gradbeništvo. V gradbenih šolskih centrih v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ajdovščini in Novem mestu beležijo ta čas od skupaj razpisanih 2350 prostnih učnih mest le 1286 prijav. K drugačnemu razmerju ne pomagajo niti številne štipendije.

Podobna slika je z vpisom na rudarski šoli. Na rudarskem šolskem centru v Velenju so nam povedali, da so na 270 prostih učnih mest prejeli 270 prijav, vendar od tega samo 25 iz Slovenije. Neugodna pa je tudi struktura, ki zadeva usmeritev, saj bi želelo postati kar 133 učencev rudarskih tehnikov, čeprav je razpisanih samo 60 mest. Če vemo, da v sistemu usmerjenega izobraževanja postaneš lahko rudarski inženir le, če si najprej rudarski tehnik in ne, denimo, gimnazijec, kot je bilo to doslej, potlej je tudi tu jasno, »kam pes tace moli«. Poglavlje je zase pa je na tej šoli tudi osip, zlasti učencev iz drugih republik, tako da moramo tudi letos na vpis v šole rudarske stroke gledati z dokajšnjo zaskrbljenostjo, čeprav se stvari le premikajo z mrtve točke, kot so nam zatrtili v Velenju.

Ob vsem tem se moramo vprašati: ali smo storili dovolj, da bi mladim ljudem posredovali pravilno predstavo o takoimenovanih težkih poklicih? Nedvomno je najustreznejši odgovor na to naša reforma izobraževanja, ki je že dala določene rezultate (predvsem v naši zavesti), še bolj pa se nam zrcalijo v prihodnosti. Prav v reformi je namreč iskati tisti novi vzvod, ki nas lahko pripelje do pravičnega vrednotenja proizvodnega dela in s tem do skladnosti med dejanskimi gospodarskimi potrebami in šolanjem kadrov. Zato bi morali vse sile napeti prav za čim doslednejšo izpeljavo reforme šolskega sistema, kajti na dlani je, da bo učitelj in ne samo on svetovilo svojim učencem proizvodni poklic šele, ko bo dejansko spoznal, da je ta poklic ustrezno nagradjen in družbeno cenjen. Tu se seveda moramo vprašati, ali smo v sindikatu storili dovolj, da bi čimprej presekali zdajšnje ne prav rožnato stanje. Ali so enkratne kampanjske akcije (televizijska reklama, dvomešno preusmerjanje mladine iz viškov v manjkajoče vpiše itd.) dovolj, ko nam teče v grlo ali bi bilo treba storiti še kaj drugega? Delavci, organizirani v osnovne sindikalne organizacije, kaj o tem menite vi?

Uredništvo DE

Zveza sindikatov Slovenije je v minulem obdobju namenila veliko pozornosti dograjevanju sistema delitve sredstev za osebne dohodke, kjer je bilo eno temeljnih stališč, da je potrebno veliko bolj ceniti in zato tudi bolje nagraditi delo v neposredni proizvodnji in v težkih delovnih razmerah. To velja seveda tudi za rudarje, ki prav jutri, 3. julija, praznujejo svoj stanovski praznik. Tudi mi jim kličemo — SREČNO!

Foto: Peter Poženel

Iz vsebine:

Volilna seja republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije

»Povečati našo učinkovitost pri uveljavljanju družbenoekonomskega položaja delavcev«

Stran 2—3

Klepet v uredništvu

Stanovanja so predraga, tudi gradimo jih prepočasi

Stran 7

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije in Delavska enotnost čestitata vsem borcev NOB ob letošnjem 4. juliju, ki ga jugoslovanski narod in narodnosti praznujemo letos ob 40-letnici vstaje, še posebno ponosni na pot, ki smo jo prehodili v teh štirih desetletjih

Podeljena letošnja priznanja in nagrade samoupravljalcev

Priznanja ne le omenjenim, pač pa vsem marljivim aktivistom

Stran 8—9

Ob praznovanju dneva borca v Ljubljani vabijo delovni ljudje in občani občine Moste-Polje

na ljudsko zborovanje z otvoritvijo kulturnega doma Španski borci v soboto, 4. julija 1981 ob 10. uri v Mostah ob Zaloški cesti

Stran 10

Enotnost v akciji

V preteklih nekaj tednih se je zvrstilo veliko dogodkov, ki so povezani s prizadevanji za obvladovanje gospodarskega položaja, za uveljavitev delavca kot gospodarja in upravljalca s svojim delom. Težiščno mesto ima kongres samoupravljalcev Jugoslavije, kjer so delegati delavskega razreda razgrnili vrsto razmišljanj, ocen in tudi predlogov o tem, kako v prihodnje naravnati pota vseh družbenih dejavnikov v poglobljanju samoupravljanja, kako usmeriti dejavnost družbenopolitičnih sil v procesu, ki vodi v osvoboditev dela in delavca in še zlasti, kako naš izvorni delegatski sistem v resnici usposobiti, da bo ožilje, po katerem se bo pretakala beseda delavca, njegova volja in zahteva.

Je to vizija? Ne! To je resničnost, besede na kongresu samoupravljalcev pa odgovor vsem tistim, ki v zapečku razmišljajo o drugačnih poteh razvoja naše družbe, ki se še zmeraj niso sprijaznili z resnico: samoupravljanja, ki so ga ustvarili delavci, kot je nekoč dejal tovariš Tito, tega jim ne more nihče vzeti. Besede, izrečene na kongresu, so upor proti vsemu, kar ovira delavsko oblast, proti nedosled-

nosti in nespoštovanju dogovorov, upor proti tistim, ki se ne zavedajo svojega poslanstva, svojih dolžnosti na političnih in samoupravnih funkcijah. In nena zadnje so kongresna sporočila ponovno potrdila naših delovnih ljudi, da so sposobni upreti se vsakomur, ki ruši temelje socialistične graditve in opozorilo vsem, da je naša samoupravna družba žilava kot večstoltni hrast, sposobna kljubovati različnim vetrovom, ki jim samoupravni socialistični razvoj Jugoslavije ni pogoda.

Drugi dogodek, ki je morebiti za koga manj pomemben, vendar pa za slovensko zvezo sindikatov to ne more biti, je volilna seja republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Če smo zapisali, da je za marsikoga morša manj pomemben, smo zapisali zato, ker gre navsezadnje za obračun dela zelo pomembnega organa, ki je v preteklem letu opravil pomembne naloge, se soočal z resnimi gospodarskimi in političnimi razmerami v naši družbi. Kako smo uspeli? Nobena volilna seja ne more dati pravega odgovora na to vprašanje; vsi odgovori so lahko bolj ali manj subjektivni. Govore pa dejstva, na katera je odgovoril tudi Vinko Hafner v svojem poročilu na volilni seji RS ZSS, ko je ob kopici težav, s katerimi se srečujemo ta čas v naši družbi, opozoril, da se delavski razred v sedanjih razmerah vede kot pravi gospodar, ki se vse bolj zaveda svoje oblasti pri

upravljanju z družbenimi sredstvi in čedalje bolj prevzema tudi vse vzvode političnega odločanja.

In končno ne smemo mimo prizadevanj in nagrad samoupravljalcem. Po sodbi odgovornih organov so jih tudi letos dobili tisti samoupravljalci, ki so to zares zaslužili. Ko smo se pogovarjali z njimi, nas je najbolj presenetila njihova skromnost, njih ocena, da je v njihovih kolektivih še marsikdo, ki je prav tako vreden takšnega visokega priznanja. Kar prijetno je bilo gledati tovarišice in tovariše, ki so prejeli priznanja in nagrade z nekakšno tremo, kasneje pa se je v pogovorih iz njih kot tekoča reka izlilo razmišljanje, kaj vse je še potrebno storiti, da bo samoupravljanje res samoupravljanje z veliko začemico. Kritičnost in samokritičnost je njihova človeška lastnost, tako ocenjujejo sebe, svoje samoupravno okolje in družbo sploh. Pri tem pa jim ne zmanjka volje za trdo delo tudi v bodoče.

Omenili smo le tri dogodke, čeravno jih je bilo več, vendar za vse velja, da če naj bodo brazde samoupravljanja globlje, morajo v oranje biti v prihodnje še bolj vpete družbenopolitične organizacije. Sindikat še posebej, saj bo le tako ob letu — to bo leto kongresov — bera pozitivnih izkušenj in rezultatov dela obilnejša.

Marjan Horvat

Volilna seja republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije

»Povečati našo učinkovitost pri uveljavljanju družbeno-ekonomskega položaja delavcev«

V petek, 26. junija se je sestel republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, ki je obravnaval najpomembnejša vprašanja s področja delovanja sindikatov in zveze sindikatov v preteklem enoletnem obdobju. Razprava na volilni seji — tako smo se odločili po 1. konferenci ZSS — je potrdila pripravljeno gradivo o poročilu RS ZSS in njegovih organov v preteklem letu in uvodno razpravo tovariša Vinka Hafnerja, predsednika RS ZSS, ki je v svoji uvodni besedi na volilni seji republiškega sveta opozoril, da je bilo največ aktivnosti zveze sindikatov Slovenije namenjenih zlasti uveljavljanju družbeno-ekonomskega položaja delavca, njegovim pravicam in dolžnostim v pridobivanju in razporejanju dohodka ter delitve sredstev za osebne dohodke in krepitvi socialističnega samoupravljanja; torej takšnega samoupravljanja in takšnega uveljavljanja položaja delavcev v združenem delu, da bo lahko odločal neposredno o pogojih in rezultatih svojega dela in upravljal s celotno družbeno reprodukcijo. Pri tem velja zlasti omeniti tista opozorila tovariša Vinka Hafnerja, ki jih je v svojem poročilu omenil! Gre za potrebo po večji učinkovitosti vseh subjektivnih sil, saj je v dobri meri prav od njih odvisno, kako bomo uresničili gospodarsko stabilizacijo in okrepili takšne družbeno-ekonomske odnose, kot nam jih nalagata ustava in zakon o združenem delu. Med drugim je Vinko Hafner dejal:

»Iz priloženega poročila pa tudi iz vašega lastnega sodelovanja v delu republiškega sveta lahko ugotovite, da smo v preteklem enoletnem obdobju nadaljevali z uresničevanjem sklepov 9. kongresa ZSS ter sklepov 1. in 2. konference Zveze sindikatov Slovenije. Največjo pozornost smo namenjali krepitvi socialističnega samoupravljanja, torej uveljavljanju takega družbeno-ekonomskega položaja delavcev v združenem delu, da neposredno odločajo o pogojih in rezultatih svojega dela in upravljajo s celotno družbeno reprodukcijo. Vendar moram ugotoviti, da je po pomembnem napreduku, ki smo ga dosegli v prvih letih po uveljavitvi nove ustave in zakona o združenem delu, zlasti pri oblikovanju samoupravne organiziranosti združenega dela prišlo v zadnjem obdobju do določene zastojnosti v razvoju samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov. To pomeni, da tudi naša prizadevanja na tem področju niso bila dovolj učinkovita.«

Zatem je Vinko Hafner spregovoril o razlogih za zoževanje vpliva delavcev

benih sil, vključno sindikatov. Vtis je, kot da nam je po pomembnih uspehih v razvoju samoupravljanja v prejšnjih letih zdaj začelo zmanjkovati moči in vname za nadaljnji odločilni korak od upravljanja v imenu delavcev na upravljanje delavcev samih, torej za uveljavitev socialističnega samoupravljanja kot prevladujočega produkcijskega odnosa na vseh področjih družbene reprodukcije, čeprav so za to že ustvarjeni realni materialni in drugi družbeni pogoji in opredeljene jasne družbene usmeritve.«

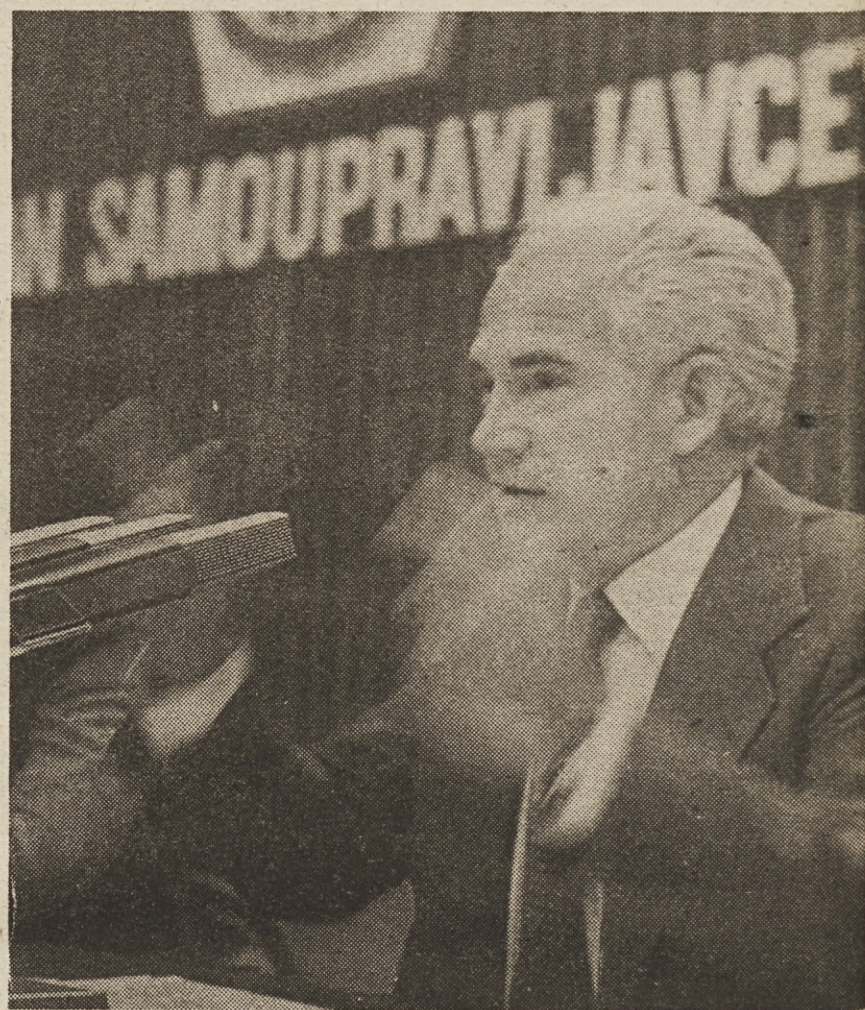
Vinko Hafner je nato dejal, da so bili tudi to razlogi za sklic 3. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije.

Potlej je predsednik slovenskih sindikatov spregovoril o uresničevanju stališč in sklepov 1. konference Zveze sindikatov Slovenije, ki so bila zelo koristna pri pripravi in sprejemanju družbenih planov za srednjeročno obdobje od leta 1981—1985. Med drugim je dejal: »Uresničevanje novih srednjeročnih planov pa zdaj že kaže določene neusklajenosti in druge slabosti, ki jih

kot bistvenega življenjskega interesa delavskega razreda. Sedanja gospodarska nestabilnost namreč ni samo ovira za doseganje ugodnejših gospodarskih rezultatov in uresničevanje planskih ciljev, temveč tudi za krepitev samoupravnega družbeno-ekonomskega položaja delavcev ter glavni vzrok za upadanje življenjskega standarda in socialne varnosti.«

Predsednik Vinko Hafner je potem spregovoril o znanih stališčih septembrske seje republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in usmeritvah za dejavnost sindikatov pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije. Navedel je kopico podatkov iz resolucije in pri tem posebej poudaril, da so delavci v združenem delu v celoti upoštevali družbene usmeritve za delitev dohodka v letu 1980 in da so to potrdili tudi ob sprejemanju zaključnih računov. Ko je analiziral uresničevanje usmeritve za leto 1981 ter poudaril nekatera neugodna gibanja, je med drugim omenil, da so se prav zategadelj sestali na delovnem dogovoru člani predsedstva republiškega sveta ZSS in izvršnega sveta skupščine SR Slovenije, kjer so ocenili razmere in se dogovorili za nekatere skupne usmeritve. Dejal je:

»Ker imamo že dovolj konkretnih usmeritev in dogovorov za aktivnost sindikatov pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije, jih zdaj ne bi ponavljal. Poudaril bi le-to, da moramo skrbno spremljati vsa dogajanja in čim bolj delovati med samimi delavci. Zagotoviti moramo, da bodo le-ti sproti in dobro obveščeni o stvarnem položaju svoje organizacije in celotnega združenega dela ter sprejemali ustrezne odločitve.« K temu je dodal, da moramo v temeljnih samoupravnih okoljih letos še posebno temeljito obravnavati periodične obračune in tudi razvojne možnosti do konca leta.

izpopolnitve samoupravnih aktov in tudi za praktično uveljavljanje delitve po delu v organizacijah združenega dela. Ugotavljamo pa, da se te usmeritve vse prepočasno uveljavljajo in čutimo, da v zadnjem obdobju ponekod zastajajo ali celo nazadujejo pri uveljavljanju delitve po delu,« je pribil Vinko Hafner.

Ko je analiziral razloge za takšno odlašanje v uveljavljanju delitve po delu, je poleg objektivnih omenil tudi mnogo subjektivnih vzrokov in dejal: »Prav zdaj, v okviru prizadevanj za stabilizacijo gospodarstva, je potrebno okrepiti napore za uresničevanje delitve po delu in rezultatih dela, ki lahko bolj od vsega drugega spodbudi delavce k večji produktivnosti dela in boljši izrabi vseh notranjih rezerv, s tem pa tudi k ustvarjanju večjega realnega dohodka. Še zlasti se moramo zavzemati za uveljavljanje družbene usmeritve o ustreznem vrednotenju dela v težkih pogojih in

Uspešen sindikat — trdna socialistična zveza

Tilka Blaha je opozorila na pomen stalnega dejavnega vključevanja sindikata v socialistično zvezo. Dosedanje je bilo uspešno, kazalo pa se je največkrat v obliki posvetovanj, skupnih stališč in sklepov. Veliko je še neizkoriščenih možnosti, predvsem v krajevnih skupnostih. Letos bo mogoče skupno delo zastaviti predvsem v pripravah na tretjo konferenco zveze sindikatov o socialni politiki, pri uresničevanju usmerjenega izobraževanja in v pripravah na volitve.

»V razpravah o socialni politiki je še premalo čutili odgovoren odnos do zdravega delovnega in življenjskega okolja ter do lastnega zdravja. Neredko pri tem preveč pričakujemo od drugih, sami pa ostajamo ob strani. Prav tako so pogovori o pokojninskem zavarovanju preveč usmerjeni v zmanjševanje delovne dobe,« je pripomnila Tilka Blaha.

»Najtežje je biti predsednik sindikata«

Ivanka Vrhovčak je poudarila, da je bilo v sindikatu opravljenega veliko dela, vendar pri tem ne smemo pozabiti, da je bistven odgovor na vprašanje, kaj sindikat dejansko pomeni delavcem in koliko možnosti za razreševanje problemov jim nudi. Sindikat ima množice aktivistov, marsikje pa njihov vpliv se ni čutili, saj se delavska politika še vedno preveč kroji in uresničuje v forumih. Zato brez kritičnega ovrednotenja metod in oblik dela sindikat ne bo uspešnejši. Pa tudi brez dejavnega prispevka komunistov ne. Prav tako velja, da OO ZK ne bo dosegala uspehov, če ne bo učinkovita tudi organizacija zveze sindikatov. Tam kjer sindikat ni množičen oziroma ne dela, tudi zveza komunistov ostaja šibka.

tem pa tudi uresničevanja politike gospodarske stabilizacije in uveljavljanja delitve po delu. Pri tem izhajamo iz temeljnega izhodišča, da je socialna politika in zagotavljanje socialne varnosti delavcev nepogrešljiv sestavni del celotnega družbeno-ekonomskega razvoja... Poleg tega želimo s to konferenco razjasniti in odpraviti tudi nekatera napačna pojmovanja o vlogi sindikatov na področju socialne politike, torej pojmovanja o sindikatu kot nekakšnem varuhu delavcev ali pa o sindikatu kot nekakšni humanitarni organizaciji, ki naj se ukvarja le s socialnimi vprašanji.

Člani RS ZSS so pozorno prisluhnili poročilu Vinka Hafnerja o delu republiškega sveta in njegovih organov v preteklem enoletnem mandatnem obdobju.

na pogoje za pridobivanje dohodka in na njegovo porabo in poudaril: »Ni dvoma, da je bila v tem obdobju najhujša objektivna ovira za razvoj samoupravljanja in vzrok za širjenje administrativnega ukrepanja prav sedanja gospodarska nestabilnost ter z njo povezane motnje v proizvodnji in pridobivanju dohodka. Vse to je potisnilo delavce in odgovorne družbene dejavnike v razreševanje tekočih gospodarskih vprašanj, jih sililo v pragmatizem in zmanjševalo njihovo zavzetost za razvoj samoupravnih družbenih odnosov in razreševanje nastalih družbenih problemov na dolgoročnejsih osnovah. Poglavitni vzrok za dosedanji zastoj v razvoju samoupravljanja pa vendarle ni v dosedanjih gospodarskih zaostritvah in drugih objektivnih težavah, je subjektivne narave, torej v premajhni zavzetosti in učinkovitosti zavestih druž-

bo v postopku kontinuiranega planiranja treba odpraviti. Ne glede na to pa smo v tem obdobju dosegli pomemben napredek v uveljavljanju družbenega planiranja kot pomembnega instrumenta delavcev za obvladovanje gospodarskih tokov, pa tudi za uveljavljanje delavčevega vpliva na celotno družbeno reprodukcijo.«

Vzvod za planiranje še ni v delavskih rokah

Največja ovira za uspešno uveljavljanje družbenega planiranja je v dosedanji gospodarski nestabilnosti, izraženi v visoki stopnji inflacije ter množici drugih neskladij in zaostritev. Zato je bila naša največja pozornost v tem obdobju namenjena prav uresničevanju politike gospodarske stabilizacije

Med odmorom

V minulem mandatnem obdobju se je Zveza sindikatov Slovenije precej ukvarjala tudi z uveljavljanjem delitve po delu in rezultatih dela kot pomembne sestavine socialističnih odnosov in nepogrešljive oblike spodbujanja delavcev za povečanje produktivnosti dela in uspešno gospodarjenje. Na 2. konferenci ZSS je bilo sprejetih precej pomembnih stališč in sklepov in tudi družbeni dogovor o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, ki jih podpisujeta poleg sindikatov še izvršni svet in gospodarska zbornica. Družbeni dogovor res določa le temeljna načela za uveljavljanje delitve po delu in so zato potrebne še nekatere strokovne podlage, ki jih morajo pripraviti podpisniki dogovora še v letošnjem letu. Toda družbeni dogovor, skupaj z drugimi družbenimi usmeritvami, daje dobro podlago za ustrezne

ustvarjalnega dela, kar je odločno podprl tudi 3. kongres samoupravljalcev.

Tudi 3. konferenca Zveze sindikatov Slovenije je bila v poročilu o delu republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in njegovih organov deležna precejšnje pozornosti. »S to konferenco sindikatov ne nameravamo vpeljati nekakšne svoje socialne politike, ker je ta že oblikovana ob sodelovanju vseh organiziranih socialističnih sil in globalno opredeljena tudi v mnogih srednjeročnih planih in v posebnem samoupravnem sporazumu o skupnih osnovah za zagotavljanje socialne varnosti v SR Sloveniji v obdobju 1981—1985. Želimo le še bolj uveljaviti delavca kot nosilca socialne politike in zagotavljanja socialne varnosti, socialno politiko pa še bolj postaviti v funkcijo razvijanja samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov in uspešnega gospodarjenja, s

prehrano in rekreacijo delavcev.»

Vinko Hafner je spregovoril tudi o zasedanjih republiškega sveta, njegovem povezovanju z drugimi družbenimi dejavniki in poudaril: »Kakšna pa je bila dejanska učinkovitost našega delovanja pri uresničevanju življenjskih interesov delavcev ter pozitivnem spreminjanju družbenih in gospodarskih razmer? Le-te so se v primerjavi z letom dni nazaj celo nekoliko poslabšale. Pri tem ne mislim toliko na znane dogodke na Kosovu, čeprav so nas tudi ti na svojstven način opozorili na nekatere resne razmere našega družbenega razvoja in delovanja subjektivnih družbenih sil. Mislim predvsem na poglobljanje gospodarske nestabilnosti in iz nje izvira-jočih motenj v družbeni reprodukciji, na resen zastoj v razvoju samoupravnih odnosov in širjenje administrativnega ukrepanja, posebno pa na upadanje življenjskega standarda delavcev in slabitev njihove socialne varnosti.«

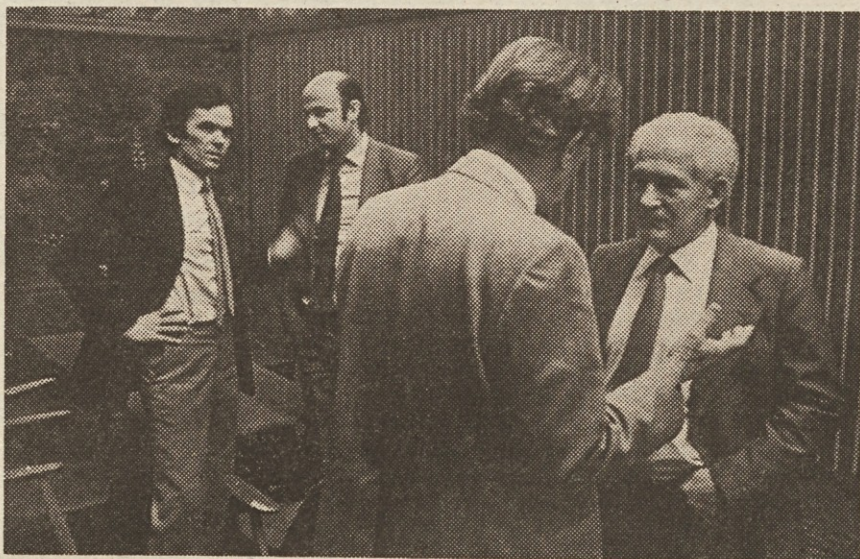
Povprašal se je, kako se postaviti po robu neugodnim gibanjem in kako do- sledneje uresničevati sprejeta stališča, saj smo jih doslej prepočasni in nedo- sledni. »Zato moramo resno razmisliti, kako povečati našo učinkovitost pri uresničevanju bistvenih vprašanj druž- benoekonomskega položaja delavca. To pa je tisto, kar vsebuje tudi resolu- cija 3. kongresa samoupravljalcev Ju- goslavije, kjer je še poseben poudarek na krepitvi samoupravnih socialističnih družbenoekonomskih odnosov in ure- sničevanju politike gospodarske stabi- lizacije,« je dodal Vinko Hafner.

Republiški odbori so vpeti...

Brane Mišič je na volilni seji republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije

Izvoljeno vodstvo RS ZSS

Na volilni seji republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije so njegovi člani za naslednje eno- letno mandatno obdobje po- novno izvolili za predsednika **Vinka Hafnerja** in za podpred- sednika **Martina Mlinarja**. Nova članica v republiškem svetu pa je **Vasilija Kranjc**.

Vinko Kastelic, Janez Bajuk, Vinko Hafner in Mitja Švab; veliko narejenega, še več nalog.

rajda dnevno ubada z mnogimi vpraša- nji prihodnjega razvoja in sedanjega družbenoekonomskega položaja delav- cev v organizacijah združenega dela.

Miro Štrajhar je spregovoril o uresni- čevanju nalog zveze sindikatov s po- dročja družbene samozaščite in sploš- nega ljudskega odpora. Poudaril je, da je sedanja organiziranost v organizaci- jah združenega dela na tem področju dobra in na konkretnih primerih iz re- virjev pokazal, kako se da v sindikatih prek različnih tekmovalnih zainteresirati sindikalne organizacije in njihovo član- stvo za večje spoznavanje z nalogami na področju SLO in družbene samozaščite.

Martin Mlinar je v svoji razpravi na volilni konferenci menil, da se ta čas morda preveč ubadamo z vprašanjem zastoja v samoupravljanju, mnogo manj pa z vprašanjem pomanjkanja odgovornosti vseh struktur in družbe- nopolitičnih dejavnikov pri uresniče- vanju sprejetih sklepov in stališč in nji- hove vsebine. To nedvomno vpliva na manj učinkovito samoupravno delova- nje, posebej pa ne spodbuja njegove življenjske vpetosti v reševanje druž- benih vprašanj. Nato je Martin Mlinar poročal o pripravi strokovnih podlag za uresničevanje družbenega dogovora o razporejanju in delitvi sredstev za osebne dohodke in poudaril, da obliko- vanje teh podlag teče v skladu z dogo- vori med podpisniki.

Vladimir Klemencič je podrobneje spregovoril o sedanjih gospodarskih gi- banjih, zlasti o sorazmerno nizki, sko-

Zavihajmo rokave

Milojka Lahajnar, članica republiškega sveta ZSS, je poročala o delu, po- teku in sklepih tretjega kongresa samou- pravljalcev ter o delu 223-članske slo- venske delegacije. Temeljni cilj kon- gresa je bil pokazati na glavne slabosti in težave, razčleniti njihove vzroke in dolo- čiti kar najbolj konkretne ukrepe za ak- cijo.

Delegati so se za kongres dobro pri- pravili. Delo v komisijah je potekalo v pristnem, tovariškem vzdušju, v razpra- vah pa so delegati pokazali veliko enot-

nost pri opredeljevanju temeljnih smeri pokongresne aktivnosti. V treh komisi- jah je od petsto prijavljenih delegatov razpravljalo 248, drugi pa so oddali pi- smene prispevke. Kljub dejstvu, da sam način dela na kongresu ni omogočal ne- posrednega soočanja mnenj in da je bilo v nekaterih razpravah preveč golega na- števjanja dejstev, so delegati kritično po- segli na vsa področja samoupravljanja in nakazali tudi rešitve za posamezne teža- ve. Ta pripravljenost za dosledno samoupravno in odgovorno odpravljanje nakopičenih problemov se je pokazala tudi v številnih dopolnitvah besedila kongresne resolucije.

Kongres je jasno pokazal, da je mo- goče nakopičene gospodarske in poli- tične težave reševati le na temelju samoupravljanja in njegovega nadaljnega razvoja.

Delegati bodo v okoljih, ki so jih izvo- lili, do 10. julija poročali o delu in skle- pih kongresa, koordinacijski odbori pa bodo ocenili lastno aktivnost v pripravah na kongres.

»Le s takojšnjo obravnavo kongresnih sklepov, predvsem pa s konkretno raz- členbo lastnih slabosti in s sprejemom programov za izboljšanje stanja v vseh okoljih in na vseh ravneh se kongres ne bo končal kot plaz izgovorjenih besed. V veliki kongresni dvorani je pesem »Druže Tito mi ti se kunem« izzvenela kot pripravljenost za trdo in dolgotrajno delo,« je dejala Milojka Lahajnar.

Jugoslavije dali pobudo za dosledno uresničevanje sklepov 3. kongresa sa- moupravljalcev. V vsaki temeljni orga- nizaciji in samoupravni skupnosti naj bi sprejeli konkretne, zavezujoče pro- grame. Republiški svet ZSS je njegov predlog sprejel.

Poročala sta:
Marjan Horvat
Matjaž Kek
Foto: Andrej Agnič

Centralni komite ocenil delo svojih delegatov

Odgovornost mora biti konkretna

Tudi naključen spremljevalec 10. seje centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, ki je bila minuli četrtek v Ljubljani, bi opazil, da so se tako rekoč vsi udeleženci v razpravi o delu delegatov centralnega komiteja v socialistični zvezi, skupščini in družbenih svetih citirali politično misel Edvarda Kardelja. Edvard Kardelj je s svojim bogatim delom vtisnil pečat ustvarjalne jugoslo- vanske marksistične politične misli, ki prenesena v dnevno politično delo, tudi v delegatskem sistemu, že tretje man- damo obdobje izkazuje svojo tvorno življenjsko moč.

Razpravljalci se niso obračali h Kar- deljevimi mislim, ker bi v njih mehanično iskali odgovore na vprašanja, ki jih od- pira življenje — številna neskladja in razkorake v razvoju naše samoupravne družbe je v svojih delih videl že Edvard Kardelj — šlo je za potrditev, da so od- govori nanje — znati pa jih moramo najti v praksi, tam kjer nastajajo, v zdru- ženem delu, krajevnih skupnostih in de- legatskih organih političnega odločanja — kadar so tvorni, vselej usklajeni s Kardeljevo politično mislijo.

Centralni komite je tokrat prvič orga- nizirano obravnaval delo svojih delegatov, ocena pa je bila ugodna. Ne ker bi delegati pri preverjanju in uveljavljanju svojih delegatskih stališč ne imeli pro- blemov, ti so in so enaki težavam delegatov na vseh ravneh — gradivo pogosto prihaja prepozno, da bi lahko delegati delali delegatsko, to je, se posvetovali z

bazo in v delegaciji, često je preobširno — sprejete odločitve pa so le usklajene s smerjo našega družbenega razvoja. Tu pa se, po mislih več razpravljalcev, kaže družbena vloga zveze komunistov. Komunisti naj v vseh okoljih zastopajo dogovorjeno politiko: gre za celovit pogled na družbeno in gospodarsko življenje, na njuno rast in razvoj, socialistična zveza pa ima nalogo, da strateško dogo- vorjene in sprejete cilje v zvezi komuni- stov spreminja v dnevno prakso. Pred- sednik socialistične zveze Mitja Ribičič je v svoji razpravi zato med drugim dejal, da ljudje ne pričakujejo od zveze komunistov načelnega pridiganja, od komunistov pričakujejo, da bodo za re- ševanje problemov, ki jih porajata druž- beno in gospodarsko življenje, imeli dogovorjeno politiko, ki jo bodo na vseh ravneh javnega političnega življenja od- ločno uveljavljali. To vse pa zahteva konkretno odgovornost vsakogar na svojem delovnem mestu, predvsem pa odgovornost v sami zvezi komunistov, ki pa je pri članih zveze komunistov za razvoj političnega in gospodarskega si- stema nedvomno večja.

Delegatski sistem stopa v svoje tretje mandatno obdobje: vrsto nedorečenosti smo že premagali, druge rešujemo, ko se pojavljajo, pri tem pa so nam v veliko pomoč in oporo misli Edvarda Kardelja in tovariša Tita. Vračamo se k njim in črpamo iz njih, lahko pa bi še pogosteje, izognili bi se vrsti težav, s katerimi se ubadamo.

Matjaž Vizjak

Le voda je premalo

Sredi junija nam jo je vreme prav ne- poletno zagodlo — hkrati pa tudi celot- nemu jugoslovanskemu elektroenerget- skemu sistemu. V več republikah, tudi v Sloveniji, smo zaradi neurij za nekaj časa ostali brez elektrike. Pri nas res le za prav kratek čas, pa vendarle... dovolj za tehten razmislek.

V državi je izpadlo nekaj elektrarn, daljnovidov in menda so nas le izkuš- nje, pridobljene ob decembrskem elek- tričnem mrku, rešile pred novo zamračit- vijo.

Pustimo zdaj ob strani vzroke prvega in skorajda tudi drugega mrka. To po- jasnjujejo strokovna poročila, z malo razmišljanja in spominjanja pa se lahko verjetno kar precej približamo osnov- nemu vzroku vse bolj pretečih energet- skih zagat:

Jugoslovanska energetska politika ta vzdevek komajda še zasluži. Že vrsto let nazaj strokovnjaki iz elektrogospodar- stva svarijo, da je moč elektrarn prešib- ka, da to velja tudi za daljnovode, trafo postaje... Jasno je, da načrtovanje novih energetskih objektov, vzdrževanje obstoječih, premogovniki in še kaj dru- gega ni šlo v korak z rastjo energetskih potreb. Neusklajene, kratkoročne reši- tve nam je marsikatero leto »pogasila« dobesedno voda, saj so nas ugodne hi- drotoške letine obvarovale redukcij, mrkov... Kolikokrat že smo zapisali — rešila nas je le voda?! Morda prevečkrat, saj so v njej utonila svarila energetikov. Kdo pa bi jih resno vzel, ko smo se še vsako leto nekako le izmazali?! In do kod smo priplavali letos?

Vse energetske zmogljivosti v Jugo- slaviji so obremenjene do skrajnih meja. To prvič seveda ni v prid njihovi — zdrž- ljivosti in drugič — ob tolikšni obreme- njenosti lahko še tako drobna napaka

podre celo vrsto domin, vsak izpad lahko (skorajda mora) potegnje za seboj celo verigo drugih. Močni elektroener- getski sistemi v svetu imajo približno za polovico rezerve, naš bi je potreboval nekeje okrog 20 odstotkov, ob preobre- menjenosti pa je docela brez nje. Ob nekajletnih ugodnih vodah smo postali brezbrizni in to dokazuje tudi uresniče- vanje planov gradnje novih objektov.

V prejšnjem srednjeročnem obdobju je gradnja energetskih objektov krepko zaostala za načrti. Zamude smo seveda prenesli v tekoče plansko obdobje in po- ložaj s sredstvi za razširjeno reproduk- cijo v energetiki zbuja resne dvome, ali bomo v njem bolj uspešni. Hkrati pa vemo, da so elektrarne na mazut in plin drage, da tega goriva ni na pretek, tudi deviz zanj ne... Kako je s premogovni- ki, tudi vemo. Več let smo jih zanemar- jali, in težko je čez noč nadoknaditi za- mujeno, težko in vsak dan dražje, pa še rudarjev je vse manj. Vode — no, spet se bomo zanašali nanje ali pa morda na manjšo potrošnjo? Na slednjo bolj težko, vsaj pozimi, ko bo spet stiska za premog, tekoča goriva in bomo pač obračali električna stikala...

Začaran krog se tako le odvrti in kocka pade — spet na nove energetske objekte. Sprijazniti se moramo, da nam brez njih ne bo dolgo toplo in svetlo. Vemo pa, da jih ni, da zamujajo... Pog- lejmo za slovenske meje, za katerimi je prazna naložbena mošnja spotaknila skoraj vse zastavljene naložbe v energe- tiki: pri elektrarnah, premogovnikih, raziskavah, povsod zaradi pičlo odmer- jenih sredstev zamujamo. Zamuda pa pomeni, če že drugega ne, precejšnje po- dražitve. Za zdaj! Čez nekaj let pa...?

Ciril Brajer

Martin Mlinar, podpredsednik RS ZSS, bere referat pred slavnostno podelitvijo priz- nanj in nagrad samoupravljalcem

govoril o dejavnosti republiških odbo- rov sindikatov dejavnosti, ki v skladu s svojimi statutarnimi opredelitvami ure- sničujejo specifične interese na po- dročju uveljavljanja družbenoekonomskega položaja delavcev. Dejal je, da kljub prizadevanjem republiški odbori še vedno niso razvili pravega sodelova- nja z ustreznimi organi pri gospodarski zbornici, kar zlasti velja za splošno združenje in dodal, da so posebej sindi- kati dejavnosti — kot metoda in oblika dela Zveze sindikatov Slovenije — zelo veliko storili na področju uresničevanja stališč in sklepov 1. konference Zveze sindikatov Slovenije in sprejemanja planskih aktov v organizacijah združe- nega dela. Pokazali so se kot spodbud- niki za povezovanje in združevanje dela in sredstev med organizacijami združe- nega dela ter tisti dejavnik, ki se sko-

rajda zanemarljivi rasti industrijske proizvodnje in družbenega proizvoda, kar ni v skladu s planskimi hotenji. Obrazložil je razloge za taka gibanja, posebej izpostavil potrebo po še bolj realnem planiranju, ter ukrepih, ki jih bodo odgovorni organi prejeli za ure- sničevanje politike cen.

Franc Gorjanc je poudaril, da smo delovnim pogojem doslej v praksi posvečali premalo pozornosti, kar je narobe, saj delavci pričakujejo od sin- dikata konkretne, to pomeni razreše- vanje dilem, problemov in vprašanj v temeljnih samoupravnih okoljih, ne pa le načelno opredeljevanje za to, da je sindikat za boljše delovne pogoje v or- ganizacijah združenega dela.

Franci Polak je predlagal, da republiški svet sprejme predlog, naj bi na bliž- nji julijski seji sveta Zveze sindikatov

Zvezno proizvodno tekmovanje v Sokolovcu

Bogdan Ambrožič — najboljši gozdar sekač

Letošnjega zveznega proizvodnega tekmovanja gozdarjev sekačev so se udeležili tudi tekmovalci iz Slovenije. Sodelovali so najboljši sekači z minulega republiškega tekmovanja v Kočevju.

Rezultati zveznega proizvodnega tekmovanja, ki je bilo v Sokolcu v Bosni in Hercegovini, so potrdili veliko spretnost gozdarjev sekačev iz Slovenije. Državni prvak je po dolgem času spet gozdar iz Slovenije: Bogdan Ambrožič iz Gozdnega gospodarstva Tolmin, eden redkih mladencev, ki si v zadnjih letih služi kruh v gozdarskem poklicu.

Ekipno pa so gozdarji Slovenije tudi letos drugi in sicer za ekipo gozdarjev iz Hrvaške.

Naj omenimo, da je Ambrožič premagal večkratnega državnega prvaka med gozdarji sekači Jugoslavije in da je sin gozdarja, ki je bil pred leti celo drugi gozdar sekač v Evropi. Tradicija je v hiši, spretnost pa je potrebno pridobiti.

B. M.

Priznanja »27. junij«

Ob dnevu samoupravljalcev Jugoslavije je bila v Beogradu slavnostna seja skupščine Zveze klubov samoupravljalcev Jugoslavije, na kateri so bila podeljena »Priznanja s plaketo samoupravljalcev Jugoslavije — 27. junij«.

Priznanja je prejelo 56 temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti ter posameznikov iz republik in pokrajin.

Za pomembne rezultate, dosežene na področju samoupravljanja ter pri krepitvi in razvoju klubov samoupravljalcev, so iz SR Slovenije prejeli priznanja: Liberat Buždon, Maribor; Ivan Godec, Litija; dr. Ciril Ribičič, Ljubljana; Janko Tribušon, Ljubljana; Rade Vrličič, Črnomelj in Klub samoupravljalcev Domžale.

Razprave o uresničevanju zakona o delovnih razmerjih

Ne o težah, o zakonu razpravljamo

Priprave na spremembo in dopolnitve zakona o delovnih razmerjih vključujejo tudi razprave v 23 organizacijah združenega dela, ki so jih obiskali člani delovne skupine pri republiškem komiteju za delo, ki bodo v bodoče delali na spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih. Razgovorov so se udeležili zlasti tisti delavci, ki se v vsakodnevem delu srečujejo z določbami zakona o delovnih razmerjih, potekali pa so na visoki strokovni ravni. Na teh osnovah so ugotovili dokaj podobna stališča o uresničevanju zakona o delovnih razmerjih in o morebitnih spremembah. Enotna ocena je, da bi moral biti zakon o delovnih razmerjih v svojih določbah čim bolj naproten, ker je le na ta način mogoče v pravilniku o delovnih razmerjih oblikovati izvirna določila pri oblikovanju posameznih pravic in obveznosti iz delovnih razmerij. V tem smislu bi bilo treba sprostiti le nekatera določila, ki so sedaj preveč toga, ta pa se zlasti kažejo v poglavju o delovnem času, pri opredeljevanju z delom pridobljene delovne zmožnosti, poskusnega dela, pri disciplinskih postopkih itd.

V razpravah o uresničevanju zakona o delovnih razmerjih so

strokovni delavci, ki v organizacijah združenega dela delajo na področju delovnega prava, opozorili na vse preveč različnih razlag in mnenj k posameznim določbam zakona, ki jih določijo na različnih seminarjih ali pa dobijo od posameznih institucij.

Iz konkretnih predlogov in pobud za spremembe posameznih institutov pa je mogoče ugotoviti naslednja, dokaj enotna mnenja:

- poskusno delo bi bilo bolje vezati na delavca, ne pa na delovno mesto, ko s predhodnim poskusom ni mogoče ugotoviti delovnih sposobnosti kandidata

- 42-urni delovni teden predvideti le kot povprečno tedensko obveznost delavca za določeno obdobje med letom. V primerih samovoljne zapustitve dela, ko delavec ne želi več ostati na delu, naj bi komisija za delovna razmerja izdala ugotovljene sklepe o prenehanju delovnega razmerja, s čimer bi se izognili mnogim disciplinskim postopkom;

- s pavšalno odškodnino bi uspeli povečati odgovornost za delo in delovno disciplino;

- uvesti začasno prerazporejanje delavcev iz ene v drugo temeljno organizacijo združenega dela;

- skrajšati roke v disciplinskih postopkih.

V pogovorih je bilo slišati še več predlogov za jasnejšo ureditev posameznih zakonskih določil, precejšnja pozornost pa je bila dana področju varstva invalidnih oseb. Zaposlovanje invalidov, zlasti pa skrb za njihovo pravilno zaposlitev, je še vedno prepuščena organizacijam samim, ki pa rešujejo tovrstno zaposlovanje brez posebnih strokovnih navodil in pomoči zunanjih institucij. Razprave o uresničevanju zakona o delovnih razmerjih organizirajo tudi občinski sveti Zveze sindikatov Slovenije. Treba pa je opozoriti, da služijo marsikje kot osnova za razpravo teze, ki so bile sestavni del predloga za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih. Takšne razprave pa niso v skladu s predlogom sindikatov, da je treba organizirati razprave o uresničevanju sedanjega zakona o delovnih razmerjih, ugotoviti vzroke za neuresničevanje posameznih zakonskih določil ter na tej osnovi predlagati morebitne predloge za spremembo in dopolnitev zakona.

Senka Namar

Ob rob pripravam na javno razpravo o 3. konferenci ZSS

Delavec naj sam pove, kje ga »čevelj žuli«

Sodeč po nedavni tiskovni konferenci (pripravil jo je »Odbor za obveščanje in politično propagando RS ZSS«) in seji odbora za pripravo 3. konference ZSS, se vodstvo slovenskih sindikatov še kako zaveda pomena jesenske konference o socialni politiki. Nč seveda zato, ker bi bilo treba, kot je dejal Ivan Godec, sekretar sekretariata predsedstva RS ZSS, sindikatom globalno opredeljevati socialno politiko (ta je namreč že opredeljena), ampak zato, da bi preverili, kako sprejete usmeritve uresničujemo. Kajpak pa bo morala konferenca tudi jasno oceniti, kje in zakaj nismo bili dovolj uspešni ter opredeliti naloge za hitrejšo uveljavljanje začrtanih stališč.

Tako zastavljeni cilji terjajo temeljite priprave na konferenco in mobilizacijo vseh dejavnikov (ne samo sindikalnih), ki imajo na kakršenkoli način opraviti s socialno politiko in zagotavljanjem socialne varnosti delavcev. To pa praktično pomeni, da se bodo v javno raz-

pravo vključile najrazličnejše organizacije in ustanove kot so, denimo: različni komiteji, samoupravne interesne skupnosti, strokovne službe itd. S tem bo ZSS poskušala zagotoviti, da bi prišla »baza« na konferenco dejansko z jasno opredeljenimi stališči, kar pomeni, da bodo delavci organizirani v sindikat na konferenci res nastopili kot nosilci socialne politike in zagotavljanja socialne varnosti.

Kar zadeva tako zastavljene javne rauprave o gradivu za oblikovanje stališč in sklepov 3. konference ZSS pa bo seveda treba paziti (to so opozorili tudi na seji pripravljalnega odbora), da se le-ta ne bi prelevila v nekakšno strokovno debato, ki lahko kaj hitro pozabijo na to, kje delavca »čevelj žuli«. Kot je menil Vinko Hafner, predsednik RS ZSS (mimogrede: pred desetimi leti je vodil podobno konferenco ZKS), bodo to preprečili tako, da bo javna razprava potekala najprej v osnovnih sindikalnih celicah, ki naj bi izkristali-

rale svoje pglavitne težave. Te naj bi šele nato soočili s strokovnimi razlagami.

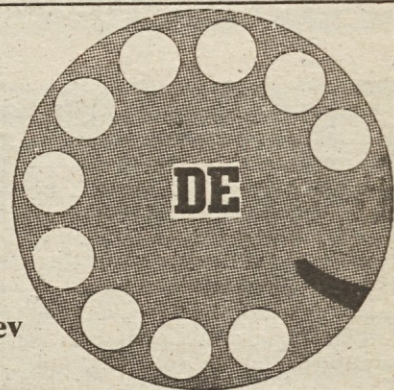
Ob tem je treba omeniti, da bo sicer javna razprava potekala na relaciji tozd-krajevna skupnost-sis, kar je tudi povsem normalno, saj je na dlani, da delavec prav v KS prek sisov uresničuje vrsto svojih socialnih potreb. Poleg tega bo republiški svet ZSS v sodelovanju z občinskimi in medobčinskimi sveti in vključevanju odborov sindikatov dejavnosti ter v dogovoru s SIS družbenih dejavnosti, ustreznimi republiški komiteji in drugimi nosilci organiziral v septembru in oktobru tematska posvetovanja, ki naj bi zajela domala vso paleto vprašanj s področja socialne politike in uveljavljanja socialne varnosti. Ta posvetovanja naj bi potekala na ravni regij, medtem ko bi nekatera pomembnejša pripravili na ravni republike.

Konferenca naj bi bila 19. novembra, seveda če bodo priprave tekle takoj kot so si jih zamislili.

Ivo Kuljaj

Kličemo Ljubljano 310-033

Na zvezi je Mira Frolov, sekretarka RO sindikata delavcev trgovine Slovenije

Miro Frolov smo resda poklicali po telefonu, vendar samo po internem in to le zato, da bi se dogovorili za čas pomenka.

— Tovarišica Mira, v zadnjem času smo slišali in brali o trgovini v glavnem o obratovalnem času, dežurstvih in založenosti, če seveda odmislimo zunanjo trgovino, ki je postala že kar vsakdanji refren. O čem pa ste na republiškem odboru največ razpravljali in kakšne naloge ste reševali v zadnjem času?

»Vsega, kar smo v zadnjem času obravnavali in kar smo reševali, ne bi mogla na kratko povedati. Morda bi najprej omenila spremljanje izvajanja letnih in srednjeročnih načrtov razvoja, njihovega usklajevanja s potrebami proizvodnje in kupcev. Pogoji gospodarjenja se v današnjih razmerah hitro spreminjajo, da ne rečem, da nekaterih področjih celo korenito. Spreminja se struktura potrošnje in tudi fizični obseg prodaje pada. Po nekaterih izračunih je v zadnjem letu padel fizični obseg prodaje za 20 odstotkov. Tu so še zamrznjene marže, splet vprašanj povezan z uvozom in izvozom... Deniva takole: vrsta problemov, ki so ta čas žgoči za delavce v trgovini je take narave, da to dejavnost potiska v zares nezavidljiv položaj. To se kajpak odraža tudi pri osebnih dohodkih delavcev v trgovini, ki še zdaleč ne ustrezajo vloženemu delu. Znano je, da so osebni dohodki trgovskih delavcev v Mariboru po dejavnostih na dnu lestvice. Vse to nas sili, da mnogo več pozornosti namenimo iskanju skritih rezerv in racionalizaciji v poslovanju.«

— Ali je deljen delovni čas racionalna zadeva? Kaj čudni glasovi se slišijo o njegovem uveljavljanju?

»Resda se nekaj govori o tem, vendar se sindikati z racionalizacijami strinjamo, toda učinki le-teh ne smejo biti v škodo delavcev. S potrošniki pa se moramo dogovarjati.«

— Ker ste že omenili dogovarjanje, želimo vedeti, kje smo na tem področju zlasti v dogovarjanju in povezovanju med trgovino in proizvodnjo?

»Dohodkovni odnosi — na tiste prave mislim — se še zmeraj prepočasno uveljavljajo. Da, tu je potrebno najbolj angažirati vse subjektivne sile, sicer pa velja, da tudi pri oblikovanju samoupravnih sporazumov o temeljnih planov nismo bili dovolj usklajeni. Ravno o tem so na pobudo sindikatov pred kratkim razpravljali v sestavljeni organizaciji združenega dela Slovenije. Imeli so okroglo mizo. Na njej so se srečali proizvajalci in trgovci, kjer je bilo mnogo besed o svobodni menjavi dela, odnosih med proizvodnjo in trgovino, o solidarnosti na področju skupne porabe in kajpak tudi o deležih posameznih temeljnih organizacij združenega dela v končni ceni proizvoda.«

— In katere naloge so pred vami?

»Vsega ne morem povedati. Morda le to, da smo v našem republiškem odboru nosilci jugoslovanske akcije o humanizaciji dela v trgovini. Nekaj pogovorov smo že imeli v organizacijah združenega dela... Želimo osvetliti razmere, v katerih delajo trgovski delavci in tudi nakazati rešitve, kako bi se njihov položaj izboljšal. Tega seveda ne bo mogoče uresničiti čez noč, vendar moramo naše akcije zastaviti tako, da bo to čimprej!

A. A.

založba — družboslovna zbirka

PREBERITE — NAROČITE!

Nagrada Sklada Borisa Kidriča za leto 1980:

Pot v gospodarsko razvitost

avtor dr. Lojze Sočan

Včasih so bile redke generacije »poklicane«, da uresničijo pomembne razvojne spremembe. Danes je vsaka generacija pred podobnimi nalogami — tudi naša. Pot v gospodarsko razvitost je naloga, ki je vredna naporov in je namenjena prav naši generaciji. Ne smemo se uspraviti na doseženih rezultatih. CENA 360 din

Knjižnica SINDIKATI št. 37

Dr. Lojze Sočan: Osnove selektivne razvojne politike

Vsebina brošure, ki izide v kratkem, je v bistvu nadaljevanje dela POT V GOSPODARSKO RAZVITOST. Obravnava dve temeljni vprašanji:

— prvo je zasnova dolgoročne razvojne usmeritve slovenskega gospodarstva. V tem delu skušamo odgovoriti na vprašanja, v katere izbrane dejavnosti oziroma projekte naj energetsko in surovinsko revna Slovenija usmeri svoje razvojne sile, da bo lahko najpomembnejši proizvodni dejavnik — delo — razvila od sedanje visoke delovne kulture do trajne razvojne ustvarjalnosti.

— drugo je proces uresničevanja ciljev selektivne razvojne usmeritve na osnovi znanja, široke družbene presoje in upoštevanja ekonomskih zakonitosti. CENA 120 din.

Naročila pošljite na naslov: DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4. Kupite jo tudi lahko v naši knjigarni DE na Tavčarjevi 5 ter v vseh knjigarnah po Sloveniji.

Anketa o pripravah na 3. konferenco ZSS

Priprave tečejo, predsedniki pa še niso prebrali...

Gradivo za oblikovanje stališč in sklepov 3. konference ZSS je med delavci. No, malce bolj natančno povedano, pri predsednikih osnovnih sindikalnih organizacij. Glede na to, da gradivo obravnava dokaj občutljivo področje socialne politike in varnosti delavcev, smo menili, da bomo že lahko zbrali prve (ne)uradne odmeve. Računali smo pač na sindikalnega predsednika, ki ga zanima vse na vsakem koraku in ki ne čaka zgolj navodil »od zgoraj«. Kako smo se zmotili, govori naša mala anketa med predsedniki osnovnih organizacij sindikata...

Zavrteli pa smo tudi nekaj številki občinskih svetov ZSS, kjer nas je predvsem zanimalo, kako se v posameznih občinah pripravljajo na javno razpravo o ponujenem gradivu. Bržčas je prav od tega, kako bomo »sejali«, še kako odvisno, koliko bomo na tej konferenci in z njo tudi poželi. Če je res tako (v kar pa seveda ne gre dvomiti) kot so nam povedali nekateri sogovorniki, potem se žetev vsekakor obeta...

Drago Urekar, predsednik konference sindikata v DO TAM, Maribor: — Zaradi obkrognesnih aktivnosti gradiva še nisem podrobno prebral. Od občinskega oziroma mestnega sveta zveze sindikatov še nismo prejeli usmeritev za vodenje javne razprave o gradivu za konferenco.

Rudi Murn, podpredsednik konference sindikata v DO Jutrjanja Sevnica: — Gradiva še nisem utegnil prebrati, obravnavali ga bomo še pred dopusti. Občinski svet nam je že poslal stališča in usmeritve za vodenje javne razprave. V naši delovni organizaciji za zdaj nimamo večjih problemov na področju socialne politike.

Jože Ponikvar, predsednik IO osnovne organizacije sindikata v Kovinoplastiki Lož, tozdr Okovje: — Gradiva nisem še niti dobil, tudi posveta s predsedniki osnovnih organizacij še ni bilo oziroma jaz zanj ne vem. Problematiko bomo podrobneje preučili, ko se vrne predsednik konference.

Miro Kavčič, predsednik konference sindikata v DO Alpina Žiri: — Gradiva še nisem prebral, tudi za posvet s predsedniki osnovnih organizacij in konferenc ne vem. Položaj na področju socialne varnosti ni rožnat, vse prej kot to. Pri nas smo letos poskušali kar najbolj pravično razdeliti regres za letni do-

pust.

Ana Povše, predsednica konference sindikata v DO Predilnica Litija: — Gradiva še nisem podrobno prebrala. Občinski svet še ni organiziral posveta oziroma dal smernic za akcijo. Večino dela bomo opravili v jesenskih mesecih. V naši delovni organizaciji smo vprašanje socialne varnosti letos že večkrat obravnavali.

Franc Golob, predsednik konference sindikata v DO Glin Nazarje: — Občinski svet je omejeno gradivo že obravnaval, sam pa ga še nisem prebral. Pri nas pa stanje na področju socialne politike za zdaj ni pereče.

Martin Štubljar, sekretar občinskega sindikalnega sveta Metlika: — Na seji sveta smo sprejeli program aktivnosti za tretjo konferenco sindikatov o socialni politiki. Ta teden bomo imeli posvet s predsedniki osnovnih organizacij in konferenc ter se dogovorili o načinu vodenja akcije. Pripravili bomo tudi dve tematski razpravi v okviru občine. Sicer pa smo letos temeljiteje obravnavali problematiko otroškega varstva ter zaposlovanja in štipendiranja.

Franc Kotnik, sekretar občinskega sveta Dravograd: — Posvet s predsedniki osnovnih organizacij in konferenc smo že izvedli, pred dopusti pa kaj več ne bo mogoče storiti. V pripravah na konferenco bo občinski svet jeseni sklical skupno sejo z zborom združenega dela skupščine občine.

Stane Furlan, sekretar občinskega sveta Sežana: — Osnovne organizacije so gradivo (Sindikalni poročevalec) sicer že prejele, svet pa bo gradivo obravnaval in določil usmeritve za javno razpravo v prihodnjem tednu. Prav tako bodo posveti s predsedniki osnovnih organizacij in konferenc še pred počitnicami.

Olga Bandelj, sekretarka občinskega sveta ZSM Škofja Loka: — Na predsedstvu občinskega sveta smo sprejeli akcijski program, na posvetu s predsedniki osnovnih organizacij pa smo se dogovorili, da je potrebno v vseh okoljih oceniti, kaj bi lahko pred konferenco še izboljšali. Organizirali bomo tudi posvet s samoupravnimi interesnimi skupnostmi družbenih dejavnosti in več tematskih razprav.

Filip Žagar, sekretar občinskega sveta ZS Cerkljara: — Gradiva na občinskem svetu še

nismo obravnavali, posvet s predsedniki osnovnih organizacij pa pripravljamo še pred dopusti. Največ dela v pripravah na konferenco o socialni politiki pa bomo opravili v jesenskih mesecih.

Franc Vrbnjak, predsednik občinskega sveta ZSS Celje: — V naši občini smo izdelali analizo socialne problematike. Akcija je vodila SZDL skupaj s pristojnimi organi v drugih družbeno-političnih organizacijah. Analiza skupaj z gradivom ZSS pomeni solidno podlago za nadaljnje poglabljanje in razreševanje socialnih vprašanj. Pri tem moram poudariti, da je gradivo sindikatov širše in globlje in ga bomo lahko koristno uporabili pri oblikovanju stališč glede obratnih ambulant, skrbi za delavce iz drugih republik itd.

O poteku javne razprave smo že sprejeli ustrezen akcijski plan, v katerem predvidevamo tudi več okroglih miz kot tudi pogovorov v dvajsetih delovnih organizacijah, kjer bi posamezna vprašanja podrobno obdelali in tako prišli na konferenco dobro oboroženi.

Slavko Uršič, predsednik mestnega sveta ZSS Maribor: — Pri nas še nimamo do konca izdelane analize stanja na področju socialne problematike, vendar je o tem pred dnevi razpravljala naš svet za socialno politiko in se zavzel, da bi jo čimprej dokončali. Kako se bomo konkretno lotili javne razprave, nam še ni čisto jasno. Najbrž se bomo odločili za »okrogle mize« ali kaj podobnega.

Kar zadeva gradivo ZSS, se mi zdi, da je to dobra osnova za javno razpravo, vendar se bo treba domeniti, katera konkretna vprašanja bo konferenca poudarila. Po mojem mnenju je bolj pametno, da se lotimo le tistih najbolj žgočih in pomembnih in stvari »poženemo« do konca, kot pa če se ukvarjamo z vso »pahljačo« in potem na koncu ugotovimo, da vsemu le nismo bili kos.

Ivo Kuljaj
Matjaž Kek

IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

Niso pozabili sodelavcev

Vse se je začelo spontano in neorganizirano med delavci Primatovega tozda v Lendavi. Med odmorom, ko se govori o vsem mogočem in nemogočem, je med ostalim nanesel pogovor na bivše sodelavce, ki jih ni več med nami. Tako so se nekateri vprašali, kako pa živijo tisti z nizko pokojnino ali pa one družine, ki so ostale brez skrbnika, našega nekdanjega sodelavca? Beseda je dala besedo in vse je prišlo na dnevni red izvršnega odbora sindikata v tozdu. Imenovana je bila skupina, ki naj obišče vse družine, zlasti tiste socialno šibke.

Iz zapisnikov te skupine se je videlo, da je akcija sindikata utemeljena. Krpica zemlje, ki ne da dovolj, šoloobvezni otroci, nezaposlena mati, streha pušča, drugje je potrebna štipendija, skratka: z izgubo aktivnega člana, delavca delovnega kolektiva, so se pretgale vse vezi, ki so nekoč bile.

Sindikat je napravil prvi korak, korak solidarnosti, ki ne sme prenehati z ogražo delovne organizacije, ampak se mora širiti v delavčev bivalno okolje in družino.

Celotna akcija je povezana s finančnimi sredstvi, kar pa ne bo ovira, saj so delavci tozda Skladiščne opreme iz Lendave svojosolidarnost že dokazali z delom v prostih sobotah, izkupiček pa namenili prizadetim družinam na območju, ki ga je prizadela naravna katastrofa. Sindikat je prepričan v solidarnost, tem bolj, ker gre za delavce, s katerimi so dolga leta z ramo ob rami delili dobro in zlo v istem tozdu.

Ludvik Žizek

Socialna varnost delavcev v zasebni obrti

Osnovna organizacija sindikata zaposlenih v zasebnem sektorju v brežiški občini deluje že 6 let, prav zadnja leta pa so člani pokazali veliko mero aktivnosti in prizadevnosti, saj so delavci spoznali, da gre resnično za njihovo organizacijo. V začetku jih je bilo le 60 združenih v sindikat, danes jih je že 360. V osnovni organizaciji delujejo v treh sindikalnih skupinah, po področjih v občini, to je v Dobovi, Brežicah in na Jese-

nica na Dolenjskem. Sindikalne skupine, ki so jih ustalovili pred nedavnim sicer še ne delujejo, kot bi želeli, vendar je napredek že čutili. Kljub temu jim delavci nameravajo v bodoče posvetiti še več pozornosti, saj se zavedajo, da bodo le na ta način dosegli tesno povezavo in neposredno razreševanje problemov v njihovih okoljih, pa tudi v obratovalnicah. Sicer pa v osnovni organizaciji delavcev zaposlenih pri obrtnikih v brežiški občini dajajo pri svojem delu največ poudarka socialni varnosti. Tako so med drugim lani razdelili več kot 2 milijona dinarjev kreditov za individualno stanovanjsko gradnjo, letos pa je teh sredstev nekoliko manj, saj so se začeli zanimati tudi za družbeno gradnjo. V Šentlenu pri Brežicah so se naprimer odločili za skupinsko gradnjo v stanovanjski zadrugi. Tu nameravajo skupaj s stanovanjsko skupnostjo zgraditi 12 montažnih hiš za svoje delavce, predvsem tiste, ki nimajo možnosti, da bi gradili sami in pa za tiste z najnižjimi osebnimi dohodki.

Pri osnovni organizaciji deluje tudi sklad za izobraževanje, ki finančno pomaga delavcem pri izobraževanju ob delu ali iz dela. Poseben poudarek dajejo pri tem osnovnemu izobraževanju. Tem delavcem sklad povrne vse stroške šolanja. Veliko zanimanje za izobraževanje v stroki so pokazali skoraj vsi delavci. Med njimi se nekateri izobražujejo celo na višjih šolah. V zadnjem času so precej pozornosti namenili tudi novim delovnim pogodbam, predvsem novostim na področju delitve čistega dohodka obratovalnice in varstva pri delu. Ker smo v brežiški občini pri delu zabeležili precej nesreč, so že lani organizirali seminar za varstvo pri delu. Obiskovalo ga je 84 delavcev, letošnjo jesen pa se bodo s to problematiko seznanili še preostali zaposleni pri zasebnikih.

Irena Majce

Zaključek akcije »Tisoč delavcev — sodelavcev« v Mostah

Novi dopisniki in bogatejša vsebina glasil

Skromno, vendar slovesno so v večem kulturnem domu podelili priznanja udeležencem akcije »Tisoč delavcev — sodelavcev« iz ljubljanskih občin Moste Polje in Vič Rudnik. Akcijo je pripravil in vodil odbor za obveščanje in politično propagando republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, po občinah pa komisija za obveščanje pri občinskem sindikalnem svetu. Vsi sodelavci so dobili oštevilčene zaponke z znakom akcije. Novi dopisniki so s svojimi prispevki obogatili glasila in izpopolnili sistem obveščanja znotraj delovnih organizacij in tudi v širšem okolju. Obveščanje delovnih ljudi in občanov sodi med temeljne vrednote naše družbe, saj le obveščeni delavci lahko tvorno sodelujejo pri samoupravnem odločanju v temeljni organizaciji in v širši družbeni skupnosti. S to akcijo je prišlo do kakovostne preobrazbe obveščanja v združenem delu. Sredstva obveščanja v naši socialistični samoupravni družbi ne smejo biti le spremljevalci dogajanj, temveč tudi usmerjevalci in oblikovalci politike.

V občini Ljubljana Moste-Polje so akcijo skrbno pripravili in vodili, tako da se je vanjo vključilo 205 novih sodelavcev. Za svoje delo je komisija za obveščanje in politično propagando dobila posebno priznanje Odbora za obveščanje in politično propagando republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije.

Cveto Pavlin

O ekonomskih odnosih s tujino

Delavci terjajo jasne odgovore

Na posvetu o ekonomskih odnosih s tujino in aktualnih nalogah sindikata — organiziral ga je odbor za mednarodno dejavnost RS ZSS — so predstavniki republiških institucij in organizacij združenega dela kritično spregovorili o številnih slabostih na tem področju. Poudarjeno je bilo, da se tudi sindikalni delavci še vse premalo zavedajo, da je položaj delavca v družbeni reprodukciji odvisen predvsem od naše uspešnosti pri vključevanju v mednarodno delitev dela. Prerez sedanjega stanja pa opozarja, da smo do 15. junija letos dosegli zelo skromne rezultate, da smo na konvertibilno tržišče izvozili precej manj kot smo načrtovali in da se je trgovinski primanjkljaj v maju občutno povečal.

Nedvomno je res, da se delavci

zavzemajo za boljše gospodarjenje in za širjenje sodelovanja z deželami v razvoju in neuvrščeni državi. Pripravljene so prispevati čimvečji delež k večjemu izvozu, ustrezni konkurenčnosti na zunanjem trgu itd. Toda nesporno so nekje meje, čez katere tudi delavci v teh prizadevanjih ne morejo. Pogosto so brez moči pred nedorečenostjo in slabostmi v delovanju našega zunanjetrgovinskega režima, ki jim zaradi prevelikega administriranja objektivno jemlje možnost samoupravnega odločanja; pri sklepanju poslov s tujimi partnerji se odločitve praviloma sprejemajo v ozkih krogih poslovnih struktur (primer Körtinga), na katere imajo delavci bore malo vpliva; v naporih za izboljšanje kakovosti končnih izdelkov pa so seveda močno od-

visni tudi od kakovosti materiala, ki ga obdelujejo in ki ni vedno prvorazreden. Zato je naloga sindikata, da se zavzame za zaostritev odgovornosti vseh forumov in posameznikov, ki ne delujejo vedno v interesu delavskega razreda. Zlasti takrat ne, ko delavce ne seznanjajo s perečimi problemi poslovanja s tujimi partnerji, ko jim ne omogočajo bistvenega vpliva na sprejemanje odločitev in zagovarjajo ozke podjetniške interese. Takšno obnašanje pravzaprav ovira združevanje dela in sredstev, ne pospešuje vzpostavljanja dohodkovnih odnosov in — dolgoročno gledano — slabša tudi ekonomski položaj tozda, ki ima sicer kratkoročne ekonomske koristi.

Emil Lah

DE zbirka Knjižnica Sindikati

Bogdan Kavčič, Tone Klasinc, Alfonz Šterbenc:

Samoupravne delovne skupine

V 38. številki zbirke Knjižnica Sindikati je spet izšlo tehtno in znanstveno utemeljeno delo, nastalo na podlagi prakse in namenjeno praksi. V prvem delu Bogdan Kavčič ob ugotovitvi, da se vse pogosteje pojavljajo samoupravne delovne skupine kot oblika notranje organiziranosti tozodov, odgovarja na vprašanja, kaj so samoupravne delovne skupine, kako jih organizirati, opiše pristojnosti, velikost in vodenje, funkcije pa tudi nezaželene posledice delovanja samoupravnih delovnih skupin. V drugem delu Alfonz Šterbenc opisuje organiziranje samoupravnih delovnih skupin v Novolesu, v tretjem delu pa Tone Klasinc govori o izkoriščanju zmogljivosti v povezavi z organiziranjem samoupravnih delovnih skupin. Opozoriti je potrebno tudi na predgovor Jožeta Kneza: Zakaj uvajamo samoupravne delovne skupine.

Delo posebej priporočamo osnovnim organizacijam sindikata in tozdom v dejavnostih materialne proizvodnje.

Cena 110.— din

NAROČILNICA

Pri TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinska 4, nepreključno naročimo izvodov Knjižnice Sindikati št. 38: SAMOUPRAVNE DELOVNE SKUPINE.

Naročeno nam pošljite na naslov:

Ime in priimek podpisnika:

Naročeno dne:
Račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu brošure.

(žig)

(podpis naročnika)

Kam?

(Ne) zaposlenost medicinskih sester

Pomanjkanje dela ali lagodnost in špekulacija?

Statistika je nedvomno koristna zadeva, res pa je tudi, da utegne včasih hudo popačiti dejansko podobo stanja. Nekaj takega so pred dnevi

Stefan Pintarič

ugotavljali tudi na CK ZKS, ko so malce »prevetrili« številke, ki pričajo o (ne)zaposlenosti v naši republici.

Gre namreč za to, da je po statističnih podatkih v Sloveniji ta čas nekaj manj kot enajst tisoč nezaposlenih. To je številka, zavoljo katere pri nas ne bi smeli zganjati vika in krika, saj bi bili z njo v ustreznem sorazmerju še kako zadovoljni v premnogih deželah, ki sodijo v sam vrh industrijsko razvitih. Pa vendar se moramo tudi ob njej vprašati, če ni enajst tisoč nezaposlenih v Sloveniji le pesek v oči, ali celo morda demagoško orožje, s katerim vihtijo ne ravno prijatelji naše družbene in politične ustrojenosti. Na dlani je namreč, da ta čas prejema družbeno pomoč oziroma nadomestilo le 833 nezaposlenih, ki so do tega tudi upravičeni. Kaj pa je z drugimi? Nič, drugi bi, prav tako po statistično ugotovljenih potrebah, lahko bili zaposleni, pa niso. Niso zato, ker ždijo in čakajo doma, da jim bo sam »odrešenik« prinesel zaposlitev in to še po možnosti ne iz njihove stroke, ki je vse prej kot družbeno cenjena in spoštovana. Na CK ZKS so se

obregnili ob vpijoč primer kmetijskih inženirjev. So ti res nezaposleni (enajst naj bi jih bilo po statistiki), ko pa na vsakem koraku ugotavljamo, kako primanjkuje teh ljudi v času pospešenih prizadevanj za uresničevanje tako imenovanega zelenega plana, po katerem naj bi do 1985. leta sami pridelali 85 odstotkov svojih potreb po hrani? Bržčas niso, le da se ob vsej lagodnosti (o stabilizaciji tu niti ne kaže govoriti) zdi strašanski problem, malce se voziti na delo, morda začasno preseliti in podobno.

Ali pa problem nezaposlenih 99 medicinskih sester, s katerim smo se tudi podrobno seznanili, zavrteli nešteto številke in se končno odpeljali tudi v Mursko Soboto, kjer naj bi bil problem najbolj žgoč. Na dlani je, da tudi v tem primeru ne moremo govoriti o nezaposlenosti, ampak slej ko prej o lagodnosti in špekulaciji, ki se ji bo družba morala odločno postaviti po robu. Kajpak tu vse krivde le ne gre npr. tisti zgolj medicinskim sestram, saj je na dlani, da bo tu treba odpraviti nekaj anomalij, še zlasti sedaj, ko bo začela naša mladina hoditi v kadrovske usmerjene šole.

Iz Murske Sobote je daleč, iz Karlovca ne

Njega dni so naši dedje iskali delo onstran velike luže. Šli bi

Mirjana Kramar: »V Nemčijo ne grem, v Prekmurju ni zaposlitve, odšla bom v Ljubljano študirati...«

tudi na konec sveta, samo da bi zaslužili, da bi se izkopali iz »blata«, ki so mu bili dedno zapisani. Kako strašansko so se od tedaj spremenili časi v naši deželi, nam pove, denimo, primer medicinskih sester iz Murske Sobote, ki se za nobeno ceno nočejo preseliti iz Prekmurja v Ljubljano.

Lani na primer, nam je povedala Katarina Vinčec, ravnateljica Zdravstvene šole Murska Sobota, »je bila možnost, da bi vseh 44 nezaposlenih medicinskih sester zaposlili v Ljubljani, v glavnem na Kliničnem centru, pa niso želele oditi iz Murske Sobote.« V isti sapi pa smo na Kliničnem centru zvedeli, da so lansko leto »pokrili kadrovske primanjkljaje z medicinskimi sestrami iz Karlovca.« Pa bi kdo mislil, da ni bilo stanovanj in zadoščeno drugim minimalnim standardom, ne, z veliko prizadevanostjo (vemo, kakšen je ta čas stanovanjski položaj v Ljubljani) so v Kliničnem centru zadostili vsem pogojem, vendar odziva iz Murske Sobote (in ne samo od tam) ni bilo. Mlade tovarišice s srednje medicinsko izobrazbo (nekaj njih) so raje sedle za šivalne stroje v »Muri« in se učile šiviljskega dela. Si lahko mislimo, kako velika družbena škoda tako nastaja...

Kajpak bi bil tako opisan primer predstavljen onstransko, če ob tem ne bi povedali, da je bilo precej teh deklet že poročenih, nosečih ali drugače življenjsko vezanih na domače okolje. Kje torej zgrabiti bika za roge?

Jože Trplan, direktor Skupnosti za zaposlovanje v Murski Soboti nam je dejal, da Zdravstvena šola v Murski Soboti »producira« kadre za širše slovenske potrebe. »Zdaj pa, ko bi bilo treba te kadre zaposliti, širših slovenskih potreb ni«. Njegovo razmišljanje temelji na letošnjih številkah in splošnem stabilizacijskem položaju, ko je tudi zaposlovanje medicinskih sester omejeno. Takoj pa je treba dodati, da tako ni bilo lani in da verjetno tudi ne bo v prihodnje, saj so nam v Kliničnem centru zatrudili, da so kadrovske potrebe večje kot pa dovoljeno zaposlovanje. Verjetno bi se tu lahko še kar precej vrteli v začaranem krogu, če ne bi povedali, da bo pač gordijski vozec treba odločno presekat. Bržčas tako, da bo šolsko omrežje v Prekmurju temeljito spremenilo svoje »pokrivanje demografskega prirastka«. To pa ne velja zgolj za medicinske kadre, temveč tudi za trgov-

ške (letos bodo dobili v Murski Soboti 150 novih trgovcev in niti približno ne vedo, kam z njimi), ekonomske in celo kadre tekstilne stroke. Tudi sicer je zmogljivost srednjega šolstva v Prekmurju temeljito skregana z gospodarskimi potrebami in bodo morali, po besedah Štefana Pintarja, predsednika občinskega sveta ZSS Murska Sobota, temeljito pretehtati, kakšno industrijo in kakšno šolstvo bodo poslej razvijali. Predvsem pa bo prav v Prekmurju treba ukrepati hitro, kajti to je območje, kjer je problem nezaposlenosti v Sloveniji najbolj pereč.

Vpis še naprej enak...

Hoteli smo zvedeti, kako gleda na nastvari tudi v Posebni izobraževalni skupnosti za zdravstvo, ki ima glede na svoj poseben pomen v izobraževalnem sistemu vendarle v svojih rokah tako škarje kot tudi platno. Žal pa kljub najbolj volji nismo dobili nikogar od pristojnih, tako da nam je na pomoč priskočil republiški komite za zdravstvo. Zvedeli smo, da je planiranje kadrov v zdravstvu pred ustanovitvijo posebne izobraževalne skupnosti potekalo dokaj stihijsko, da pa so se poslej stvari spremenile. Zdaj poteka planiranje na osnovi potrebe, kar pa seveda ne pomeni, da je novim kadrom tudi avtomatično zagotovljena zaposlitev. Še zlasti ne sedaj, ko je tudi zdravstvo začelo iskati svoje stabilizacijske rezerve. Vse skupaj pa je vendarle pripeljalo do tega, da so letos priškrnili vpis na srednje medicinske šole v Mariboru, Ljubljani, Novem mestu in Jesenicah.

Povsem drugače pa je na murskosoboški zdravstveni šoli, ki menda »producira« svoje kadre v glavnem za Klinični center v Ljubljani. Tu je vpis še naprej isti, ne glede na vse poti in stran poti, ki iz Murske Sobote ne vodijo ravno v Ljubljano. Sicer pa o tem nazorno priča tudi naslednja zgodba.

V Ljubljano ne, v München da!

Do česa prihaja v okolju, kjer novih kadrov niso narekemale gospodarske potrebe, nam morda še najbolj pove naslednji primer, ki je sploh skregan s ka-

kršnokoli gospodarsko, še bolj pa politično logiko in diši malce tudi po špekulaciji. Gre za tiste medicinske sestre iz Murske Sobote, med njimi jih je tudi nekaj, ki so letos končale šolanje, ki lani za nobeno ceno niso hotele poprijeti za delo v Ljubljani. In kaj slišimo letos? Presenetljivo, da bodo te mlade tovarišice (dvajset jih je) odšle s trebuchom za kruhom v nemški München, kjer bodo prijele za delo v eni tamljajšnih klinik. Tako Jože Trplan kot Katarina Vinčec sta mi zatrudila, da je glede »gastarbajtar-

Katarina Vinčec

stva« že vse zmenjeno. Ta zadnji »kontingent« menda sploh ni nič novega, ampak sodi v stalno sodelovanje münchenske klinike »Kolegium Augustinum« z murskosoboško šolo. Od omenjene klinike je šola v Murski Soboti prejela že vidno priznanje, kar pomeni, da so naše sestre tam dokaj cenjene...

Bržčas se je v tem našem gospodarskem trenutku odveč spuščati v podrobno razčlenjevanje omenjenega primera, pričakovati pa je, da bo kdo od pristojnih načrtovalcev bodočih slovenskih kadrov o tem še kaj rekel. Kajpak pri vsem skupaj še najbolj bode v oči, da v času, ko preudarno obračamo vsak dinar, tako lahkomišelnostimo sredstva za izobraževanje mladih ljudi, ki jih potem radodarno puščamo, da tujcem ustvarjajo nov profit. Vse skupaj še ne bi bilo tako tragično, če ne bi pogostokrat tako izgubili ne samo nove in mlade strokovne moči, ampak tudi ljudi. Konec koncev gre le za mlade ljudi...

Tekst in fotografije: Ivo Kuljaj

OBELEŽJA 3. KONGRESA SAMOUPRAVLJALCEV JUGOSLAVIJE 1981

Delavska enotnost je edini slovenski prodajalec značk, plaket in namiznih zastavic, izdanih v počastitev 3. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije, ki bo od 16. do 18. junija 1981 v Beogradu.

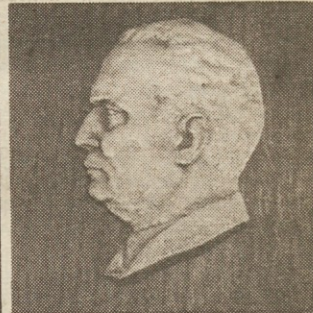
Posamezna značka — rdeča 30 din

Serijski štiri značke — zlata, srebrna, bronasta in rdeča 100 din

Namizna zastavica s stojalom 45 din

Lik maršala Tita na hrastovi deščici 8 x 8 cm 220 din

Naročila, skupinska in individualna, sprejema Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinska 4.

OBVESTILO

Rdeči križ Slovenije vabi občane in delovne ljudi, da se v čim večjem številu udeležijo krvodajalske akcije. Prijave sprejema občinski odbor Rdečega križa, v delovnih organizacijah pa aktivist RK, odgovoren za krvodajalstvo.

JULIJ 1981	
ŽELEZNIKI	6., 7., 8.
ŠKOFJA LOKA	9., 10., 13., 14.
SEVNICA	15., 16.
KRMELJ	17.
RIMSKE TOPLICE	20.
RADEČE	21.
LJUBLJANA	
MESTO	23., 24.
LESKOVEC	28.
KRŠKO	29.
SENOVO	30.
KOSTANJEVICA na KRKI	31.

RDEČI KRŽ SLOVENIJE

KLEPET V UREDNIŠTVU

Stanovanja so predraga, tudi gradimo jih prepočasi

Pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije v gradbeništvu in še posebej pri stanovanjski gradnji se soočamo z zelo perečim problemom: stanovanja so predraga in kljub sredstvom jih gradimo prepočasi. Precejšen del odgovornosti za tako stanje nosijo komunisti in osnovne organizacije zveze komunistov v posameznih okoljih. Zato je predsedstvo CK ZKS sprožilo pobudo za sklic problemske konference, ki naj bi spodbudila razpletanje odprtih vprašanj na tem področju. O vsebinski zasnovi problemske konference, o pripravah nanjo in o značilnostih aktualnega položaja v gradbeništvu smo se tokrat pogovarjali z izvršnim sekretarjem predsedstva CK ZKS Janezom Krncem.

Priprave so le delno uspele

DE: — Priprave na problemsko konferenco o gradbeništvu so bile obsežne in dolgotrajne. Kakšna je vaša ocena — ali so se v organizirano politično aktivnost vključile vse subjektivne sile in delegatska telesa v občinah?

»Priprave na problemsko konferenco so bile zastavljene zelo široko in so zajele skoraj vse subjektivne sile, še posebej zvezo komunistov. Vendar je treba priznati, da so ocene, ki so jih oblikovali in sprejeli v občinah, preveč splošne in načelne. V pripravah smo načrtovali, da bomo dosegli akcijsko in idejno enotnost komunistov okoli vseh bistvenih vprašanj, ki jih moramo obvladovati z organizirano družbeno akcijo, od prostorskega urejanja in pridobivanja zemljišč, njihovega komunalnega urejanja, projektiranja, do industrije gradbenega materiala, gradbene operative in zaključnih del. Pri tem smo le delno uspeli. To ilustrira tudi podatek, da so samo v dveh občinah razmere ocenili tudi v delegatski skupščini občine.«

DE: — Pri snovanju aktivnosti v občinah je bilo posebej poudarjeno, da je potrebno v vsakem okolju oceniti aktivnost komunistov, slabosti v celotnem reprodukcijskem procesu gradnje objektov, pokazati na nosilce subjektivnih nasprotovanj do delitve dela, specializacije, racionalizacije gradnje itd. Kot vemo, polovica osnovnih organizacij zveze komunistov tega ni ocenila, druga polovica pa je razmere ocenila pre malo kritično...

»Res je. Ker so razmere ocenjevali s pre malo mero samokritičnosti, se nismo uspeli dokopati do jasnega spoznanja, kdo dejansko subjektivno nasprotuje in kaj je razlog za to. Žal so člani zveze komunistov praviloma ostajali za plotovi podjetniških in lokalnih — občinskih interesov, namesto da bi s svojo aktivnostjo kar največ prispevali k njihovega presejanju. Ker ni prišlo do uveljavitve prave vsebine akcijskega povezovanja in ker je vsak brnil svoj interes, ne da bi imel pred očmi tudi širši družbeni, skupni interes, se razmere niso bistveno spremenile. Kolikor je to do neke mere razumljivo z vidika stvarnih družbeno ekonomskih odnosov, pa se ne smemo sprijazniti z ugotovitvijo, da se tudi miselnost, odnos do urejanja teh vprašanj ni bistveno menjal.«

DE: — Med ljudmi — bodočimi nosilci stanovanjske pravice — povzročila obilo neprikritega nezadovoljstva zlasti visoka cena stanovanj in izigravanja gradbenic, ki namerno podaljšujejo gradnjo in ki ustvarjajo večji dohodek na spekulativnem načinu. A gradbinci se izgovarjajo, da v strukturi cene 1 kv. m stanovanja

odpade na gradbeno operativno le 20 odstotkov?

»Kljub različnim izračunom nimamo docela natančne analize o dejanski strukturi cene kv. m stanovanja. Vemo pa, da imajo ključni vpliv nanjo vse dejavnosti, ki jih moramo izvajati pred samo gradnjo: to so prostorsko planiranje, pridobivanje zemljišč, projektiranje in komunalno urejanje zemljišč

Janez Krnc: Odprtih vprašanj je še veliko...

ter celotna predinvesticijska dejavnost. Tu se že vnaprej do loča pretežni del vseh stroškov, ki opredeljujejo tudi končno ceno gradbenega objekta ali stanovanja. Upoštevati je treba tudi, da 60 odstotkov celotnega časa gradnje objektov odpade na zaključna inštalacijska in montažna dela! To kaže, da je pravzaprav objektivno v interesu gradbenic in uporabnikov, da sami odločajo o vplivajo, da se z ustreznim organiziranjem zaključnih del bistveno skrajša čas izgradnje.

To je odločilnega pomena, saj bomo morali obseg domačih investicij še bolj skrajšati in gradbinci z vsemi spremljajočimi dejavnostmi se bodo morali vse bolj usmerjati na svetovni trg. Znano pa je, da smo v primerjavi s svetovnimi cenami na tem področju za 20 do 30 odstotkov predragi, torej toliko preveč delovnega časa in sredstev porabimo pri gradnji objektov.«

Odslej bo moč več zaslužiti le z boljšim delom in gospodarjenjem

DE: — Zakaj so stroški pridobivanja zemljišč, projektiranja in komunalnega urejanja tako visoki, da nanje odpade tudi do 40 odstotkov cene v stanovanjski izgradnji?

»Predvsem zato, ker ni standardov in normativov za komunalno urejanje zemljišč, kar bi omogočilo, da bi te dejavnosti izvajali samoupravno organizirano, učinkovito, predvsem pa načrtno. Pravčasno ne pripravljamo tudi projektov, ki bi omogočali samoupravno združevanje dela in sredstev za financiranje komunalnega urejanja. Pridobivanje stavbnih zemljišč praviloma poteka še vedno na podlagi pogodb, ne pa odlokov o prenehanju lastnine. To pa zato, ker v občinah nimajo urejene temeljne

in izvedbene urbanistične dokumentacije. Posledica takšnega pridobivanja stavbnih zemljišč so visoki stroški, ki se prenašajo v ceno — slej ko prej seveda v škodo interesov porabnika. Komunalnega opremljanja ne izpeljemo z zajemanjem zemljiške rente, ker ta izjemni dohodek odteka v zasebne roke ali v »zakelj« družbenih subjektov, ki »gospodarijo« z stavbnimi zemljišči.«

DE: — Ljudje se sprašujejo, kako je mogoče, da ob hitri rasti cen prihaja pri različnih izvajalcih tudi do nenormalno velikih razlik. Znano pa je, da produktivnost gradbenikov pada in da so za 1 kv. m izpred petih let, ko je bilo potrebno 13,5 izdelovalnih ur, za letos napovedi že celo od 14,5 do 18 ur...

»Povedal sem že, da na ceno stanovanj in drugih gradbenih objektov vplivajo vse dejavnosti, od prostorskega planiranja do izgradnje objekta in njihovega vzdrževanja. V ceni zemljišč so npr. celo večkratne razlike; nagrajevanje projektantov je vezano na vrednost, ne pa na racionalnost gradnje in funkcionalnost objekta, kar prav tako draži ceno stanovanjske površine. Res pa je, da tudi slaba organizacija dela in spekuliranje gradbenih organizacij draži gradnjo. A minevajo časi, ko je bilo mogoče dovolj zaslužiti tudi s slabim delom. Že danes in vse bolj bodo prihajale do izraza ekonomske zakonitosti, kar pomeni, da bo moč več zaslužiti le z boljšim delom in z učinkovitejšim gospodarjenjem z družbenimi sredstvi.«

Razmere je moč spremeniti le z večjo aktivnostjo v občinah

DE: — Marsikdo še dvomi v takšen pristop, saj smo kljub jasnim usmeritvam in stališčem, ki so do ločala takšno obnašanje, na področju stanovanjske gradnje dosegli pre malo.

»Ključni vzrok je odsotnost delovanja ekonomskih zakonitosti, ki bi sicer same po sebi prisilile izvajalce k racionalizaciji, standardizaciji in industrializaciji stanovanjske gradnje. V takšnih razmerah tudi ni moglo bolj zaživeti samoupravno združevanje dela in sredstev. Seveda so za takšne razmere na tem področju odgovorni predvsem izvršni sveti in občinski skupščine, ki niso podpirali delovanja ekonomskih zakonitosti, temveč bolj različne občinske in podjetniške interese. Toda materialna odgovornost vedno pade na slehernega delavca! Zato moramo ljudem širiti spoznanje, da je predvsem od njih samih, od njihove aktivnosti v delegatskih telesih odvisno, ali se bodo razmere v gradbeništvu menjale na bolje. Treba je presegati formalizem samoupravnega odločanja in ljudem omogočiti odločen vpliv na oblikovanje odločitev o celotnem reprodukcijskem procesu gradnje objektov, ne pa dopuščati zgolj dviganje rok, ki brez konkretne akcije ničesar ne spreminjajo, ali pa namesto celovitosti potreb in interesov izvajalcev in porabnikov odločanje omejitve le na nekatere parcialne odločitve.«

DE: — Nekateri sodijo, da bo problemska konferenca rešila vse probleme, s katerimi se srečujemo v reprodukcijskem procesu gradnje objektov, drugi pa v to dvomijo, čes vse bo teklo še naprej po starem...

»Gre za iluzijo — ki jo je praksa že večkrat zanikala — da bo problemska konferenca sama po sebi rešila vse probleme. Tega ni mogoče doseči, ker tudi konferenca le odraža dejanske razmere v vseh samoupravnih okoljih. Rekel bi, da gre predvsem za nerazumevanje vloge subjektivnih sil, ko te ne predpisujejo »domače naloge« po načelu od zgoraj navzdol, ampak morajo analizirati resnične družbene razmere in zagotavljati idejno in akcijsko poenotenje v svojih vrstah na vseh ravneh samoupravne in družbenopolitične organiziranosti.«

Emil Lah

OD ME VI

Kaj o tem menite vi?

UREDNIŠTVU DELAVSKE ENOTNOSTI

Spoštovani!

Menim, da pretežne večine pobud, pozivov, zahtev, sklepov, stališč in še marsičesa drugega, kar je bilo izrečeno na 3. kongresu kot dogovor delavskega razreda in domala vse ono, kar izraža resolucija, zaradi globoko zakoreninjene starokopitne organizacijske miselnosti vodilnih garnitur v organizacijah združenega dela, zaradi neustreznega pojmovanja organizacije dela in še vedno prevladujoče šefovske mentalitete mnogih na odgovornih položajih, zaradi njihovega vpliva in moči, zaradi obstoječe organizacijske strukture, načinov, metod in odnosov, ki jih ti s svojo statusno avtoriteto uveljavljajo in uporabljajo, NI MOGOČE URESNIČEVATI in celo marsikaj tega sploh NI URESNIČLJIVO vse dotlej, dokler ne bomo premagali te miselnosti, načinov, metod...

Takšno je bilo moje predkongresno in medkongresno in takšno je moje pokongresno prepričanje, moja poglavitna misel, ki vam jo zdaj zaupam. Zato pač, ker ste 28. maja spraševali nas bralce za mnenje o osnutku resolucije in o tem, kaj bomo storili v našem okolju, da bi predkongresna razprava o njem postala vzvod za pospešeno uresničevanje samoupravnih pravic in dolžnosti. Hoteli ste vedeti, kaj bo tisto, kar bo šlo hitro in kaj bo dolgotrajna naloga, ki mora dobiti svoje opredelilne, roke, nosilce.

Izzivali ste nas, da bi kot samoupravljavci v konkretnih razsežnostih in razmerah pogumno, odkrito in ustvarjalno spregovorili tudi na straneh Delavske enotnosti. Mene ste izzvali že tisti hip, toda pišem vam lahko šele danes.

Ne pišem vam iz gole črnogledosti in obupa, ampak zaradi prej navedenih prepričljivih dejstev, ki so ne samo pri nas, temveč še marsikje huda ovira, ki zavre še tako dobro voljo in odločenost. Pišem vam, da z vem, ali imate kaj časa in razumevanja tudi za neuradna gledanja in za zamisli nepoklicnih iskalcev in snovalcev, ki se po svoje trudijo zavreči sedanje poglede na organizacijo dela, gospodarjenje in upravljanje po sposobnostih.

Nisem še proučil resolucije, ker do nje še nisem prišel. Toda pazljivo sem proučil osnutek resolucije in že 30. maja napisal pismo koordinacijskemu odboru Slovenije za pripravo 3. kongresa in mu v njem izrazil svoje prepričanje. Te dni prebiram poročila s kongresa, ki sta jih objavila Delo in Delavska enotnost. Moja misel se ni spremenila. Organizacijska miselnost in šefovska mentaliteta nista bili obravnavani kot problematični, čeprav je sedanja organizacija po zamisli in izvedbi prava opora birokratizmu in leglo tehnokracije. Poziva se k izboljševanju sedanje organizacije. Jaz pa menim, da le z boljšo, izboljšano organizacijo ne bomo kaj prida dosegli, še manj kaj spremenili. Mnogim, ki še vedno dejansko odločajo, ta organizacija kar ustreza, saj jim daje primerne položaje in vse tem položajem ustrezne pritiskline.

Potrebujemo docela drugačno organizacijo. Potrebujemo našim ciljem ustrezno organizacijo, ki bo omogočala in podpirala osvobajanje dela in človeka. Sedanja hierarhična organizacija ta proces ne samo zadržuje, ampak ga tudi ovira. Koordinacijski odbor glede tega seveda ni mogel ničesar pripomoči. In tudi vsi delegati kongresa ne bodo ničesar pripomoči,

čeprav so s ploskanjem sprejeli Špiljkov predlog, da se vsi zavzamejo za odločno uveljavitev kongresnih usmeritev in sklepov. Premalo je odločna zavzetost, če ni ustreznega sredstva, s katerim je mogoče stvari izpeljati do konca. Ta, ki je na razpolago, pa je v rokah šefov z dokaj izrazito meščansko miselnostjo in pogledi na delavca in njegovo delo. Marsikateri delegat, ki je prišel na kongres iz vrst neposrednih proizvajalcev, bo že jutri moral kloniti pred trdovratno in starokopitno miselnostjo vodilnih in strokovnih garnitur. Marsikateri delegat, ki je šel na kongres iz pisarne, ne bo pomislil, ko se bo vrnil vanjo, da mora zdaj v boj za ustvarjanje razmer in vzdušja, ki naj bi omogočilo delo, gospodarjenje in odločanje vsem svojim sodelavcem po njihovih sposobnostih, ampak se bo disciplinirano ponovno vključil v hierarhično strukturo svoje organizacije, da bo tako za zgled ostalim, kako se vestno in prizadevno dela. Onim, ki se bodo vrtni v strokovne službe organov in forumov, pa ne bo prišlo na misel, da je tisoče in tisoče delavcev navzlic kongresu in resoluciji ostalo še vedno brez moči in možnosti vplivanja.

V 24. številki DE ste zapisali, da so se občutki ob ne dovolj trdno, daširavno in odločno naravnanim kongresu, spremenili v veliko odgovornost in resno ter pogljobljeno razmišljanje slehernega zavzetega in iskrenega boreca za naš nadaljnji socialistični samoupravni razvoj. — Ja, kar zelo prav bi bilo, če bi se res! — Ne vem kako je drugje, toda pri nas ga ne boste našli niti z lučjo pri belem dnevu, to si upam trditi, saj doslej še ni o tem nihče črnil niti besedice. Predsednik sindikata pa, ko sem ga pobaral, se mi je zdel domala docela obupan.

Vprašali ste tudi: Je to tudi dovolj za odgovorno in učinkovito delo po načelih, o katerih smo že nemalokrat prej govorili, si jih pojasnjevali, zahtevali boljše delo, odgovornost, ki ne more biti zgolj plaz besed o tem, kaj moramo in kaj morajo drugi? — Še zdaleč to ni dovolj, tovariši iz uredništva! — Tištim, ki morajo le čim več narediti, da je kaj prodani in ki smejo kdaj pa kdaj še glasovati, resolucija in stališča kongresa ne bodo prav nič pripomogli k moči, da bi lahko uveljavljali z ustavo določen položaj in vlogo. Za to potrebujejo korenito drugačno pojmovanje organizacije, ki bi paralizirala miselnost šefov. Poleg resolucije in stališč kongresa potrebujemo torej še bistveno drugačno koncepcijo organizacije dela, gospodarjenja in upravljanja, da bi jo ti, ki so še vedno v marsičem in zaradi marsičesa v podrejenem položaju, terjali od pooblaščenih poslovodnih organov in od vodilne in strokovne garniture.

Kaj pravite, ali imam prav?

Ali veste vi v uredništvu DE, kaj doleti tistega, ki se dovolj kritično vpraša in ki hoče pripomoči kaj k temu, da bi mu ne bilo treba kar naprej v neformalnih razgovorih napletati tisto, kako samoupravljanje ne deluje, kako odloča direktor namesto delavcev, kako se »nagrajuje« še vedno po starem sistemu? Dometvamo, da veste. Najbrž tudi veste, da dokler nekdo le neformalno napleta, je stvar za vodilne še kar v redu. Problematična pa postane, kadar kdo te zadeve res postavi resno pred organe. Najbrž ne boste verjeli, da ti v takem primeru celo predsednik sindikata in izvršni odbor huje zamerita, kot pa na primer direktor, ki ve, kako se takim tičem pristržejo peruti. Meni so jih že strigli, a še nisem tebebil po tleh. Koordinacijskemu odboru za pripravo 3. kongresa sem tudi razložil, kaj mislim z izrazoma onga-

nizacijska miselnost in šefovska mentaliteta, čeravno ne povsem posrečeno. In še to in ono sem jim napisal in pri tem ostajam. Morda bodo za to, da vam moje pismo vzamejo iz arhiva. Izneveril sem se edino zaključku pisma. Pismo sem namreč končal z besedama »V pričakovanju«. Kajti, v resnici nisem čakal in ne čakam. V predkongresnem času sem nekdanjemu sodelavcu sestavil oster vnaprejšni ugovor zoper obtožbeni predlog njegovega direktorja, s katerim ga je obtožil hujskih kršitev delovnih dolžnosti samo zato, ker noče biti le dober varilec ampak tudi kritičen samoupravljalec.

Zdaj pa razmišljam in vas sprašujem: kaj ko bi tudi vi, ki urejate osrednje sindikalno glasilo, napravili križ čez šefom tako omiljeno, delavcem pa prav nič priljubljeno organizacijsko piramido in hkrati povedali, da je to znak organizacijskega primitivizma in konservativizma?

Želim torej pogumno in odkrito, zlasti pa še ustvarjalno spregovoriti tudi na straneh Delavske enotnosti. To pa ravno zato, ker je vse, kar sem v našem ozdu že napisal, zaradi nazadnjaške organizacijske miselnosti in prevladujoče šefovske mentalitete bolj malo zalego.

Gabrijel Strah
Toplarna Ljubljana
Toplarniška 19
Ljubljana

Pripis uredništva

Spoštovani tovariš Strah, vsekakor smo veseli vsakršnega kritičnega mnenja, še zlasti, če takšna ali podobna razmišljanja prinašajo tudi kakšne predloge, kako ravnati in delovati, da bi bilo problemov v našem družbenem razvoju, zlasti pa v neposrednih okoljih, čim manj. Nismo pa prepričani, da so za vse tegobe pri nas krivi zgolj direktorji in šefi ter hierarhična organiziranost, čeravno je res, da je nemalokje prav to tudi problem. Morda bi kazalo še enkrat prebrati vrsto razprav o teh vprašanjih na kongresu pa tudi razpravo tovariša Vinka Hafnerja, ki smo jo obširneje povzeli v 24. številki DE, in ugotovili boste, da so delavci na kongresu odprli tudi ta vprašanja še z mnogo bolj kritičnimi očmi, vendar pa upoštevajoč tudi objektivne družbene razmere. Tudi nismo prepričani, da se kar vsi po vrsti strinjajo z vašimi ocenami o nemoči delavcev pri razreševanju takšnih in podobnih vprašanj, kar velja tudi za naše uredništvo, saj nas tako družbene in tudi novinarske izkušnje prepričujejo tudi o nasprotjem. S tem pa seveda ne mislimo, da vprašanj odnosov v kolektivih, kot jih načenujete vi, ni potrebno obravnavati. Bržkone bodo vaša razmišljanja spodbudila še koga, da bo o teh vprašanjih spregovoril, zlasti pa to velja za delegate na kongresu.

Kar zadeva resolucijo 3. kongresa samoupravljalcev, do katere še niste prišli, naj vam kot tudi vsem bralcem sporočimo, da jo bomo natisnili v zbirki Knjižnica SINDIKATI in bo izšla 3. julija.

Uredništvo DE

Podeljena letošnja priznanja in nagrade samoupravljalcev

Delavci znajo odgovorno odločati

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je letos že osmič zapored delil priznanja in nagrade najzaslužnejšim organizacijam združenega dela in posameznikom za dosežke pri oblikovanju, razvijanju in utrjevanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in za uspešno organiziranje in uresničevanje samoupravljanja v temeljnih organizacijah združenega dela.

Nagrajencem je priznanja in nagrade izročil predsednik Vinko Hafner na slovesnosti, ki je bila prejšnji petek, podobno kot minula leta, v republiški skupščini v Ljubljani.

Podelitve so se med drugimi udeležili tudi France Popit, Vida Tomšič, Andrej Marinc, Milan Kučan in Mitja Ribičič. Slavnostni govornik je bil podpredsednik RS ZSS Martin Mlinar.

»Kljub mnogim težavam in odporom,« je med drugim rekel Martin Mlinar, »širina in kakovost samoupravljanja nenehno napreduje in se potrjuje v praksi. Samoupravljanje je v našem materialnem in družbenem razvoju dokazalo, da so delavci in delovni ljudje sposobni upravljati in odgovorno odločati o najbolj vitalnih stvareh svojega dela in življenja. Zato so postala pota urejenja skupnih in posamičnih vprašanj pri nas pravi izziv mnogim narodom in naprednim gibanjem v svetu pri urejanju družbenoekonomskih in političnih vprašanj. To nas obvezuje, da se akcijsko in organizacijsko še bolj usposobimo za iskanje takšnih političnih rešitev in mehanizmov, ki bodo temeljna določila ustave in zakona o združenem delu ter opredelitve političnih dokumentov izpeljala v praksi v mejah naših materialnih možnosti. K temu morata več kot do zdaj prispevati tudi znanost in znanje, saj je več kot jasno, da lahko delavci le skupaj z znanostjo najdejo prave odgovore na številna zapletena vprašanja. Organizirane subjektivne sile so dolžne spodbujati delavce k zahtevam za iskanje strokovnih rešitev, ki bodo širile razvoj dohodkovnih odnosov in združevanje sredstev in dela na teh osnovah. Pri tem pa morajo te sile s svojim političnim delovanjem delavce zaščititi pred manipuliranjem z njimi in njihovimi odločitvami, ko v mnogih okoljih strokovne službe v organizacijah združenega dela in v samoupravnih interesnih skupnostih, politične in poslovodne strukture, pod plaščem samoupravnega urejanja stvari žele izpeljati že

prej v ozkih krogih dogovorjene rešitve. Takšna praksa odločanja nam je povzročila veliko razvojnih težav in pripeljala do občutnih gospodarskih neskladij ter otežila delovanje delegatskega sistema kot

Martin Mlinar, podpredsednik RS ZSS

osnove za celovito obvladovanje pogojev pridobivanja in porabe ustvarjenega dohodka delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela. Zapiranje temeljnih organizacij združenega dela znotraj svojih plotov ne le kazi njihovo, v temeljni zakonodaji opredeljeno vlogo, temveč hromi razvoj delegatskih odnosov. Tako omtvičeno odločanje delavcev v delegatskem mehanizmu pa vodi v še večje zapiranje temeljnih organizacij združenega dela,

krepi moč odločanja ozkih skupin v bankah, izvršnih organih ter družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnostih. Vse to vodi tudi v razne oblike takega ali drugačnega zapiranja. Ni dvoma, da morajo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela na podlagi medsebojne povezanosti in soodvisnosti uresničevati svoje temeljne pravice in odgovornosti upravljanja, dela in rezultatov dela s sredstvi v družbeni lasti; toda celovitost svojega družbenega položaja lahko uresničijo le v razvitih delegatskih odnosih. Zato je v tem trenutku za nadaljnji razvoj socialističnega samoupravljanja odločujoča kakovost teh odnosov. Vse družbenopolitične organizacije, posebno pa sindikat in socialistična zveza, se morajo spopasti z vsakršno obliko formalizma na tem področju in ustvarjati take politične pogoje, da bodo samoupravni organi in delegatske skupščine na osnovi delegatskega odločanja postajali glavni mehanizem za celovito obvladovanje pogojev pridobivanja in porabe dohodka temeljnih organizacij združenega dela. Tako se bo okrepilo tudi neposredno odločanje delavcev o stvareh, o katerih morajo resnično odločati sami.

Le to lahko prispeva k nadaljnjemu razvoju političnega sistema socialističnega samoupravljanja in širi samoupravne pravice in odgovornosti prek meje temeljne organizacije združenega dela ter zagotovi skladnost in celovitost našega gospodarskega in družbenega razvoja, opredeljenega v planskih dokumentih tega srednjeročnega obdobja.

Priznanja ne le omenjenim,

Letošnja priznanja in nagrade ob dnevu samoupravljalcev je prejelo pet organizacij

Danilo Bašin

diplomiran pravnik, pomočnik glavnega direktorja za splošna in družbena pravna vprašanja, Iskra Avtoelektrika, Šempeter pri Gorici.

Največ svojih družbenih prizadevanj je namenjal razvoju in utrjevanju samoupravnih razmerij, in to zlasti za oblikovanje samoupravnih aktov v delovni organizaciji, za samoupravno organiziranost bolnišnice, za reorganizacijo gostinstva itd.

Sodeloval je ob reorganizaciji delovnih skupnosti občinskih samoupravnih interesnih skupnosti. Velike uspehe je pokazal v razvijanju vseh oblik samoupravnega sporazumevanja v delovni organizaciji. Zavzeto pa pomaga delavcem v združenem delu, da čim bolj učinkovito razvijajo lastno samoupravno organiziranost in delegatske odnose. Zato so mu letos tudi zaupali dolžnost podpredsednika občinskega sveta zveze sindikatov.

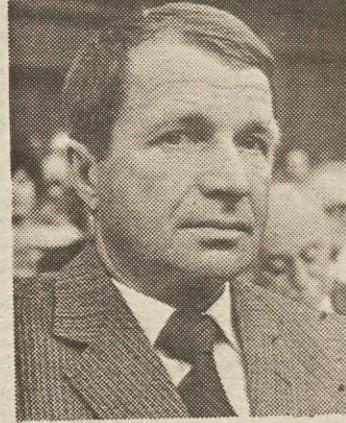

Vinko Drame

VK ključavničar, oddelkovodja v delovni organizaciji Energoinvest — Varnost, Zagorje ob Savi.

Kot predsednik osnovne organizacije ZSS je odločilno prispeval, da so se delavci samoupravno povezali v Energoinvest, Sarajevo. V občinskem svetu zveze sindikatov pa se je še, posebej zavzeto vključil v prizadevanja za uveljavljanje zakona o združenem delu v prakso zagorskih organizacij združenega dela.

Uživa velik ugled in zaupanje med delavci predvsem z avtoriteto osebnosti, napredne naravnosti in izostrenega poznavanja delavskih interesov, ki jih zavzeto uveljavlja. Je član občinske konference ZKS, delegat v družbenopolitičnem zboru skupščine občine, vodi komisijo za prošnje in pritožbe pri občinskem svetu ZSS, je načelnik narodne zaštite v krajevni skupnosti in predsednik zasavskih ribičkih družin.

Sakib Galić

VK delavec kemične stroke, vodja proizvodnje v Kemični tovarni Moste — Protektor, tozid Al-sulfat, Ljubljana.

Z delovno prizadevnostjo in družbeno usmerjenostjo si je pridobil med sodelavci velik ugled. Spodbujal jih je k pretehtanim samoupravnim odločitvam v družbenem in gospodarskem razvoju delovne organizacije in k poglobljanju medsebojnih samoupravnih odnosov. Zato so ga večkrat izvolili za člana ali predsednika delavskega sveta. Med delavci je podpiral tiste odločitve, ki so pripomogle k hitri gospodarski rasti Kemične tovarne in sestavljene organizacije združenega dela Sava Kranj.

Kot član občinskega koordinacijskega odbora za pripravo 3. kongresa samoupravljalcev je veliko prispeval k uspešni pripravi tematskih razprav o oblikovanju in delitvi dohodka. Največ zaslug pa ima za vztrajno spodbujanje ustvarjalnega vključevanja delavcev v vse oblike samoupravnega odločanja. Zdej je predsednik aktivna komunistov — delavec, neposrednih proizvajalcev pri občinski konferenci ZKS.

Delovna organizacija Avtoprevoz Tolmin

Delovna organizacija Avtoprevoz je zrasla in se krepila v težkih razmerah, s svojim delom pa dokazala, da je mogoče doseči dobre rezultate, ugled in kakovost tudi v manj razviti obmejni občini.

Glede na specifičnost poslovanja in razvejano dejavnost bi bilo delovanje samoupravnih organov lahko krnjeno. Pa ni tako. Delegati se redno udeležujejo sej, saj si ob pra-

vočasno dostavljenem gradivu lahko zagotovijo udeležbo na sejah. Da bi samoupravo še izboljšali, so pričeli izdajati pisne novice, ki so izboljšale obveščenost delavcev.

Glede na zahteve, ki jih postavlja današnji razvoj v svetu in pri nas, se Avtoprevoz povezuje tudi v širše poslovne sisteme z združevanjem dela in sredstev tako v regiji kot v republiki in v dohodkovne povezave s po-

rabniki prometnih storitev.

Povečanje produktivnosti dela in stabilizacijska prizadevanja, varnost in družbena samozasčita so stalna skrb samoupravnih organov. Nagrajevanje po delu je zgled marsikateri drugi avtoprevozniki organizaciji, ki sledi njihovem načinu. Nenazadnje je treba omeniti tudi velik prispevek te delovne organizacije pri odpravi posledic potresa na Tolminskem leta 1976.

Rozina Markovič

tekstilni tehnik, kreatorka vzorcev in MTT tozid Volneni izdelki, Majšperk.

V temeljni organizaciji združenega dela je bila večkrat izvoljena v samoupravne organe in v izvršni odbor osnovne organizacije ZSS. Med drugim je bila tudi članica poslovodnega odbora tozda. Je članica občinskega sveta ZSS v Ptujju, dve leti je bila v predsedstvu ter predsednica občinskega odbora sindikata delavcev tekstilne in usnjarske predelovalne industrije. Sedaj je med drugim predsednica skupščine krajevne skupnosti Majšperk, članica republiškega odbora sindikata in članica zvezne konference SZDL Jugoslavije.

S požrtvovalnim delom je dosledno uveljavljala interese delavcev in jih tesno povezovala z gospodarsko in samoupravno preobrazbo tozda. Ustvarjalno se je vključila v premagovanje proizvodnih in drugih gospodarskih težav, s katerimi so se ubadali, pa tudi v samoupravne odločitve o nadaljnjem razvoju.

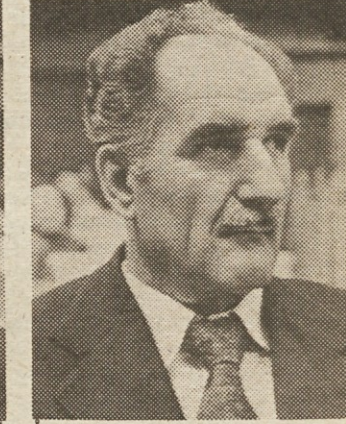

Marija Nahtigal

višji upravni referent, sekretarka svetov v občinskem svetu ZSS, Žalec.

Veliko je prispevala k izpopolnitvi in urejanju samoupravnih splošnih aktov zlasti v manjših temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, kjer nimajo za to usposobljenih strokovnih kadrov. Pri tem jim ne nudi le strokovne pomoči, temveč se vključuje v obravnavo teh aktov na zborih delavcev in v samoupravnih organih. Ukvarja se s pravno pomočjo delavcem, vsestransko pomoč pa namenja tudi osnovni organizaciji zveze sindikatov delavcev, zaposlenih pri zasebnih delodajalcih.

Je tajnica kluba samoupravljalcev občine Žalec, članica občinske volilne komisije, predsednica statutarne pravne komisije in članica komisije za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu skupščine občine, članica sveta občinske konference SZDL za družbenopolitični sistem in članica sveta republiškega sveta ZSS za razvoj samoupravljanja.

Rade Vrlič

gozdarski tehnik, dosedanjí predsednik občinskega sveta ZSS, Črnomelj.

V veliki meri je prispeval k razvoju samoupravljanja med gozdarskimi in drugimi delavci v združenem delu črnomeljske občine. Posebno se je zavzel za ustanovitev in uspešno delovanje občinskega kluba samoupravljalcev. Delo občinskega sveta zveze sindikatov je usmerjal v uveljavljanje in uresničevanje zakona o združenem delu. Je požrtvovalen, nesebičen, predvsem pa skromen, delaven in tovariški sindikalni aktivist, ki je s svojim ugledom med delavci v temeljnih samoupravnih skupnostih spodbujal njihovo lastno ustvarjalnost in krepil odgovornost za dejanski gospodarski in družbeni napredek.

V delo sindikatov se je vključil takoj po osvoboditvi. Ves ta čas pa je opravljal tudi številne druge politične funkcije.

Nagrajenci so nam povedali:

Po podelitvi priznanj in nagrad smo se pogovarjali s tremi nagrajenci o tem, kaj jim pomeni to priznanje

Rozina Markovič: Spodbuda za delo v prihodnje

»Priznanje mi veliko pomeni, razumem ga kot naglo za vnaprej. Rada imam svoje delo, samoupravne ter sindikalne dolžnosti mi niso v breme. Ne le jaz, tudi drugi sindikalni aktivisti v mojem delovnem kolektivu se zavzemamo za izboljšanje delovnih razmer v tekstilni industriji. Pretehtana naložbena politika in urejeni dohodkovni odnosi — ustanovljamo tudi interno banko, so nam omogočili nakup nove varnejše tehnologije. V naši temeljni organizaciji pa tudi v delovni organizaciji Merinka si prizadevamo čimveč dati za družbeni standard v samem delovnem kolektivu in tudi v krajevni skupnosti. Kako nam to uspeva? Najprej smo uspešno opredelili nagrajevanje po delu in še ga izpopolnjujemo. Temeljna mera so delovna storilnost, ekonomičnost in kakovost. Stimulativni del osebnega dohodka je večji od stalnega. Ob večjem dohodku je več sredstev ostalo tudi za krajevno skupnost. V našem kraju smo s pomočjo vseh krajanov že marsikaj postorili, a nas čaka še obilo dela. Zlasti se zavzemamo za ureditev komunalnih naprav, zgraditev nove pošte in ambulante. Dolgoročno pa bomo morali na haloškem gospodarsko manj razvitem območju razmišljati o ustrežnejšem zaposlovanju, zlasti žensk.«

Rade Vrlič: Aktivno delo tudi po upokojitvi

»To ni le priznanje meni, ampak vsem sindikalnim delavcem v Črnomlju. Naj ne izzveni kot fraza. Res je. Priznanje, ki sem ga dobil, je potrditev, da smo doslej

prav delali in da smo na pravi poti.«

Sem pred-upokojitvijo, verjetno pa še ne bom izpregel. Bolj kot doslej se bom »preselil« v krajevno skupnost. In kot predsednik družbenopolitičnega zbora občine bom najbrže imel še več dela kot doslej, če bom hotel dobro delati. Delegatski sistem je pri nas še vedno na pol zorana ledina.«

Jože Jelen: To je priznanje vsem sodelavcem

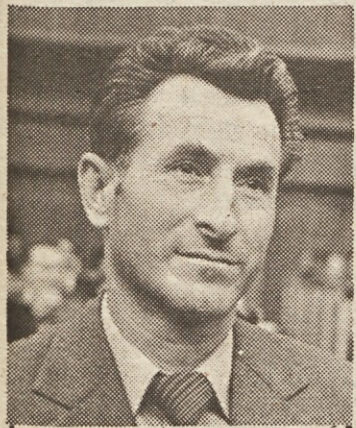
»Saj ne vem, zdi se že preveč dogočasno ko ljudje pravijo, da je to priznanje tudi njegovemu kolektivu. Reči moram, da so za to priznanje zaslužni vsi delavci Ine nafte Lendava, sam pa sem prispeval le tolikanj, kot sem zmogel.«

— Če ste dobili priznanje in nagrado, potemtakem so pri vas stvari urejene?

»Sprejeli smo samoupravne akte, zdi se mi, da so zelo dobri, vendar je še zmeraj velik razkorak med tistim, kar se dogaja in tistim, kar smo zapisali v samoupravnih aktih. Trudimo se dosledno uresničevati vse dogovore, resolucije in še zlasti samoupravne akte. Seveda se človek včasih vpraša, zakaj toliko družbenih dogovorov, zakaj toliko samoupravnih sporazumov in vendarle po temeljitem premisleku — trdim pa, da tako mislijo mnogi delavci v organizacijah združenega dela — pride do spoznanja, da je pot samoupravnega sporazumevanja in krepitve tako zastavljenih družbenoekonomskih odnosov, kot smo si jih zastavili v naši družbi, edino pravilno.«

pač pa vsem marljivim aktivistom

združenega dela in deset posameznikov:

Alojz Hren

VK ključavničar, vodja fazne in prevzemne kontrole v metalurških obratih, Mariborska livarna, delovna skupnost skupnih služb, Maribor.

Od leta 1958, ko je na delu v Mariborski livarni, je opravljal zelo različne politične in samoupravne dolžnosti. Bil je predsednik konference osnovnih organizacij zveze sindikatov, član občinskega odbora sindikata, član revizijske komisije in občinske konference ZKS in član občinskega sveta ZSS. Večkrat je delal v samoupravnih organih delovne organizacije. Zdaj je predsednik sveta delovne skupnosti skupnih služb, vodi komisijo za odlikovanja in priznanja v delovni organizaciji in je član občinske konference ZKS ter občinskega odbora sindikata.

Precej uspešno in prizadevno opravlja dolžnost predsednika komisije za izvajanje zakona o združenem delu. Uspehi tega se kažejo v učinkoviti samoupravni organiziranosti in v uresničevanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v delovni organizaciji.

Aktivno se vključuje tudi v samoupravo krajevne skupnosti.

Marinka Jakhel

kemijski tehnik — analitik anorganske kemije, Tovarna papirja in celuloze Djuro Salaj, delovna skupnost skupnih služb, Krško.

Med drugim je bila dva mandata predsednica centralnega delavskega sveta tovarne. V obeh mandatih je uveljavila kolektivno delo in odgovornost v tem samoupravnem organu in najširše vključevala delavce delovne organizacije v razne samoupravne odločitve. Opravljala je še druge družbene naloge. Bila je predsednica osnovne organizacije ZSS, večkrat članica komiteja občinske konference ZKS, vodila je aktiv žena pri občinski konferenci SZDL itd. Zdaj med drugim predseduje konferenci delegacij za SIS otroškega varstva in skupščini SIS socialnega skrbstva. Je predsednica komisije za odlikovanja in članica predsedstva skupščine občine.

Predvsem se ukvarja s socialno varnostjo ogroženih občanov. Je uspešna in prodorna politična delavka, ki zna vzpostaviti zelo neposreden stik z delavci in drugimi občani.

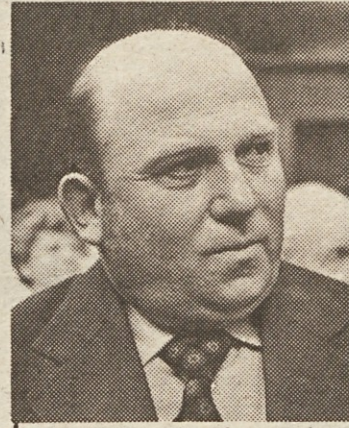
Jože Jelen

VK avtomehaničar, vodja tekočega vzdrževanja, Ina Nafta tozd Strojna delavnica, Lendava.

Med delovnimi tovariši je uveljavljen in poznan družbenopolitični delavec, saj že vrsto let sodeluje v družbenopolitičnem in samoupravnem življenju Ine Nafta. V teh letih so mu sodelavci zaupali različne dolžnosti. Med drugim je bil predsednik delavskega sveta in osnovne organizacije zveze sindikatov, član občinskega in medobčinskega sveta ZSS, večkrat pa je vodil različne komisije pri delavskem svetu.

Svojo politično dejavnost je namenil predvsem razvoju in uresničevanju samoupravnih odnosov v delovni organizaciji in krajevni skupnosti. V zadnjih letih se je posvetil zlasti krepitevi delegatskih odnosov med delavci, v delavskem svetu in delegacijah.

S svojim delom in zgledom nenehno pogloblja sožitje med delavci in delovnimi ljudmi obeh narodnosti v lendavski občini.

Anton Lipeč

gozdarski delovodja, merilec lesa v Gozdnem gospodarstvu Postojna tozd Gozdarstvo, Knežak.

Poleg poklicnega dela je dober del svojega časa posvetil družbenemu udejstvanju v delovni organizaciji, v krajevni skupnosti in v ilirsko-bistriški občini. Bil je dvakrat član delavskega sveta delovne organizacije Gozdnega gospodarstva Postojna, večkrat pa v delavskem svetu temeljne organizacije združenega dela Gozdarstvo Knežak. Dvakrat je bil tudi predsednik delavskega sveta tozda. Razen tega je precej časa delal v izvršnem odboru osnovne organizacije zveze sindikatov, sedaj pa je njen delegat v krajevni konferenci SZDL Knežak. Je član predsedstva občinskega sveta ZSS Ilirska Bistrica.

Je ustvarjalen družbenopolitični delavec, ki zavzeto uveljavlja zakon o združenem delu v samoupravno prakso temeljne organizacije združenega dela in delovne organizacije. Spodbuja napredne samoupravne odločitve, z uspehom pa sodeluje tudi v povezovanju tozda s krajevno skupnostjo.

Delovna organizacija Sava Kranj

Delovna organizacija Sava Kranj se je iz majhne gumarske tovarne razvila v eno največjih tovrstnih delovnih organizacij v Jugoslaviji. Že leta 1930 je bilo v Savi organizirano sindikalno gibanje v »Rečih sindikatih«. Takrat je začela v tovarni delovati tudi komunistična partija, ki je leta 1934 organizirala solidarnostno stavko z jeseniškimi železarji. Petčlansko partijsko jedro je v tovarni delovalo zelo aktivno in vzgojilo mnogo poznejših članov partije, ki so med prvimi stopili v boj proti okupatorju.

Pomembna prelomnica v razvoju Save je leto 1950, saj je bil prav tu izvoljen prvi delavski svet v Sloveniji in drugi v Jugoslaviji. Danes je kranjska Sava ena izmed šestih delovnih organizacij v sestavljeni organizaciji združenega dela Sava, v njej pa združuje delo 3800 delavcev. V zadnjih letih je Sava dosegla pomembne rezultate tudi pri uveljavljanju dohodkovnih odnosov med temeljnimi organizacijami, med delovnimi organizacijami, v sestavljeni organizaciji pa tudi v reproduktivnih celotah.

V Savi se zavedajo, da je človek najpomembnejši dejavnik proizvodnega procesa, zato nenehno izboljšujejo delovne razmere. Posebna pozornost družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov je namenjena razvoju družbenega standarda zaposlenih. Delavci Save imajo že več kot 20 let med delom zagotovljen topli obrok in zdravstveno varstvo v lastni ambulanti. Za stanovanjsko gradnjo izločajo 11 odstotkov od bruto osebnih dohodkov. Velika skrb je namenjena organiziranemu letovanju in športno-rekreativni dejavnosti vseh zaposlenih.

S pravilno porazdelitvijo samoupravnih pristojnosti, dobrim informiranjem in vključevanjem širokega kroga delavcev v proces samoupravnega odločanja so zagotovili, da je odločanje prešlo v roke delavcev v tozdi in na njihove delavske svete. Veliko skrb namenja jo delu delegacij za družbenopolitične skupnosti in SIS. Izobražujejo in izpopolnjujejo najširši krog samoupravljalcev, predvsem pa delegatov v organih upravljanja in delegacijah ter v organih družbenopolitičnih organizacij.

Delovna organizacija Javor Pivka

Delovna organizacija Javor, lesna industrija Pivka, je bila ustanovljena leta 1951 in je med večjimi delovnimi organizacijami lesne idustrije. Nastala je z združenjem lesno-predelovalne in žagarske dejavnosti na pivškem območju ter se razvila v gospodarsko močno delovno organizacijo. Je med tistimi organizacijami, kjer so med prvimi izvolili delavski svet.

V Javorju združuje delo 1.900 delavcev, ki bodo letos ustvarili nad 3.100 milijonov dinarjev celotnega prihodka, deviznega prihodka pa več kot 670 milijonov dinarjev.

Poslovanje med temeljnimi organizacijami združenega dela temelji na skupnem prihodu, ki ga podrobno urejata samoupravni sporazum ter poseben pravilnik o metodologiji in tehniki oblikovanja osnov in meril za ugotavljanje deležev iz skupnega prihodka. Poslovanje na načelih skupnega prihodka so v Javorju uveljavili že leta 1977, zdaj pa se uspešno razvija. Vse bolj pa se ti odnosi uveljavljajo tudi z drugimi delovnimi organizacijami zunaj Javorja.

Uspešno se razvija tudi združevanje sredstev za skupne naložbe, ki temeljijo na načelih ustvarjanja skupnega dohodka in se podobno urejajo z ustreznimi samoupravnimi sporazumi za vsako naložbo posebej. Pri združevanju sredstev je močno prisotno načelo ekonomske solidarnosti med tozdi, zlasti ko gre za urejanje najnujnejših potreb delavcev in za skupne naložbe družbenega standarda.

Javor si veliko prizadeva za uresničevanje delitve po delu in rezultatih dela ter za uresničevanje svobodne menjave dela, kjer so že vidni pomembni rezultati. Uspeh je vključiti slehernega delavca v tozdu in delovni skupnosti skupnih služb v aktivno reševanje in izvajanje dogovorjenih nalog.

Rašica, tozd Otroške pletenine Beltinka Beltinci

Tozd Beltinka je med najboljšimi tozdi Rašice, ki sodi med najboljše delovne organizacije s področja pletilstva v Jugoslaviji. Po dohodu na delavca, akumulativnosti in osebnih dohodkih so v vrhu pletiljske grupacije.

Tozd je kot osnovna oblika združevanja delavcev, njihovega samoupravnega organiziranja, medsebojnega povezovanja in odločanja dobro uveljavljen. Dobro so uveljavljene sindikalne skupine kot temeljne celice v procesu samoupravnega odločanja. Delovanje samoupravnih organov je zelo uspešno, ker so uvedli oblike neposrednega obveščanja. Delovanje delegatov je učinkovito. Beltinka mnogo prispeva za razvoj krajev, kjer živijo njeni delavci. Velik uspeh je njihov delež pri razvoju krajevne skupnosti, saj ni bilo nobene akcije, kjer ne bi aktivno sodelovali, tako da so zgled tudi drugim v občini. Prvi v občini so dali pobudo in tudi organizirali delovanje koordinacijskega odbora sindikata v krajevni skupnosti.

Dosledno spoštujejo sprejete planske dokumente in izvajajo stabilizacijska prizadevanja. Pomembne rezultate so dosegli v nagrajevanju po delu in rezultatih dela, uvedli so nagrajevanje po delu režijskih in administrativnih delavcev. Dobre rezultate dosegli tudi na področju zagotavljanja življenjskih in delovnih razmer, kot tudi na področju prehrane med delom, prevoza na delo, urejanja stanovanjskih vprašanj, rekreacije in kulturnega življenja ter razreševanja socialnega položaja. Družbenopolitična aktivnost delavcev Beltinka je zelo razvejana in na vseh področjih so med neaktivnejšimi v občini.

Osnovna organizacija ZSS je med najboljšimi v občini. Leta 1979 so za svojo aktivnost prejeli srebrni znak zveze sindikatov. Posebej je treba poudariti njihovo skrb za družbenopolitično izobraževanje in usposabljanje.

Tovarna avtomobilov in motorjev Maribor tozd Karosernica

S prvim delavskim svetom leta 1950 je pognalo korenine samoupravljanje, ki se odteje razraša ob proizvodnih in drugih nalogah, kot so bile oblikovanje ekonomskih enot, stroškovnega sistema, analitičnega vrednotenja dela, nagrajevanje po izdelani enoti in finančnem rezultatu, uvedba računalništva, lastnih tehničnih in planskih služb, sistema statistične kontrole... Preobrazba ekonomskih in delovne enote, ki se je ujela z gospodarsko reformo, je zahtevala od delavcev Karosernice iskanje novih poti pri proizvodnji specialnih vozil, razvijanju kooperacije in pri izboljševanju delovnih pogojev. Ti so se bistveno popravili z uvedbo nove tehnologije v letih 1967 in 1968, kar je občutno zmanjšalo število nesreč, poškodb in invalidnosti. Takrat so tudi uvedli družbeno prehrano delavcev.

Nova stopnja v samoupravnem razvoju je bila oblikovanje informativnih skupin, ki so poglobile odločanje delavcev o delu, njegovih rezultatih, o razvoju. Pri tem so prispevale odločilen delež družbenopolitične organizacije. Nova organiziranost v temeljni organizaciji, naraščajoče družbenopolitično delo, razvijanje delegatskega odločanja, sprejemanje življenjskih odločitev na podlagi zdaj že bogatih in razvitih samoupravnih izkušenj, tesno sodelovanje z delavci v drugih tozdih, usklajevanje interesov v okviru delovne organizacije, sestavljene organizacije, v družbenopolitični skupnosti, vse to spodbuja delavce k utrjevanju samoupravne poti in k vse večjim delovnim rezultatom. To rast zgovorno potrjuje tudi podatek, da je v 800-članskem kolektivu tozda kar 350 delavcev aktivnih v samoupravnih in družbenih organih, ki so usmerili svoja prizadevanja v uresničevanje stabilizacije, družbene samozaščite, v razvojne plane na realnih temeljih, utrjevanje socialistične solidarnosti, v bitko za večjo produktivnost.

Nismo uresničili pričakovanj

Stopili smo v prvo leto uresničevanja zahtevnih nalog na področju našega nadaljnega razvoja za obdobje 1981—1985. Politika gospodarske stabilizacije je v njegovih rešitvah našla ustrezno mesto. Pogoji za njegovo uresničevanje v prvem letu pa so se močno zaostri in še bolj razkriji vsa protislovja in neskladja v našem dosedanjem razvoju. Izostri so se problemi slabe investicijske odločitve in širina ter struktura investiranja sploh. Zato smo letos na področju uresničevanja politike gospodarske stabilizacije dosegli slabše rezultate kot smo pričakovali. Zaostajanje gospodarske rasti od načrtovane odpira mnogo problemov na področju izvoza in porabe ter krepi inflacijo. Stvari so takšne, da zahtevajo usklajeno in odgovorno akcijo vseh subjektov planiranja in odločanja, s katero bi spodbudili tako gospodarjenje, ki lahko največ prispeva k porastu proizvodnje na kakovostnih osnovah in s tem tudi k širjenju materialne osnove samoupravljanja. Le na tej podlagi se lahko okrepi tudi socialni položaj delavcev in delovnih ljudi, ki se je v prvih petih mesecih letos zaradi velike inflacije in nadaljnega padanja realnih osebnih dohodkov še poslabšal.

Res je, da je bilo problemov v reprodukciji veliko in da so bili dokaj različni — gledano le skozi očala organizacij združenega dela, imajo pa skupne značilnosti s stališča nacionalne ekonomije. Reševanja teh vprašanj se ne moremo lotevati z dvigovanjem cen, kot to nekateri počno. Politika gospodarske stabilizacije ne računa s stabilnimi cenami, toda to, kar se letos dogaja s cenami, dokazuje, da se najpomembnejše osnove stabilnega gospodarjenja v organizacijah združenega dela uveljavljajo zelo počasi. Pri tem pa prihajajo v polni meri do izraza monopolistično-egoistične težnje posameznih organizacij združenega dela, ki mimo sistema in osnov, oblikovanih v zakonu o cenah, oblikujejo cene blaga in storitev.

Takšno vedenje ni le ekonomsko škodljivo, temveč neposredno zavira razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in sili k administriranju. Z nosilci takih teženj se moramo odločno spopasti in zahtevati, da se cene oblikujejo po merilih in na način, ki ga določa novi zakon. Drugače bomo nove samoupravne ustanove na tem področju hitro spremenili v mesta arbitiranja in odločanja, značilne za državne ustanove. Samoupravne interesne skupnosti se morajo razviti in uveljaviti kot mesta samoupravnega organiziranega združenega dela, kjer bodo delavci na delegatski osnovi in z medsebojnim sporazumevanjem uresničevali svoje pravice in odgovornosti na tem področju družbene reprodukcije. Tako se lahko okrepi odgovornost za odločitve v temeljnih organizacijah združenega dela in uskladijo njihovi interesi z možnostmi drugih in objektivnimi ekonomski mi zakonitostmi. Z inflacijo se moramo spopasti v temeljnih celicah naše družbe, in sicer z boljšo organizacijo dela in večjo produktivnostjo, varčevanjem z materiali in energijo, stimulatvno delitvijo osebnih dohodkov in gospodarno porabo ustvarjenega dohodka. Tu so naše rezerve, ki pa jih ne izkoristimo dovolj; lahko bi celo rekli, da jih zanemarjamo ter tako dopuščamo, da se z inflacijo ohranja vsakršna proizvodnja in ne uresničujemo potrebne strukturne spremembe v naši proizvodnji. To pa zelo negativno vpliva na naše gospodarstvo v mednarodni menjavi dela, na našo plačilno bilanco in naložbeno politiko.

Nesmotrne naložbe vodenijo doseženo

Investicijska poraba se glede na obseg izplačil sicer umirja, v struk-

turi naložb in načinu zagotavljanja sredstev pa se stvari ne spreminjajo. Zato lahko z gotovostjo trdimo, da naloge in aktivnosti, ki smo jih zastavili pred letom dni pri presoji naložb, ki še potekajo, ni obrodila sadov. S prekomernim vključevanjem kratkoročnih sredstev za pokritje teh investicij se je oslabil položaj bank in organizacij združenega dela do te mere, da imajo zdaj težave z likvidnostjo primanjkuje pa tudi sredstev za dokončanje tistih naložb, ki spreminjajo našo gospodarsko strukturo in večajo proizvodnjo za izvoz. Kljub temu, da smo sindikati ob obravnavi zaključnih računov za leto 1979 opozarjali na pomembnost te akcije, smo bili očitno premalo prepričljivi, da bi delavce dovolj spodbudili za bolj odločne odločitve v samoupravnih organih in skupnostih o nadaljnjem investiranju. Zato je skrajni čas, da v sleherni osnovni organizaciji sprožimo vnovično presojo že sprejetih in pripravljene investicijskih odločitev in pri tem opozorimo na družbeno dogovorjena merila investiranja in načine zagotavljanja sredstev. Ne smemo mimo teh vprašanj, saj so prav to vprašanja, ki ob odgovornem delu opredeljujejo njihov materialni in socialni položaj danes in jutri. Tako moramo spodbuditi samoupravljalce k zavesti in odgovornosti delavcev za upravljanje in gospodarjenje s sredstvi v družbeni lasti in jih odlepiti od še prisotnih pojavov, da se zadovolje v z odločanjem o osebnih dohodkih in tako nehoti ostajajo v mezdnem odnosu.

Družbeno opredeljena politika oblikovanja sredstev za osebne dohodke in njeno dosedanje uresničevanje je dokazalo, da delavci znajo gospodarno odločiti. Tudi o tako življenjskih stvareh kot je oblikovanje sredstev za osebne dohodke, če so dane jasne družbene usmeritve in če jih spremlja ustrezna dejavnost subjektivnih sil. Aktivnosti na tem področju v zadnjih dveh letih so prinesle mnoge dobre spremembe z rešitvami, ki jih delavci oblikujejo v svojih planskih in drugih samoupravnih aktih, s katerimi oblikujejo politiko razporejanja dohodka in čistega dohodka za te namene. Seveda se tudi prava bitka za uveljavitev delitve po delu in rezultatih dela šele začne. V sindikatih smo trdno odločeni, da pogumno stopimo vanjo, saj je to naša družbena naloga. Socialnega položaja delavcev in njihove socialne varnosti ne moremo graditi s politiko skrbništva, temveč le s konkretno akcijo, ki bo uresničila načelo, da le delo in njegovi rezultati lahko opredeljujejo materialni in socialni položaj človeka v naši samoupravni socialistični skupnosti. In ne le to, bolj spodbudno nagrajevanje posameznika in skupin je že dalj časa, zlasti za zdaj, ekonomska nuja. Prepričani smo, da so osebni dohodki, ki bodo izraz dela, upravljanja in gospodarjenja, lahko močna prepreka širjenju nesmotrnih naložb, slabitvi odgovornosti in močan vzvod za dvig družbene produktivnosti dela. Na ta način se bo krepil družbenoekonomski in samoupravljalški položaj proizvodnega in ustvarjalnega dela ter hitreje razčiščevali odnosi med temeljnimi organizacijami združenega dela in raznimi skupnimi službami v pridobivanju dohodka na osnovi svobodne menjave dela.

Tudi uresničevanje nalog na področju usmerjenega izobraževanja in razreševanje problemov zaposlovanja bo mnogo lažje in uspešnejše, kolikor hitreje bomo razreševali pomanjkljivosti v delitvi osebnih dohodkov. Zato vse aktivnosti ne smejo zaostati niti za trenutek, saj gre za globoka idejna in razredna vprašanja. Gre za oblast dela, za uveljavitev njegovih materialnih in moralnih vrednot. Gre pa tudi za boj s pridobitništvom, karizmom in malomeščansko potrošniško miselnostjo. Ti pojavi so se že preveč razbohotili v nekaterih okoljih naše samoupravne socialistične skupnosti, so pa pravi strup za odnose med ljudmi, za uresničevanje politike gospodarske stabilizacije in za nadaljnji razvoj političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Ob koncu govora je poudaril, da so o vseh teh odprtih vprašanjih razpravljali tudi delegati na kongresu samoupravljalcev, ki prav tako vidijo možnost za svoj in naš skupni razvoj ter premagovanje sedanjih težav v krepitvi ustvarjalne vloge delavcev in delovnih ljudi v vseh delih našega političnega sistema, v krepitvi njihove pravice in odgovornosti za obvladovanje tokov družbene reprodukcije.

V junijskih dneh leta 1936 je prevratniški general Franco skupaj z nemškimi nacisti in italijanskimi fašisti začel vojno proti demokraciji španskega ljudstva. Ta napad združenih sil mednarodnega fašizma na špansko ljudstvo je bila prva etapa fašistične agresije proti narodom Evrope. Tako kot še iz 52 dežel sveta, so se pozivu mednarodne solidarnosti v boju proti fašizmu odzvali tudi naši prostovoljci in pohiteli na bojišča braniti napadeno ljudsko svobodo. Naše narode in narodnosti je predstavljalo 1800 borcev internacionalnih brigad in mnogi od njih so za vedno ostali na bojiščih Španije. Iz Slovenije je bilo prostovoljcev 545, med njimi z območja naše sedanje občine 5 borcev.

Španski borci pa so bili udarna moč partije in ljudstva tudi pred štiridesetimi leti, ko se je

začela oborožena vstaja proti fašizmu na domačih tleh. In iz spoštovanja do njihovega velikega prispevka mednarodni delavski solidarnosti v boju proti fašizmu med narodnoosvobodilnim bojem in revolucijo se je med borci porodila misel, da bi bil kulturni dom, za katerega gradnjo so se odločili delovni ljudje in občani naše občine, spomenik španskim borcem naše dežele.

Delovni ljudje in občani so si dom zgradili po meri svojih potreb in možnosti, v njem pa so namenili prostor tudi spominskemu gradivu o naših borcih v španski državljanski vojni. Kasneje bo na pročelju kulturnega doma postavljeno še obeležje, ki bo spominjalo in hkrati opozarjalo na še živečo fašistično nevarnost.

Samoupravno sporazumni pri združevanju sredstev za ta dom so si delovni ljudje in občani omogočili še hitrejšo rast kulturne ustvarjalnosti in poustvarjalnosti pri že tradicionalno bogato razviti ljubiteljski dejavnosti. V domu dobiva sodobne prostore občinska matična knjižnica Jožeta Mazovca, v njem so prostori za likovne, knjižne in druge razstave, dvorana za nastope številnih gledaliških skupin iz krajevnih skupnosti in delovnih organizacij, pa ne nazadnje prostor za delegatsko in družbenopolitično delovanje, srečanja, slovesnosti in pogovore članov delovnih kolektivov in krajevnih skupnosti.

Ob otvoritvi doma si oglejte tudi njegovo notranjost in se prepričajte, da je to velika delovna zmagata samoupravno organiziranih in svobodnih delovnih ljudi.

Ob praznovanju dneva borca v Ljubljani in ob novi delovni zmagi vas delovni ljudje in občani občine Ljubljana Moste-Polje

VABIMO NA LJUDSKO ZBOROVANJE

z otvoritvijo kulturnega doma
ŠPANSKI BORCI!

Zborovanje bo v soboto, 4. julija 1981 ob 10. uri v Mostah ob Zaloški cesti. Slavnostni govornik bo Stane Dolanc

Po kulturnem programu si boste lahko ogledali novi dom in razstavo v njem: razstavo o španski revoluciji, dokumentarno razstavo o življenju in delu Jožeta Mazovca, razstave o umetniških in znanstvenih dosežkih naših občanov oziroma del, ki so nastala ali so vezana na našo občino, slikarsko in kulturno razstavo likovnikov iz naše občine in razstavo idejnih osnutkov spominskega obeležja. Po ogledu se bomo povsili na prostoru pred novim kulturnim domom Španski borci.

Zabeležili smo

Titu. Tako se bo mesto (po sprejetju predloga v občinski skupščini Velenje) imenovalo Titovo-Velenje. Hkrati je koordinacijski odbor podprl tudi predlog za izdajo zakona o spominskem centru Josip Broz Tito in osnutek zakona o ustanovitvi centra. Center se bo ukvarjal med drugim tudi s strokovnimi in znanstvenimi raziskavami, katerih namen bo nadaljnja osvetlitev misli in dela tovariša Tita. Center bo skrbel še za informativno založniško dejavnost, ki bo povezana s proučevanjem gradiva o delu Josipa Broza Tita. Seveda center ne bo edini založnik Titovih del, marveč bo sodeloval z drugimi založniškimi hišami v državi.

Po sklepu zveznega izvršnega sveta bodo delovne organizacije letos kot devizni dohodek prijavljale tiste dinarske zneske, ki so jih tujci odkupili za devize v pooblaščenih menjalnicah. Hkrati bodo kot devizni dohodek šteli tudi tiste dinarje, ki jih je Narodna banka Jugoslavije prodala tujim bankam v turistične namene. Po novem naj bi devizni dohodek predstavljale tudi cestnine, ki jih bodo tujci plačali v dinarjih.

V letošnjih prvih dveh mesecih so bili realni osebni dohodki v Sloveniji v primerjavi s prvima dvema mesecema lani za 15 odstotkov nižji, v Makedoniji za osem, v BiH za sedem, v Črni gori, na Kosovu in v Srbiji za šest, na Hrvaškem za štiri in v Vojsvodini za en odstotek nižji.

Zvezni koordinacijski odbor za obeleževanje in ohranjanje imena in dela tovariša Tita je podprl predlog Velenja, da se to mesto poimenuje po tovarišu

TA TEDEN V ŽARIŠČU

NAIROBI — Vrhunska konferenca Organizacije afriške enotnosti bo ostala zapisana kot najuspešnejša v zadnjem desetletju. Afriški voditelji so namreč postavili realne in konkretne, za vse sprejemljive okvire za urejanje dveh najbolj žgočih kriz — zahodnosaharske in čadske. Krizi sta ogrožali sam obstoj vseafriške organizacije. Posebna komisija bo skrbel za vzpostavitev premirja v Zahodni Sahari in

nato za izvedbo referendumov pod okriljem Zruženih narodov. Tudi za čadski spor so našli rešitev, ki predvideva pomoč afriških držav pri obnovi dežele, prihod mirovnih sil afriških držav in poziv vsem državam, naj se ne hajo vmešavati v notranje zadeve Čada. Manj uspešni so bili afriški voditelji glede somaljsko-etiopejskega spora, ki so ga prepuščili posebnemu odboru. Najpomembnejša resolucija pa govori o Namibiji. Ta resolucija odločno napada ZDA in zahodne države zaradi njihove podpore Južnoafriški republiki.

PEKING — Pred 1. julijem, ko so na Kitajskem proslavili 60-letnico KP, je bil plenum CK KP Kitajske. Na njem so ocenili zgodovinsko vlogo Mao Zedonga in izvolili novo vodstvo CK. Na plenumu so potrdili pravilno pot v ustvarjanju sodobne in močne socialistične države. To pot so začrtali in postopoma utrjevali od tretjega plenuma, ki je

bil leta 1978. Soglasno so sprejeli odstop Hua Guofenga s položaja predsednika CK in predsednika vojaške komisije. Za predsednika CK so izvolili Hua Yaobanga, za nova podpredsednika pa sta bila izvoljena Zhao Ziyang in Hua Guofeng, Deng Xiaoping pa je bil izvoljen za predsednika vojaške komisije CK. Na Kitajskem razlagajo zamenjavo na partijskem vrhu kot korak naprej pri razvijanju notranje partijske demokracije.

RIM — Vodja republikanske stranke Giovanni Spadolini je prvi italijanski predsednik vlade, ki ne izhaja iz vrst krščanske demokracije. Ministrska mesta je razdelil med pet strank vladne koalicije, v kateri pa so krščanski demokrati zadržali večino ministrskih resorjev. S tem je prekinjena 35-letna vladavina krščanske demokracije. Ker je gospodarski položaj v Italiji zelo težak, Spadolinijev kabinet pa vsebin-

sko šibak, se v Italiji sprašujejo, kako bo novi predsednik vlade uspel premostiti številne težave. Splošno mnenje je, da bo njegova vlada prehodnega značaja.

NEW DELHI — Odnosi med Kitajsko in Indijo, ki so bili napeti vse od leta 1962, ko sta se državi spopadli z orožjem, so končno doživeli dolgo pričakovani korak k normalizaciji odnosov. Ta korak je bil storjen med pogovori voditeljev diplomacij dveh najštevilčnejših držav na svetu Indijcem Raom in Kitajcem Huang Huaom, ki sta se sporazumela, da bodo razpravljali in skušali rešiti sporna vprašanja. Kljub optimizmu o razvoju kitajsko-indijskih odnosov pa ne gre prezreti opozorila, da ni treba pričakovati kakšnega hitrega preobrata.

NEW YORK — V več krajih ZDA so aretirali devet članov teroristične organizacije »Odpor«, ki združuje najbolj skrajne elemente sovražne hrvaške emigracije. Eden od političnih ciljev te zločinske teroristične grupacije je odcepitev Hrvaške od Jugoslavije in ustanovitev neodvisne države Hrvaške. MIK

Sindikalni rokovnik — priročnik '82

Že tretje leto zapovrstjo pripravljamo sindikalni rokovnik — priročnik, ki bo za vsakogar koristen in uporaben pripomoček pri delu.

V sindikalnem rokovniku — priročniku za leto 1982 bodo objavljene aktualne teme:

— O uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka;

— Moja osnovna sindikalna organizacija in

— Informiranje v sindikatu ter uredniška politika v sindikalnih časnikih Jugoslavije.

Navedli smo delovne naslove, poudariti pa moramo, da bodo vse teme obdelane praktično uporabno, ne samo za sindikalne delavce, marveč tudi za vse člane samoupravnih in poslovnih organov.

Poleg priročniškega dela bo v rokovniku še pregleden telefonski imenik, koledarček po dnevih in obsežen del za zapiske — 190 strani več kot lani. Natisnili ga bomo v slovenskem in srbohrvaškem jeziku, saj je rokovnik skupna edicija vseh jugoslovanskih sindikalnih listov.

Še posebnost: vsak naročnik sindikalnega rokovnika bo januarja 1982 dobil brezplačno brošuro z gradivom o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka za leto 1982.

Sindikalni rokovnik — priročnik 1982 bo oproščen temeljnega davka na promet proizvodov, zato osnovne sindikalne organizacije lahko za nakup namenijo sredstva iz sklada za izobraževanje.

Ko boste proučili naš predlog, nam sporočite okvirno število, koliko izvodov sindikalnega rokovnika — priročnika za leto 1982 potrebujete, da bomo lahko z vnaprejš-

dvideno naklado določili končno ceno. Okvirna cena pa znaša 170,00 dinarjev za izvod. Morebitne dodatne informacije lahko dobite po telefonu številka 322-947.

NAROČILNICA

Pri TOZD DE, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izvodov Sindikalnega rokovnika — priročnika 1982.

Naročeno nam pošljite na naslov:

.....

Ime in priimek podpisnika:

Naročeno dne:

Račun bomo plačali v zakonitem roku.

(Žig) (podpis naročnika)

Nov veter v investicijski politiki

Odločili bodo delavci

Znano je, da se priprava zakona o razširjeni reprodukciji in minulem delu, ki naj bi bil eden najpomembnejših sistemskih zakonov po zakonu o združenem delu, le počasi premika z mrtve točke. Razlogov za to je več, glavni pa je, da morajo njegovi avtorji utirati povsem novo, doslej še neprehojeno pot v razvoju politične ekonomije socializma. S pomočjo predlaganega zakona naj bi zožili prostor za stihijsko investiranje, pospešili združevanje dela in sredstev na dohodkovnih odnosih ob hkratnem uklinjanju kreditnih odnosov in omogočili kontrolo delavcev nad vsemi procesi investiranja. Bistvena značilnost zakona pa naj bi bila, da odločitev o investicijah po njegovi uveljavitvi ne bo več mogoče odtujevati od delavcev.

Podatki kažejo, da samofinanciranje gospodarstva še zdaleč ni zadovoljivo. Leta 1980 so ozdi pri financiranju investicij sodelovali samo z 32,7% sredstev. Krepitev akumulativne in reproduktivne sposobnosti gospodarstva je torej več kot nujna naloga, posebno še zato, ker pogosto porablamo denar za investicije nesmotno, brez pravega učinka. Takšnih investicij je bilo veliko zlasti na Kosovu. Zato na Kosovu že dalj časa, zlasti pa še po zadnjih dogodkih, zelo resno razmišljajo o učinkih obsežnega investiranja v pokrajini. Samo iz sklada za nerazvita področja so v zadnjih 30 letih v razvoj pokrajine investirali 72,4 milijarde din, v zadnjih petih letih 51 milijard din, do leta 1985 pa nameravajo investirati še nadaljnjih 115 milijard dinarjev.

Vse te obsežne investicije so na Kosovu doslej namenjali predvsem za izkoriščanje velikih naravnih zmogljivosti pokrajine: pridobivanje premoga, svinca, cinka in niklja, pa tudi za razvoj kmetijstva, bazične kemije, kovinsko-predelovalne industrije in gospodarske infrastrukture. Domače in tuje izkušnje kažejo, da je bila to povsem logična in pravilna pot, po kateri so šli tudi drugi predeli Jugoslavije. Vendar pa narava takšnih investicij pomeni tudi počasno in dolgo

gradnjo, visoke naložbe, majhno zaposlitev, nizko akumulativnost takšnih »kapitalnih objektov«. Zato je bila vrednost osnovnih sredstev na delavca na Kosovu v zadnjih 20 letih dvakrat večja od jugoslovanskega povprečja ali, drugače povedano, za odpiranje enega delovnega mesta v industriji so namenili dvakrat več denarja kot povprečno drugod v državi.

Čeprav je bil — dolgoročno gledano — takšen industrijski razvoj nedvomno koristen, pa bo zaradi socialne sestavine v ekonomiki in življenju pokrajine — saj je naravni prirastek na Kosovu trikrat večji kot v Jugoslaviji, treba zdaj težišče razvoja odločno usmeriti na gradnjo manjših, dohodkovno bolj privlačnih proizvodnih zmogljivosti — za več delovnih rok. Zato na Kosovu že napovedujejo korenito podružbljanje celotnega postopka priprav in sprejemanje investicijskih odločitev. Korenine mnogih napak so bile namreč tudi v dejstvu, da so o industrijskih in neproizvodnih investicijah odločali v ozkih krogih vodilnih ljudi, brez sodelovanja

in podpore delavcev in delovnih ljudi Kosova.

Z zakonom o razširjeni reprodukciji in minulem delu naj bi ne odpravili le vrsto nejasnosti v zvezi z investiranjem, marveč tudi v zvezi z ekstradohodkom. V razpravah o usodi ekstradohodka posameznih OZD ali panog je prevladalo mnenje, da ga ne bi smeli izkoriščati za povečanje osebnih dohodkov, marveč ga nameniti za razvoj. Hkrati pa je nujno potrebno, da pridobivanje dohodka v posebno ugodnih okoliščinah urejamo s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori na podlagi enotnih meril za vso Jugoslavijo. Teh, z ustavo in zakonom o združenem delu načelno določenih smernic namreč ne spoštujemo v celoti. Celo tam, kjer so organizacije združenega dela s svojimi akti določile, kako je z dohodkom, pridobljenim v posebno ugodnih okoliščinah, redkokdo priznava, da tak dohodek obstaja. Neurenjenost vprašanj v zvezi z razporejanjem tega dela dohodka ustvarja v posameznih OZD možnost za izplačevanje visokih osebnih dohodkov, kar je druž-

beno neupravičeno. S tem so kršena ustavna določila, po katerih naj se za približno enako delo izplačuje približno enak dohodek. Sorazmerno malo je pozitivnih zgledov, da bi delovne organizacije same to vprašanje urejale s samoupravnimi akti. Pozitivne izkušnje v posameznih ozdih bi morale biti zato izhodišče za nadaljnje urejanje tega vprašanja. Tako na primer gospodarstvo v Vojvodini ustvarja petino celotne akumulacije na račun ekstradohodka. Ta dohodek nastaja v treh panogah — naftni industriji, elektrogospodarstvu in kemiji. Že sam sistem zbiranja ekstradohodka v Vojvodini omogoča, da dohodek ne gre za osebno in skupno porabo, marveč za razširitev materialne osnovne dela. Tudi rudarji rudnika Stari trg v Treptci namenajo 40 odstotkov dohodka za razvoj. Kljub dobremu gospodarjenju nimajo pretiranih dohodkov, ker so po njihovi presoji njihovi uspehi tudi rezultat posebno ugodnih naravnih okoliščin, v tem primeru visokega odstotka kovine v rudi. Podoben sklep so sprejeli delavci OZD tirnična vozila v organizaciji Rade Končar. Čeprav imajo petkrat višji dohodek kot druge OZD te organizacije, znaša njihov povprečni osebni dohodek le 7000 dinarjev. S tirničnimi vozili, ki jih izdelujejo, tako dajejo družbi 2,5 krat večji prispevek kot drugi ozdi v »Končarju«. Določanje ekstra dohodka pa spet ne sme vplivati na delavce tako, da bi bili manj motivirani za delo, ker »svoj« dohodek odstopajo drugim. Delavci morajo biti motivirani tudi za to, da bodo učinkovito izkoriščali naravne in druge ugodnosti, saj naša družba ne more in ne sme biti ravodušna do svojega naravnega bogastva. Biti mora zainteresirana za to, da ga izkorišča in raziskuje, da išče nove rezerve, s tem pa spodbuja združeno delo k nadaljnjemu razvoju, vendar ne na račun ekstradohodka posameznih OZD, ki ni izključno rezultat njihovega dela. Delo mora biti tudi tu edino merilo za obseg in kakovost nagrajevanja in delitve.

V. B.

GOSPODARSKI KOMENTAR

Počasnejši, a trdnejši korak

Marsikaj se človek spomni potovanj po svetu, srečanj z ljudmi, z drugimi običaji, miselnostjo... vse to zapusti globoke, trajne vtise. Med moja najmočnejša občutja te vrste sodi prav gotovo ponos, naj omenim le ponos na »rdeči« potni list. Ničkoli-kokrat se mi je dobro zdelo, ko sem se, predvsem v deželah vzhodne Evrope, čutil omejitvam, ki jih sistemi v njih postavljajo svojim državljanom pri potovanjih v tujino. Če že ne uradno, jih zadržujejo za mejo z zamotanimi, potovanjem vse prejkot spodbudnimi denarnimi predpisi in pogoji. Neomejena pravica do gibanja, potovanja, je pač nekaj, kar nas lahko navdaja s ponosom in vsako poseganje vanjo ima lahko zaskrbljujoče posledice.

Kot vedno se velja ozreti še na drugo plat — ta pa nam pokaže, da skoraj vsak Jugoslovan (v povprečju seveda) enkrat letno potuje v tujino. Čez mejo se le redkokdo odpravi praznega žepa — poleg uradno dovoljene vsote dinarjev v listnici vtiakne vanj še nekaj »za vsak primer«. Vrednosti dinarja ta reka, ki se vali čez meje, ni v prid, v prid je le tujim gostom, ki pridejo k nam s tako razvrednotenim dinarjem in nas prikrajšajo za lep del prepotrebni deviznih sredstev.

To je le en vidik, kako naše popotništvo škoduje gospodarstvu — lahko bi govorili še o tihotapstvu, črni borzi, povezanosti teh vprašanj z izvozom... Od tod torej vse glasnejše šušljanje o zamislih, da bodo predpisi posegli v potovanja Jugoslovanov v tujino. Zakonski predpisi naj bi torej postavili jez odtoku dinarjev čez meje, razmišljanja gredo v smeri neke vrste taks za potovanja, še posebej za potovanja z osebnimi avtomobili, zdajšnja dovoljena vsota 1.500 dinarjev pri vsakem prehodu meje naj bi veljala le enkrat letno...

Že uvodoma smo skušali pojasniti, čemu bi takšni ukrepi služili in še prej, kakšno škodo bi lahko povzročili. Verjetno ni neutemeljena misel, da bodo predpisi le težko zavarovali gospodarstvo pred škodo, ki mu jo povzročajo neomejena potovanja v tujino. Slej ko prej se bo moralo zavarovati kar samo. To naj bi pomenilo — pustimo pri miru svoboščine, ki so nam že krepko zlezle pod kožo in nam jih zavidajo povsod po svetu. Gospodarstvo pa naj opravi svoje — naj na primer zagotovi takšno preskrbo, da bomo lahko doma kupovali vse, po kar smo zdaj prisiljeni zaviti čez mejo. Naj doseže stopnjo, ko bo lahko samo reševalo težave plačilno bilanco, okrepilo dinar, izvažalo... To je bržčas bolj trnova in daljša pot, gotovo pa vodi dlje kot administrativno urejanje potovanj v tujino.

Ciril Brajer

OBVESTILO!

OSNOVNE ORGANIZACIJE ZSS! OBČINSKI IN MEDOBČINSKI SVETI ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE!

Zaradi pomanjkanja papirja je bila naklada Sindikalnega poročevalca št. 7 omejena. Zato bomo gradivo za oblikovanje stališč in sklepov 3. konference ZSS, ki bo novembra 1981, in je bilo objavljeno v tem poročevalcu, ponatisnili. Prosimo, da nam sporočite potrebe, da bi lahko določili optimalno naklado.

POZIVAMO VAS, DA NAM ČIMPREJ — NAJKASNEJE DO 8. JULIJA 1981 — SPOROČITE ŠTEVILO SINDIKALNEGA POROČEVALCA, KI GA POTREBUJETE ZA JAVNO RAZPRAVO. NAROČILA POŠLJITE NA NASLOV DELAVSKA ENOTNOST, LJUBLJANA, DALMATINOVA 4, LAHKO TUDI PO TELEFONU NA ŠTEVILKO 322-947.

IZ PRAKSE SODIŠČ ZDRUŽENEGA DELA

O združevanju dela delavcev v tozdu

Delavec, ki ni bil pravilno in popolno informiran, ne more trpeti posledic, če odkloni podpis izjave o sprejemu samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev v tozdu

Samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji je temeljni samoupravni akt, ki ga mora sprejeti vsak delavec, ne le tisti, ki sklepa delovno razmerje, ampak tudi delavec, ki je že v delovnem razmerju. Po 1. točki 1. odst. 216 čl. ZZD preneha po samem zakonu delovno razmerje tistemu delavcu, ki ni hotel dati pismene izjave o sprejemu samoupravnega sporazuma. Delovno razmerje mu preneha z dnem, ko je odklonil tako pismeno izjavo oziroma z iztekom zadnjega dne, ko bi še lahko podal izjavo.

V tozdu so sprejeli novo obliko organiziranosti in s tem tudi nov samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v tozdu. Delavec je že v predhodni obravnavi zahteval natančnejša

pojasnila o potrebnosti in smotnosti reorganizacije, hkrati pa je predlagal drugačno obliko organiziranosti, kot je bila predvidena v predlogu delavskega sveta. Referendum je uspel in delavci so tako v večini glasov sprejeli samoupravni sporazum. Strokovna služba je vsakemu delavcu dostavila pismeno izjavo o sprejemu samoupravnega sporazuma, ki naj bi jo delavci podpisali na določen dan. Delavec je podpis take izjave odklonil, zato je komisija za delovna razmerja sprejela sklep, da mu delovno razmerje preneha po samem zakonu.

Sodišče združenega dela je obravnavalo delavčev zahtevek za razveljavitev sklepa o prenehanju delovnega razmerja, vendar ga je zavrnilo ob nesporni ugotovitvi, da delavec izjave o

sprejemu samoupravnega sporazuma ni podpisal. Poudarilo je, da gre za prenehanje delovnega razmerja po samem zakonu, torej povsem neodvisno od volje delavca oziroma temeljne organizacije.

Pritožbeno sodišče je ugodilo pritožbi delavca in sklep o prenehanju delovnega razmerja razveljavilo. Poudarilo je, da je delavec sicer res odklonil podpis izjave, toda ne sme trpeti posledic, ki jih določa zakon, če o tem svojem ravnanju ni bil pravilno poučen, zlasti še, če mu samoupravni sporazum tudi ni bil pravočasno vročen. Ne samo ob sklenitvi delovnega razmerja, ampak tudi med trajanjem delovnega razmerja ima delavec pravico, da prejme samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v TOZD, kar določa 614. čl. ZZD.

Ne more biti prizadet delavec, če ni bil redno, pravočasno, resnično in popolno obveščen o vseh oblikah združevanja dela, zlasti še o načinu reorganizacije in postopku za organiziranje temeljne organizacije po novi organizacijski shemi. Če se delavec ni zavedal pomena pismene izjave o sprejemu samoupravnega sporazuma in če tudi ni bil poučen o vseh bistvenih pravicah in obveznostih, ki jih samoupravni sporazum določa, potem ne more biti govora o prenehanju delovnega razmerja po samem zakonu. Zakon nedvomno predvideva, da ima delavec možnost opredelitve, ob tem da pozna svoje pravice in obveznosti in da se zavestno odloča o tem, ali bo še združeval delo v tozdu ali ne.

I. Žužek

DE PRAVKAR IZŠLO!

Knjižnica SINDIKATI št. 40 RESOLUCIJA 3. KONGRESA SAMOUPRAVLJALCEV JUGOSLAVIJE

Cena 30 din.

Naročila sprejema Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4 in DE — Knjigarna, Tavčarjeva 5.

NAROČILNICA

Pri DE, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo izvodov Knjižnice Sindikati št. 40: RESOLUCIJA 3. KONGRESA SAMOUPRAVLJALCEV JUGOSLAVIJE.

Naročeno nam pošljite na naslov:

(ulica, poštna št., kraj)

Ime in priimek podpisnika:

Datum:

Račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu brošure.

(žig)

(podpis naročnika)

Učbeniki in cene

Če smo ta čas z oblikovanjem cen na kakšnem področju sploh lahko zadovoljni, so to cene učbenikov za šolsko leto 1981—82, kakršne je potrdila v tem mesecu Skupnost za cene in ki so v okviru z resolucijo določene politike cen za letošnje leto. Indeksi povišanja cen učbenikov za posamezne vrste šol so 124 za osnovne šole, 117 za gimnazije in 114 za tehnične in poklicne šole. Tako je nedavno tega ocenil odbor podpisnikov družbenega dogovora s področja učbenikov. Glede cen ponatisjenih učbenikov smo še v aprilu namreč slišali mnogo bolj vrtoglave in zaskrbljenost vzbujajoče indekse, z družbenim nadzorom pa smo jih vendarle spravili v razumne okvire.

Posebna zmeda je bila v javnosti glede napovedovanja, koliko bodo stali učbeniki in delovni zvezki za 1. letnik srednjega usmerjenega izobraževanja, v katero bodo učenci vstopali jeseni. Bilo je govora o

skupni vsoti nekaj nad 3.000 din, tako že v aprilu na odboru podpisnikov družbenega dogovora o učbenikih, kasneje pa so se med ljudi povsem neodgovorno metale številke, tako na seji MK ZKS Ljubljana celo 4.000 din! Po najnovejši informaciji, ki jo je odbor podpisnikov družbenega dogovora o učbenikih posredoval Zavod za šolstvo SRS, je verodostojna vsota, potrebna za nakup teh učbenikov, 2.500 do 2.600 din. Cene teh učbenikov so namreč tudi že potrjene od Skupnosti za cene, dokončno niso oblikovane cene le za učbenike za slovenski jezik, matematiko in kemijo.

V zvezi z oblikovanjem cen učbenikov v prihodnje pa so na odboru podpisnikov družbenega dogovora o učbenikih govorili predvsem o pripravi samoupravnega sporazuma s tega področja. Pripravljene so teze za samoupravni sporazum o izdajanju, zalaganju in oblikovanju cen učbenikov za osnovno šolo in srednje usmerjeno izobraževanje, ki jih je odbor podpisnikov sprejel kot dobro osnovo za nadaljnje delo. Predlog sporazuma naj bi bil jeseni »zrel« za razpravo v organih vseh podpisnikov, če naj bi celotno delo za pripravo učbenikov v šolskem letu 1982—82 že potekalo po njegovih določilih. Ob tem je odbor podpisnikov opozoril na nekaj problemov, ki jih kaže posebej omeniti.

Ker naklade osnovnošolskih učbenikov letno padajo za 10 do 15 odstotkov — učbenike že uporablja več generacij — bo smotno nove ponatise tiskati na dve leti. Zamisel, da bi prelivali sredstva iz učbenikov z velikimi nakladami na učbenike z malimi nakladami je bila že precej ovržena, saj dokler starši plačujejo učbenike, ob nobenem učbeniku ne bi smeli ustvarjati posebnega profita. Pač pa se bo treba v izobraževalni skupnosti Slovenije, kjer so vključene vse občinske in vse posebne izobraževalne skupnosti, odločiti, kakšen naj bi bil delež iz osebne potrošnje in kakšen delež iz družbene potrošnje pri pokrivanju ekonomske cene učbenikov. Ta čas se sliši, da sicer mnoge posebne izobraževalne skupnosti niso posebej planirale sredstev za učbenike, druge zopet so v višini 10 do 40 tisoč dinarjev letno za te namene. Sicer pa je mnogo neznan in v odboru se težko dogovarjajo, ker izobraževalna skupnost Slovenije že leto in pol nima v odboru stalnega delegata, pa tudi papirničarjev in grafičarjev pogosto ni tu, da bi dogovor v celotni verigi lahko plodneje potekal. Brez odgovorne udeležbe in sodelovanja delegatov vseh podpisnikov družbenega dogovora pa tudi že samo oblikovanje samoupravnega sporazuma o cenah učbenikov ne bo mogoče. Sonja Gašperšič

Eta Cerčno: šolanje lastnega strokovnega kadra

Devet na vsakih deset izšolanih so štipendirali sami

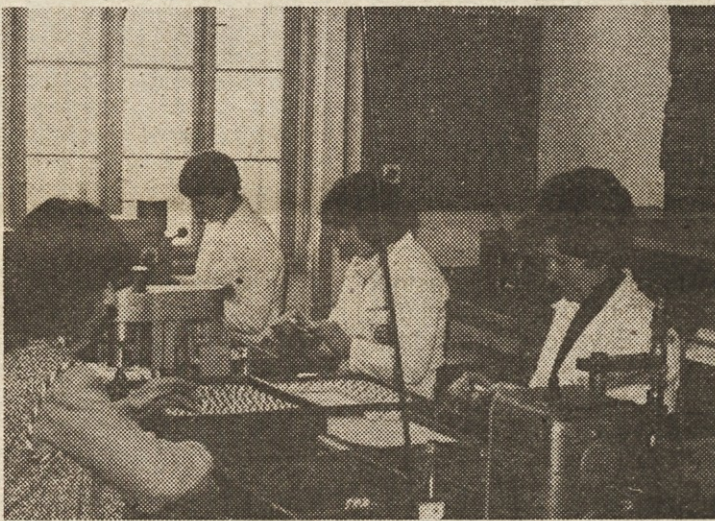
Eta, tovarna elektrotermičnih aparatov iz Cerknega je delovna organizacija, kjer združuje delo 1594 delavcev in s svojim vsestranskim delovanjem predstavlja pravzaprav gibalno silo razvoja krajevne skupnosti. Pred časom smo v našem glasilu predstavili njeno kulturno delovanje iz katerega je izstopilo geslo »nikoli nismo ločevali delovne organizacije od kraja in krajanov«.

Sedanji obisk v tovarni, ki je bil namenjen spoznavanju njene dolgoletne politike izobraževanja in štipendiranja, predvsem lastnih kadrov, nam je le potrdil resničnost tega gesla.

Eta bo prihodnje leto praznovala svojo 35-letnico. Leta 1947 je bila to obrtna delavnica, ki je z devetimi zaposlenimi opravljala obrtno uslužnostno dejavnost.

Do leta 1955 se je le počasi razvijala, po tem letu pa se je precej razmahnila, saj je pričela s serij-

ske industrijsko proizvodnjo grelnih plošč. Število zaposlenih se je naglo povečalo. Ker pa je kraj precej odmaknjen od velikih urbanih središč, so se pojavile težave z ustreznimi strokovnimi kadri. Zato so bili prisiljeni začeti razmišljati o lastni štipendijski in izobraževalni politiki.

dovanjem delavcev zaradi odsotnosti tovarišev, ki se šolajo. To pa zato, ker se vsi prav dobro zavedajo, da njihovo večje strokovno znanje predstavlja korak naprej v razvoju delovne organizacije. Kljub široko zastavljeni akciji šolanja ustreznih kadrov pa ne poznajo problema nasičenosti z njimi. Tudi njih namreč zadeva vseslovensko pomanjkanje kadrov tehničnih poklicev. Svojo akcijo so zastavili prav v tej smeri in do sedaj jim gre dobro od rok.

Široko odprta vrata tudi za funkcionalno izobraževanje

Nekatere delovne organizacije iz teh krajev imajo sicer precej »spekulantski« odnos do štipendijske politike in se bolj usmerjajo na »snubljenje« že izšolanih kadrov, z boljimi osebnimi dohodki in urejanjem njihovega stanovanjskega vprašanja. Vendar pa tudi tu ne preti nikakršna nevarnost, saj tudi Eta skrbi za dober standard svojih delavcev. Poleg tega so se dogovorili na občinski ravni, da si delovne organizacije ne bodo vračale vložnega denarja za delavce, ki menjajo delovno okolje. Imajo pa tudi enoten štipendijski sklad, ki ne omogoča nobenega socialnega razlikovanja.

Tretje zelo pomembno področje zajema takomenovano funkcionalno izobraževanje, ki mu v Eti posvečajo precej pozornosti. Organizirajo ga sami ali pa pošiljajo svoje delavce na različne strokovne seminarje in tečaje. Takšni seminarji potekajo nepretrgoma. Šole pač ne dajejo dovolj znanja pa tudi spoznanja in napredek tehnike so tako nagli, da jih pač morajo na nek način spremljati. Eta poslovno sodeluje s podobnimi tovarnami v ZR Nemčiji, zato jim je potrebno znanje nemškega jezika. Tovarna je pripravila tečaj tega jezika, ki je bil skoraj prava šola. Tudi tu niso ostali zaprti, saj so se ga udeležili mnogi krajan. Strokovnih seminarjev, predvsem tehničnega značaja, pa se v največji meri udele-

žejuje inovatorji, ki so precej številni, pa jih je kljub temu še premalo. Tudi motivirani so precej, saj za nagrado prejmejo do 10 odstotkov od vsote, ki jo privarčujejo s svojo iznajdbo.

Skupna vlaganja za potrebe praktičnega dela izobraževalnega procesa

Ko razmišljajo o usklajevanju samoupravnih aktov z Zakonom o usmerjenem izobraževanju, ugotavljajo, da bo tu precej težav. Odprto je vprašanje, kdo bo denarno podprl mentorje, poleg tega pa jih postavlja v neenak položaj zahteva pa organiziranju praktičnega dela izobraževalnega procesa s tistimi organizacijami, ki jim zaradi narave dela, to ni potrebno. Pri njihovem delu je ta zahteva povezana s precejšnjimi vlaganji v pripravo učnih delavnic. V idrijski občini se že dogovarjajo za skupno akcijo in pripravljajo ustrezen samoupravni sporazum. Glavna naloga je prepuščena šolskemu centru Idrija, ki pripravlja vse potrebno za uresničitev programa, vendar pa ne gre brez resničnega sodelovanja vseh delovnih organizacij, ki se bodo morale na ta način vključiti v sam izobraževalni proces.

Ob zaključku naj povemo, da je bila Eta prisiljena že davno pred sprejetjem zakona o usmerjenem izobraževanju kreniti po takšni poti, da bi si zagotovila potrebni strokovni kader. Vsekakor je takšna politika pripeljala do spoznanja o nujnosti te poti. Vse več mladih se namreč odloča za bolj lagodne »pisarniške« poklice in se zato pojavlja na eni strani nasičenost z neproizvodnimi kadri in na drugi strani veliko pomanjkanje proizvodnih kadrov. Kako je mogoče vplivati na spremembo takšnega stanja, pa najbolj kaže primer Ete, ki si je s tem načinom zagotovila obstoj in napredek.

Jurij Popov

V gradbene šole se je doslej vključilo le 3,7 odstotka slovenske mladine

Še neizkoriščenih 1100 štipendij!

Prve dni maja letos sta o problematiki vpisa mladine v gradbene srednje šole za šolsko leto 1981—82 razpravljala zbor uporabnikov skupščine Izobraževalne skupnosti gradbeništva in izvršni odbor Splošnega združenja gradbeništva in IGM.

Za programe, ki jih izvajajo gradbeni šolski centri v Sloveniji je bilo in je zelo malo zanimanja med slovensko mladino. V povprečju je bilo na te šole prijavljenih le 45 % kandidatov. To pomeni, da je bilo v gradbenih šolskih centrih v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ajdovščini in Novem mestu prostih še 1286 mest od skupaj razpisanih 2350. Tako stanje na eni strani in potrebe po kadrih na drugi strani postavljajo delegate uporabnikov v dokaj zapleten in težko rešljiv položaj — še toliko bolj, če se gradbeništvo želi vzdržati kadrovanja učencev v drugih republikah.

Da bi pokazali na problem že v začetku akcije preusmerjanja mladine, so delegati na omenjenih razpravah sprejeli sledeče sklepe:

- Da bi pridobili kar največ kandidatov za gradbene poklice med slovensko mladino, se moramo zlasti v času preusmerjanja mladine (maj—julij) vključevati v vse razprave v koordinacijskih odborih za vpis pri posameznih občinah, pri skupnostih za zaposlovanje in drugih organih, ki vodijo preusmerjanje mladine.

- Upoštevati je potrebno, da bo kadrovanje učencev iz drugih republik obvezno upadalo (ni več interesa za učenje v Sloveniji, lastne potrebe drugih republik itd.). Nekatere organizacije bodo nekaj učencev kadrovale v bližnjih krajih Hrvaške in ni mogoče pričakovati popolne prekinitve kadrovanja učencev v drugih republikah, kljub temu, da tako kadrovanje povzroča vrsto težav in stroškov.

- Vse družbenopolitične organizacije in druge skupnosti ter odgovorne dejavnike je potrebno seznaniti s problematiko vpisa mladine v gradbene poklice za šolsko leto 1981—82 in jih opozoriti na problem nezasedenosti šol ter pričakovani primanjkljaj kadrov leta 1983 in 1984.

- Skupnosti za zaposlovanje naj se še posebej angažirajo pri usmerjanju mladine v gradbene poklice.

- Za spreminjanje miselnosti staršev in učencev do gradbenih poklicev ter za široko akcijo poklicnega usmerjanja mladine v gradbene poklice moramo pripraviti ustrezna gradiva, ki jih bo mogoče uporabljati na širšem področju.

- Delovne organizacije s področja vseh dejavnosti gradbeništva morajo poskrbeti, da se razpišejo kadrovske štipendije v takšnem številu in za vse poklice, kot kažejo podatki o kadrovskih potrebah.

Po dveh mesecih preusmerjanja mladine še ni rezultatov

Res je, da je rezultate nekaterih zaključkov mogoče pričakovati šele čez čas in so ti odvisni od širših okoliščin, res pa je tudi, da se po dveh mesecih preusmerjanja mladine položaj na gradbenih šolskih centrih ni bistveno spremenil. Akcija preusmerjanja mladine za zdaj v gradbeništvo ni dala pozitivnih rezultatov. To potrjuje 1000 prostih mest za srednje programe in 230 mest za skrajšane programe.

Poudariti velja — kar iz objave prostih mest z dne 10. junija 1981 ni razvidno — da se po programu GRADBINEC II, kjer je največje število prostih mest, izobražujejo poklici gradbeni tehnik, zidar, tesar, železokrivce, pečar, izolater, kamnosek in cementinar; katerega od navedenih poklicev bo vpisani kandidat dosegel, je odvisno od uspešnosti osvajanja programa, zato naj bi bila praviloma tudi štipendija podeljena le za program in ne za poklice.

Naj navedemo še podatek, da so delovne organizacije s področja gradbeništva za program GRADBINEC II oziroma za poklice, ki se po tem programu izobražujejo, razpisale kar 18 % več kadrovskih štipendij kot je bilo razpisanih prostih mest za novince za šolsko leto 1981—82. Tak razpis štipendij zgovorno potrjuje potrebo po tovrstnih kadrih.

Usklajevanje razpisa mest za novince za šolsko leto 1981—82 na ravni republike je gradbeništvo opredelilo 7,81 % populacije osnovnošolske mladine v SRS. Predlog uporabnikov, upošteva potrebe, je bil pripravljen na 8,4 %, kar predstavlja 180 učencev več. Trenutno pa podatki govore, da je v gradbene šole vključeno le 3,7 % mladine slovenske populacije.

Če se zanimanje za gradbene programe ne bo spremenilo in če bo število vpisanih v septembru ostalo isto, bodo gradbeni šolski centri imeli praznih 1230 sedežev, neizkoriščenih bo ostalo 1100 razpisanih kadrovskih štipendij in gradbeništvo čez tri oziroma štiri leta ne bo moglo pokriti niti domačih potreb po kadrih.

Kako zapolniti 1230 prostih vpisnih mest?

Kaj storiti v takem položaju, so se spraševali tudi delegati uporabnikov v izvršnem odboru Splošnega združenja gradbeništva in IGM na seji, ki je bila 24. julija letos in delegati obeh zborov skupščine Izobraževalne skupnosti gradbeništva na zasedanju 25. junija. Možnih rešitev je zelo malo, pravzaprav le tri:

- sprejeti položaj, kakršen je, z vsemi more bitnimi posledicami,
- zagotoviti mladino iz tistih usmeritev, kjer so viški prijav,
- vključiti v programe mladino iz drugih republik, če bo le-ta sploh še zainteresirana za to.

V obeh samoupravnih organih so bila sprejeta sledeča priporočila delovnim organizacijam in vsem, ki vodijo akcije usmerjanja in preusmerjanja mladine:

- Še vnaprej si moramo vsestransko prizadevati, da bi preusmerili in pridobili do septembra 1981 čimveč slovenske mladine za izobraževanje po programih gradbeništva. Vsem, ki se bodo vključili, je potrebno omogočiti študij s štipendiranjem.

- Delovne organizacije naj bi ob svojem planu potreb po kadrih določile tako imenovani minimalni program potreb ter le za zadostitev tega kadrovala učence-štipendiste v drugih republikah

- Glede na dejstvo, da gradbeni tehniki le s težavo dobijo zaposlitev — vsaj gradbeništvo kot glavni porabnik teh kadrov nima toliko razpoložljivih prostih mest, ne podpiramo stališč in teženj, ki se zavzemajo za povečanje oddelkov V. kategorije.

- Delovne organizacije morajo spodbujati zaposlene za študij ob delu in sicer za vse poklice in za tak študij nuditi primerne razmere.

Nekež podatkov o prostih mestih za smeri:

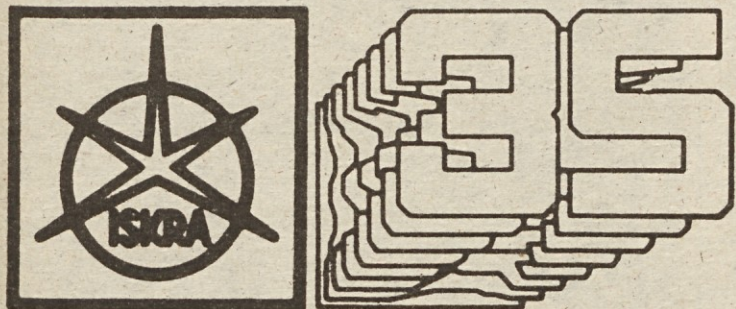
- gradbeni tehnik 57 mest (V. kat.)
- gradbinec (zidar, tesar, železokrivce, cementinar) 600 mest, kamnosek 27 mest, izolater 28, pečar 7, slikopleskar 111, polagalec podov 35, stavbni steklar 29, strojnik gradbene mehanizacije 35, dimnikar 24 (vsi IV. kat.)

- manj zahtevna gradbena dela (tesar opažer, zidar za zidanje in ometavanje, betonier, krivilec armature, vodnogradbeni delavec) 130 mest, pleskar 55 mest, zastekljavalec 26, upravljalca lahke gradbene mehanizacije 26 (vsi II. kat.).

Sirokova služba
Splošnega združenja gradbeništva in IGM.

Franc Valant

Iskra Iskra Iskra

ustvarjalnih let Iskre

Pred 35 leti, 8. marca 1946, je bila z odlokom ministrstva za industrijo in rudarstvo o preimenovanju ustanovljena Iskra, tovarna za elektrotehniko in finomehaniko.

Začetki so bili seveda skromni in od prvih izdelkov, kot na primer ročni vrtni stroj, nožna stiskalnica, stenska ura, inštalacijski material pa do serijske proizvodnje, je bila še dolga pot. Do leta 1950 se je izoblikoval proizvodni program, v katerem so bili kinoprojektorji, električni števcvi, električni vrtni stroji, telefonske naprave, merilni instrumenti, avtoelektrični elementi in selenski usmerniki. Posebnega pomena je bila proizvodnja števcv, prva velikoserijska proizvodnja na področju elektromehanike v Jugoslaviji.

Leto 1950 je pomembno v Iskrini zgodovini tudi zato, ker so takrat delavci prevzeli tovarne v upravljanje. Že pred sprejetjem zakona o izročitvi tovarn delavcem je med 215 podjetij v državi poizkusno uvedla organ upravljanja tudi Iskra. Prvi delavski svet v Iskri je bil izvoljen 6. septembra 1950.

Leto 1960 je začetek pomembnega obdobja za Iskro. Nagla rast vseh mladih podjetij slovenske elektroindustrije in težnja po boljšem poslovanju sta narekovali poslovno združevanje. Te združitve so omogočile tudi združevanje večjih sredstev za skupne potrebe in uspešnejše izvajanje skupnih nalog.

Od leta 1974 so v Iskri združene temeljne organizacije združenega dela kot osnovne organizacijske enote. Specializirane proizvodne delovne organizacije in delovne organizacije skupnega pomena so od takrat združene v sestavljeno organizacijo združenega dela Iskra.

Že od ustanovitve so se delavci Iskre zavedali pomembnosti lastnega tehnološkega znanja in njegove uporabe. V dejavnost razvoja in raziskav, s katero je Iskra začela že v prvih letih in v skromnih razmerah, je tovarna vlagala vedno več. Danes imajo vse Iskrine delovne organizacije svoje lastne razvojne potenciale in v Iskri dela na tem po-

dročju 2000 strokovnjakov. Samo v zadnjem desetletju so se vlaganja v to dejavnost štiriindvajsetkrat povečala in so v lanskem letu dosegla 7,1 odstotka od vrednosti proizvodnje. Čeprav temelji ves razvoj na lastnem znanju, je razvila Iskra dolgoročno sodelovanje tudi z vrsto raziskovalnih institucij v državi.

Tako je Iskra postala tudi pomemben izvoznik znanja. Iskra ima prijavljene mednarodne patente in prodaja svojo tehnologijo v razvite države. Do danes je prijavila na stotine patentov, modelov za zaščito in zaščitnih imen v Jugoslaviji in tujini.

V preteklih 35 letih je Iskra naredila velik korak naprej tudi pri prenosu lastne tehnologije in know-howa, zlasti v zadnjih letih pa se je naglo povečalo število licenčnih pogodb, pogodb o poslovno-tehničnem sodelovanju in dolgoročnih proizvodnih kooperacij. Zadnje čase Iskra izpolnjuje svoje vključevanje v mednarodno delitev dela z izgradnjo lastnih ali mešanih proizvodnih podjetij v tujini (tovarne v Španiji, Švici, Ekvadorju) in s čedalje uspešnejšim prenosom lastne tehnologije in know-howa v dežele v razvoju. Tako je bilo v letu 1980 sklenjenih 47 pogodb o dolgoročni proizvodni kooperaciji, 6 pogodb o poslovnotehničnem sodelovanju, 10 pogodb o nakupu licenc in 7 pogodb o prodaji licenc.

V začetnih letih Iskra še ni mogla misliti na izvoz svojih izdelkov. Vedno večja kakovost pa ji je to vendar kmalu omogočila in leta 1952 je sklenila prvo izvozno pogodbo v vrednosti 13.000 dolarjev. Že v letu 1960 je vrednost izvoza dosegla 472.500 dolarjev in prvič preseгла vrednost milijon dolarjev v letu 1963. Leta 1970 je vrednost izvoza znašala že 18 milijonov dolarjev, v preteklem letu pa 145 milijonov dolarjev. Predvideno je, da bo v obdobju 1981-85 izvoz dosegel vrednost 1,5 milijarde dolarjev.

Zaradi učinkovitejšega prodora na tuja tržišča in lažjega vključevanja v mednarodno delitev dela, menjavo blaga in uslug ima Iskra v tujini svoja trgovinska podjetja, pred-

Iskrin poslovni center v Ljubljani

stavništva in proizvodna podjetja. Po dobrem desetletju od ustanovitve prvega trgovinskega podjetja v tujini ima Iskra danes 26 trgovinskih podjetij, predstavništev in proizvodnih podjetij v 19 državah po svetu.

Že zelo zgodaj je Iskra spoznala, da bo za lažji prodor njenih izdelkov na tuja tržišča poleg kakovosti vedno pomembnejša tudi oblika. Od leta 1964, ko je dobila prve domače in mednarodne nagrade za industrijsko oblikovanje, je uspešno sodelovala na vseh pomembnih razstavah.

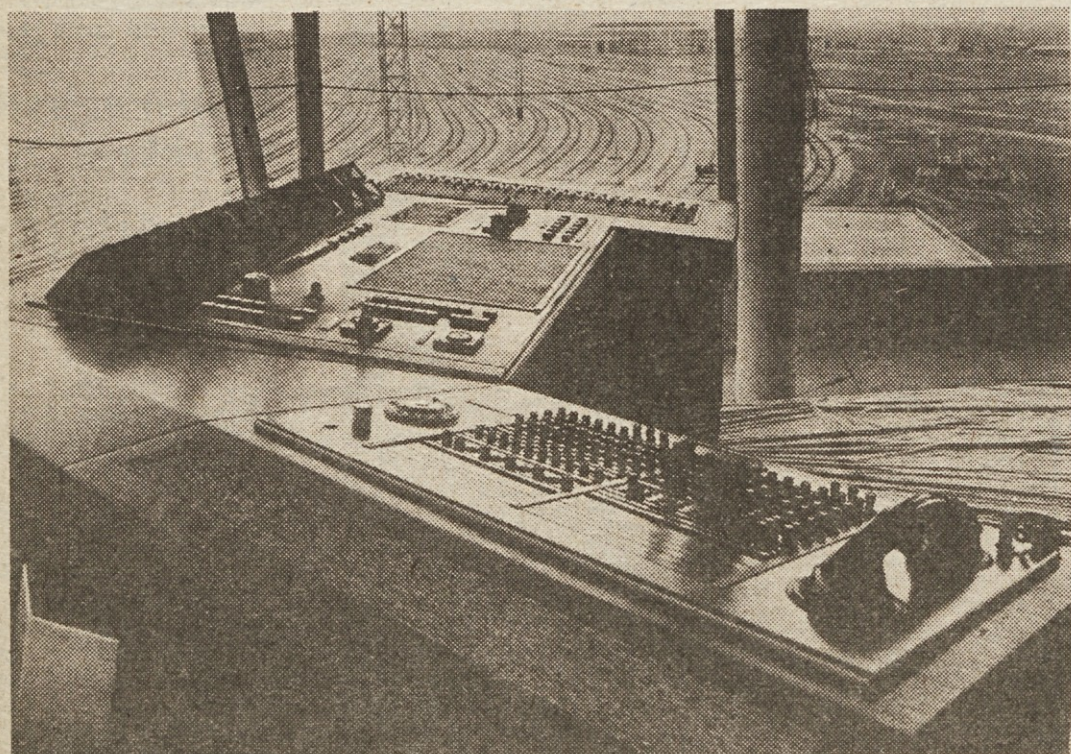
Tako se je Iskra v 35 letih razvila od majhne tovarne v Kranju do največjega policentričnega podjetja v jugoslovanski elektroindustriji. Naj opis tega razvoja zaključimo z nekaterimi podatki o Iskri danes.

Iskra ima 80 temeljnih organizacij, združenih v 9 proizvodnih delovnih organizacij in 5 delovnih organizacij skupnega pomena. V njih je zaposlenih 30.000 samoupravljalcev. Iskrina proizvodnja zajema ta področja

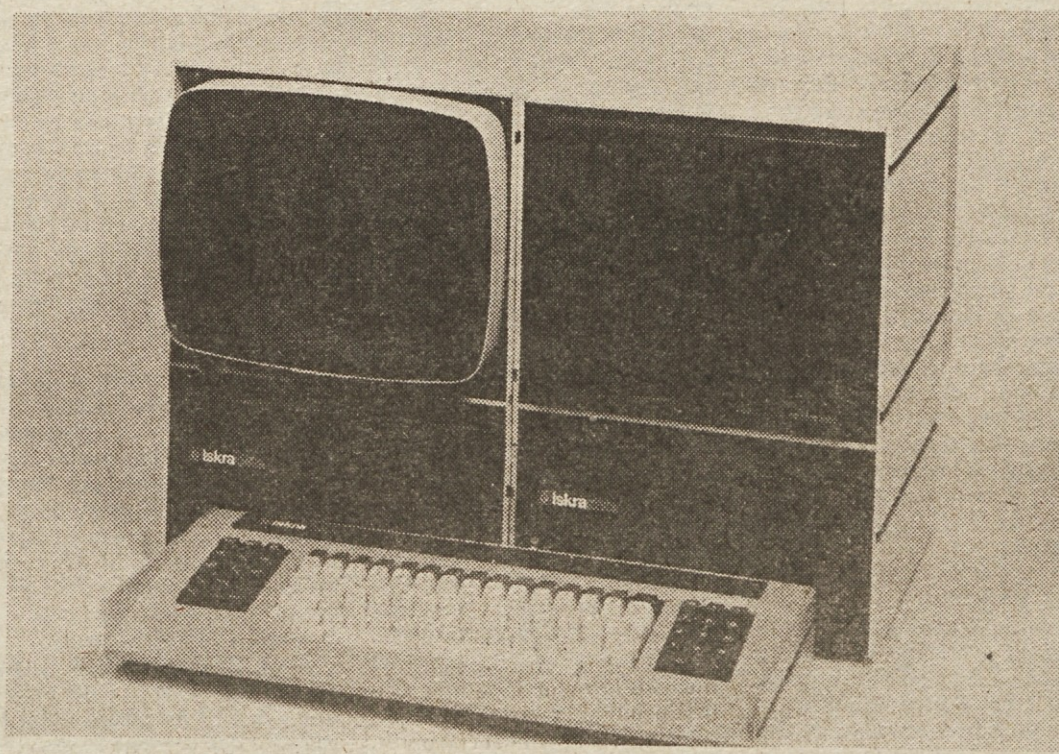
elektronike in elektromehanike: telekomunikacije, elektromehaniko, elektroniko, mikroelektroniko, elektrooptiko, sisteme elektronike in zvez, avtomatiko, elemente za elektroniko, širokopotrošne izdelke, avtoelektrične izdelke, kondenzatorje in baterije.

Vrednost proizvodnje je v letu 1980 dosegla 18,081 milijarde dinarjev, po celotnem prihodu v letu 1979 pa se Iskra uvršča na 9. mesto v Jugoslaviji. Z dohodkom, povečanim za amortizacijo, je bila Iskra leta 1980 udeležena v družbenem proizvodni industrije SFRJ z 1,9 odstotka, elektroindustrije s 27 odstotki, industrije SR Slovenije z 10 odstotki in elektroindustrije Slovenije s 75 odstotki.

Iskra Commerce, 61001 Ljubljana, Trg revolucije 3, tel. (061) 324-061, telex 31 356 yu iskexp

Centralna postavljalnica moderne avtomatizirane železniške ranžirne postaje

ISKRADATA 80, elektronski pisalnik za obdelavo vseh vrst tekstov

40-letnica pomembnega zgodovinskega trenutka

Od priprav k oboroženi vstaji

Napad na Jugoslavijo ter kratkotrajna aprilska vojna, ki se je končala z brezpogojno kapitulacijo starojugoslovanske vojske, je pomenila konec starojugoslovanske države, ki je bila grajena na neenakopravnosti narodov, brezobzirnem izkoriščanju ter politični brezpravnosti delovnih ljudi. To je bil konec države, v kateri je vladajoča buržoazija podredila vse interese, tako nacionalne kot ekonomske, svojim razrednim izkoriščevalskim interesom. Poraz v vojni, okupacija ter razdelitev ozemlja Jugoslavije med več okupatorjev pa ni pomenil poraza naprednih sil, vseh tistih, ki so ljubili domovino in svoje ljudstvo. Le-to je sicer moralo priznati kapitulacijo, vendar ni bilo poraženo. Aprilska katastrofa ni prizadela demokratsko-revolucionarnih sil na čelu s komunistično partijo. Že v času, ko so okupatorske enote še prodirale v Jugoslavijo in na dan, ko je bila ustanovljena tako imenovana Nezavisna država Hrvatska, se je v Zagrebu sestal CK KPJ ter ustanovil Vojni komite z Josipom Brozom Titom na čelu. Sklep te seje Politbiroja centralnega komiteja KPJ je bil, da bo partija nadaljevala z odporom proti okupatorjem ter da bo v primeru poraza, ki je bil neizbežen, prevzela organizacijo oboroženega upora. Že takrat ko je mogočen okupatorski vojaški stroj teptal svobodo jugoslovanskih narodov in narodnosti in ko so se najmočnejše sile izdajalske buržoazije zaradi lastnih razrednih in narodnostnih interesov odločale za narodno izdajo, je v proglasu narodom Jugoslavije med drugim zapisano:

»Ne klonite, strnite krepke svoje vrste, z dvignjeno glavo prenašajte tudi najtežje udarce! Komunisti in ves delavski razred

Jugoslavije bodo vztrajali do končne zmage v prvih vrstah narodove borbe proti osvajalcem. Vaš duh naj ne klone niti tedaj, če bi v tej borbi začasno tudi podlegli, kajti iz tega krvavega imperialističnega pokola se bo rodil nov svet, za vse večne čase bodo izkoreninjeni vzroki imperialističnih vojn in nacionalnega zaslužjevanja. Na temelju resnične neodvisnosti vseh narodov Jugoslavije bo ustvarjena svobodna bratska skupnost.»

V prvomajskem proglasu je CK KPJ poudaril, da »kakor je KP do sedaj stala v prvih vrstah ljudskega boja, tako bo od zdaj še vztrajneje organizirala in vodila boj ljudstva proti okupatorjem in njihovim domačim hlapcem, proti širjenju nacionalnega sovraštva, za bratstvo narodov Jugoslavije in vseh narodov na Balkanu, proti izkoriščanju delovnega ljudstva, za boljšo in srečnejšo bodočnost«. Ta proglas je pozval tudi delavce, kmete, meščane — vse rodoljubne elemente, da v teh usodnih dneh združijo vse svoje sile v boju za obstoj.

Prav na takšni podlagi je nastala Protiimperialistična fronta slovenskega naroda, ki je združila vse napredne sile v Sloveniji. Z organiziranjem slovenske protiimperialistične fronte oziroma osvobodilne fronte so bili postavljeni novi temelji v že dolgo trajajočem boju Slovencev za svoje narodnostne pravice, ki so bile ozko povezane s socialnimi. Postavljen je bil organizacijski začetek vseljidskega osvobodilnega boja proti okupatorjem pa tudi njihovim domačim pomagačem, ki so zaradi razrednih težav izdali lasten narod. Tako je bilo v proglasu CK KPJ Slovenije koncem aprila 1941 rečeno, da »se mora združiti vse slovensko ljudstvo v skupno narodno

fronto proti imperialističnim okupatorjem in zatiralcem«. Pri tem pa so bili zatiralci slovenskega naroda in njegovega delovnega ljudstva tudi domači kapitalisti, ki so zaradi obrambe svoje lastnine zatajili svojo domovino.

KPJ pred izpolnitvijo svojega poslanstva

Ustanovitev Protiimperialistične fronte slovenskega naroda se povsem ujema s sklepi posvetovanja KPJ, ki je bilo v začetku maja v Zagrebu. Na tem posvetovanju so ugotovili, da je Komunistična partija Jugoslavije pred izpolnitvijo svojega zgodovinskega poslanstva, za katero se je borila ves čas svojega revolucionarnega delovanja in to je, da organizira in vodi narode Jugoslavije v boju proti okupatorjem in domači izdajalski buržoaziji do popolne narodne in socialne osvoboditve.

Partija se je začela pripravljati na oboroženi boj. Ustanovili so vojaške komiteje. V Sloveniji pomeni pomemben mejnik političnih in organizacijskih priprav posvetovanje KPS v začetku junija, na katerem so že poudarili, da bo Hitlerjeva Nemčija gotovo napadla Sovjetsko zvezo, kar bo ustvarilo pogoje za vseljidsko vstajo. Sredi junija 1941 se je sestal tudi Vrhovni plenum OF, ki je sprejel gesla osvobodilnega boja. Ta so pomenila jasno izražen program za narodnostno in tudi socialno, razredno osvoboditev slovenskega naroda.

Jasna in enotna strategija

Novo obdobje v pripravah na oboroženi boj pomeni nemški napad na Sovjetsko zvezo 22.

junija 1941. To je pomenilo, da se je začela široka fronta vseh naprednih sil in da so v mednarodnih okvirih nastopile okoliščine, ki dajejo tudi Slovincem možnosti boja proti istemu sovražniku. Istega dne se je sestal CK KPS in ustanovil Vrhovno poveljstvo slovenskih partizanskih čet kot najvišji vojaški vodstveni organ bodočih partizanskih čet. Ustanovitev Vrhovnega poveljstva partizanskih čet 22. junija 1941, ko se je zaradi novega mednarodnega in vojaškega položaja ustvarila možnost oboroženega boja, pomeni resnično samostojnost pri reševanju problemov narodnoosvobodilnega boja v Sloveniji. Čeprav slovenski CK ni imel zvez s Titom in CK KPJ, je bila skladnost odločitev o vprašanih oboroženega boja in vstaje enotna.

Edvard Kardelj je zapisal, da zato, »ker je bila v tem času vsem komunistom v Jugoslaviji jasna enotna strategija Komunistične partije Jugoslavije in narodnoosvobodilne fronte glede pripravljene narodnoosvobodilne vstaje«. Izdal je tudi proglas slovenskemu narodu. Med drugim je v njem rečeno, da napad fašističnih zločincev na ZSSR odpira perspektivo skorajšnjo osvoboditve slovenskega naroda. Osvoboditev bo tem bližja, kolikor tesneje bomo združili svoje vrste in kolikor odločneje se bomo oprijeli vseh sredstev za uničenje okupatorjev na našem ozemlju. Istega dne pa se je v Beogradu sestal tudi politbiro CK KPJ in naslovil na delavski razred in narode Jugoslavije razglas s podobnim pozivom kot je bil razglas slovenskega centralnega komiteja. Pet dni po nemškem napadu na Sovjetsko zvezo je bil 27. junija ponovno sestanek politbiroja CK

Tito, prvi komandant partizanskih odredov Jugoslavije

KPJ, na katerem se je Vojni komite preosnoval v Glavni štab Narodnoosvobodilnih partizanskih odredov Jugoslavije. Njegov komandant je postal Tito, člani pa Edvard Kardelj, Aleksander Ranković, Franc Leskošek, Ivan Milutinović in drugi.

Politbiro Centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije je na seji, ki je bila 4. julija 1941, sklenil, naj osvobodilno gibanje preide od priprav v oboroženo vstajo. Kot osnovna organizacijska oblika boja je bila predvidena partizanska vojna. Odločitev o njenem začetku je bila sprejeta na tej zgodovinski seji. Sprejet je bil sklep, naj se ustanovljene udarne skupine umaknejo iz mest in naj postanejo odredi osnovna začetna oblika vojaške organizacije.

Centralni komite je izdal narodom Jugoslavije poziv na oboroženi boj, ki je bil objavljen 12. julija 1941. V njem je bilo zapisano:

»Narodi Jugoslavije: Srbi, Hrvati, Slovenci, Črnogorci, Makedonci in drugi!... Bili ste premagani v vojni, toda niste pokorjeni. Slavne tradicije borbe naših dedov za pravico in svobodo se ne smejo pozabiti. Zdaj je čas, zdaj je prišla ura, da se dvignete kakor en mož v boj proti okupatorjem in njihovim domačim slugam, krvnikom naših narodov. Ne bojte se nobenega sovražnikovega terorja! Na teror odgovarjajte z masovnimi udari po najobčutljivejših mestih fašističnih okupatorjevih banditov. Uničujte vse — vse, kar koristi fašističnim osvajalcem... Napravimo iz naše zemlje oblegano trdnjavo za fašistične osvajalce.«

Že v juliju so na podlagi teh sklepov in smernic nastala v vseh jugoslovanskih pokrajinah žarišča oboroženega upora, ki je kmalu prerasel v vseljidsko oboroženo vstajo.

Zdenko Čepić

KRONOLOŠKI PREGLED

29. junij 1917

V Chicagu je Etbin Kristan, do leta 1914 vodja JSDS, objavil t. im. čičaško izjavo, v kateri je pojasnil, da je zamisel o združitvi vseh Jugoslovanov uresničljiva le v okviru jugoslovanske federativne republike.

29.—30. junij 1940

Na Vinjah nad Dolskim je bila III. konferenca KPS. Na njej je bilo 45 delegatov iz vse Slovenije, udeležil pa se je tudi generalni sekretar CK KPJ Tito. Konferenco je vodil Franc Leskošek, osrednji referat pa je imel Edvard Kardelj, v katerem je analiziral notranje in zunanje politične položaje in delovanje KPS od njenega ustanovnega kongresa aprila 1937 do srede leta 1940. Na tej konferenci so izrazili, da je temeljna usmeritev slovenskih komunistov predvsem dosledna naslonitev na Sovjetsko zvezo. Prav pri tem vprašanju so se razhajali s stališči drugih političnih strank in skupin, s katerimi so sodelovali pri organiziranju ljudskofrontnega gibanja, kajti ocenjevanje nemško-sovjetskega pakta iz avgusta 1939 je bilo različno. Konferenca je izvolila nov centralni komite in delegate za V. državno partijsko konferenco, ki je bila oktobra 1940 v Zagrebu.

29. junij 1948

Centralni komite KPJ je na svoji seji sprejel izjavo v zvezi z resolucijo Informbiroja o stanju v KPJ. CK KPJ je izjavil, da so vsi napadi Informbiroja netočni, brez podlage in nepravilni. V tej izjavi so članstvo pozvali, naj združi svoje vrste pri uresni-

čevanju partijskih usmeritev in okrepi enotnost pri nadaljnji graditvi socialistične domovine.

29.—30. junij 1976

V Berlinu je bila Konferenca komunističnih in delavskih partij Evrope, ki se je udeležilo 29 delegacij, med njimi tudi delegacija ZKJ pod vodstvom predsednika Tita. Na konferenci je bil sprejet zaključni dokument pod naslovom »Za mir, varnost, sodelovanje in družbeni napredek v Evropi«. Berlinska konferenca je pomenila uveljavitev novih odnosov med komunističnimi in delavskimi partijami, za kakršne se je zavzemala Zveza komunistov Jugoslavije že veliko pred tem in se odražajo tudi v beograjski in predvsem moskovski deklaraciji iz leta 1956. To je bilo novo razumevanje internacionalizma, ki se je razvijalo na podlagi medsebojnega spoštovanja, enakopravnosti in suverene neodvisnosti vsake države, nevmešavanja v notranje zadeve ter svobode izbire lastne poti v razvoju socialističnih odnosov.

1. julij 1966

Na Brionih je bil IV. plenum CK KPJ, na katerem so razpravljali o negativnih pojavih v delovanju organov državne varnosti z Aleksandrom Rankovićem na čelu, ki je bil takrat šef varnostne službe, podpredsednik republike in sekretar CK KPJ. Razpravljali so o posledicah tega delovanja za nadaljnje delo centralnega komiteja in Zveze komunistov na sploh. Četrti (brionski) plenum je tako razkril glavne nosilce birokratsko-etatičnih težav. Te nazadnjaške sile so predstavljale

resno prepreko v razvoju samoupravnih odnosov saj so zlorabljale družbeno funkcijo organov državne varnosti. Brionski plenum je pravzaprav spodbudil reformo federacije in mednarodnih odnosov, ki jo je nakazal že VIII. kongres ZKJ 1964 in je bila izvedena z ustavo leta 1974.

3.—19. julij 1921

Na pobudo Kominterne je bila iz revolucionarnih sindikatov 28 držav ustanovljena Rdeča sindikalna internacionalna-Profinтерна. Poudarila je tesno navezanost na Kominterno. Obstajala je do leta 1937.

3.—17. julij 1922

Na Dunaju je bila prva državna konferenca KPJ. Navzočih je bilo 22 delegatov. Potekala je v znamenju spopada med levico, ki je želela analizirati vzroke poraza in razbitja partije po vstopu v ilegalo. Zaradi teh nesoglasij so predstavniki leve zapustili konferenco, večinska desnica pa si je zagotovila vodstvo s Šimom Markovićem na čelu. Na tej konferenci je Lovro Klemenčič, slovenski predstavnik kot prvi opozoril partijo na nacionalno vprašanje v Jugoslaviji.

3. julij 1934

V zasavskih revirjih se je na pobudo komunistov začela zasledba rudnikov ter gladovna stavka rudarjev kot protest zaradi nameravanja znižanja mezd in zmanjšanja količine premoga, ki so ga rudarske družine prejemale brezplačno. To je bila prva gladovna stavka slovenskih delavcev v vsej zgodovini stavk.

4. julij 1941 (dan borca)

V vili Ribnikarjevih na Dedinju v Beogradu se je sestal politbiro CK KPJ ter sprejel sklep o splošni vstaji narodov Jugoslavije. Dal je splošna navodila za delovanje partizanskih odredov po vseh krajih Jugoslavije. Predvi-

deli so ustanovitev partizanskih odredov po vsej državi, izdelane so bile smernice za njihovo organizacijo.

5. julij 1941

Iz Šentvida pri Ljubljani je odpeljal prvi železniški transport slovenskih izgnancev z Gorenjskega v Srbijo. Sledilo so mu še štirje transporti, tako da je okupator iz Gorenjske izgnal okrog 2500 ljudi. Ko je vlak z izgnanci peljal skozi Ljubljano, je Osvobodilna fronta organizirala množične demonstracije, ki so bile prve protifašistične demonstracije OF pod fašistično okupacijo na Slovenskem.

5.—8. julij 1942

Na Cinku na Kočevskem Rogu je bila konferenca aktivistov KPS (vojaških in terenskih). Sodelovalo je 67 izvoljenih delegatov, navzočih pa je bilo več kot sto ljudi. Boris Kidrič je govoril o političnem položaju in partijskih nalogah, Franc Leskošek pa o vojaških nalogah partije. Po obširni razpravi je konferenca začrtala nadaljnji razvoj narodnoosvobodilnega gibanja na Slovenskem. Konferenca na Cinku pomeni eno ključnih prelomnic v izvajanju demokratične in socialistične revolucije na Slovenskem.

Hiša Ribnikarjevih v Beogradu, kjer je politbiro CK KPJ 4. julija 1941 sprejel odločitev o začetku oborožene vstaje.

Rešitve pošljite do 14. julija 1981 na naslov: TOZD DELAVSKA ENOTNOST Ljubljana, Dalmatinova 4, s prispisom na ovojnic: PRAZNIČNA NAGRADNA KRIZANKA. Podelili bomo deset nagrad in sicer 1. nagrada 1.000 din, 2. nagrada 700 din, 3. nagrada 500 din, 4. nagrada knjiga monografija Ljubljana, 5. nagrada knjiga Komunikologija, 6. nagrada knjiga Frommova humanistična vizija, 7. nagrada knjiga Kibernetika, 8. nagrada serija značk: 40-let vstaje, 9. nagrada serija značk 30-let samoupravljanja, 10. nagrada serija značk koroški partizani.

Rešitev nagradne križanke št. 22

MAPA, SNAŽILEC, STAEL, ANAM, KARIKATURISTKA, RARITETA, ACI, ADAMOV, ALA, OTOKAR KERŠOVANI, TIMOK, NAN, ONEK, ONON, OZELOV, NT, NAAB, MA, NACE, OM, ALPE, ORO, IRENA, REE, OPRAVKI, JOHANNES GUTENBERG, NOČ, ESKAPADA, STO

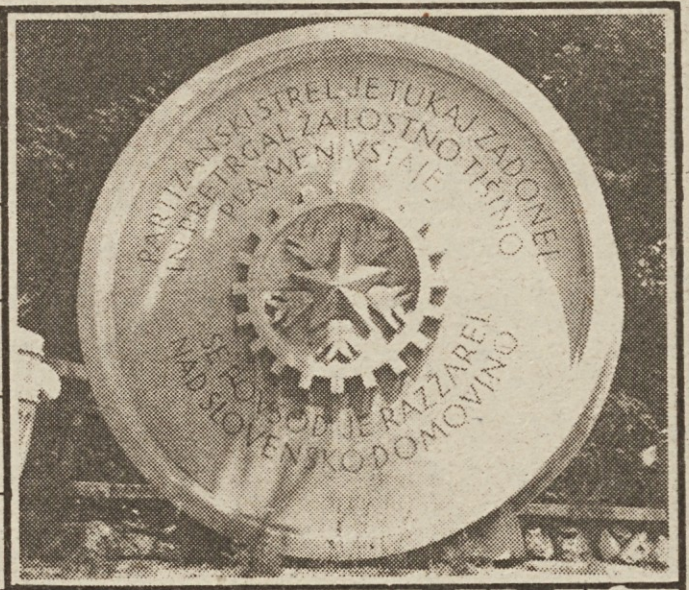
Izrebrani reševalci nagradne križanke št. 22.

1. nagrada 300 din: Karmen Šimec, Kolodvorska 46, 68340 Črnomelj;

2. nagrada 200 din: Ludvik Golec, Vreskovo 6, 61420 Trbovlje;

3. nagrada 150 din: Marija Jan, Jelovška 6, 64260 Bled.

Nagrade bomo poslali po pošti.

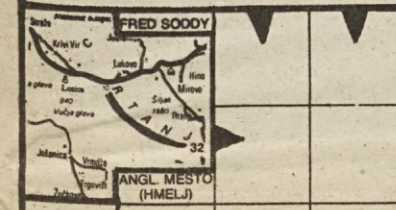
SESTAVIL: R. N.	UPODAB-LJAJOČI UMETNIK	MESTO V SLOV. PRIMORJU	POVRT-NINA	VRSTA ZEMLJE, ILOVICA	RADUJ	TOVARNA V KOČEVJU	RAZLAGA	PERZUJI
AMERIŠKI LEŠNIKI								
OSAMILO								
IGRA Z ŽOGO NA KONJH					JAP. ISKAL-KA BISEROV			
					TRŽNICA V ST. GRČLIJ			
SVETLO ANGL. PIVO				BOLG. KRALJ				
				ST. JAP. TELOVADEC				
OKUSEN MORSKI RAK						NENAD CVITANOVIČ		
						AM. GRAMOF. DRUŽBA		

LOŃČENA POSODA ZA MLEKO
ANGL. REKA, KI SE ZLI-VA V BRISTOLSKI KANAL
KRAJ PRI SLOVENJ GRADCU
NRAVO-SLOVJE
DRUGO IME ZA SVEDER
FIGURA PRI CETVORKI

GERMANSKI OREL
KRMNA RASTLINA
MESTO V NOTR. DAL-MACIJE
AVSTR. AVTOM. DIRKAČ, KI SE JE UBIJL (JOCHEN)
OČE
GLASB. NASTOP
FR. POLITIK, KOLABORA-CIONIST
PISATELJ O'FLAHERTY
RAZBOJ-NIKI
RAJKO RANFL

TEKMEC, KONKUR. RENT
NAPLAČILO
GR. BOGINJA ZEMLJE
VRATA V PLOTU

ANTON CEHOV
VODJA OKTOBR. REVOLUCIJE

GROBO DOM. SUKNO
ATMO-SFERA
MESTO V J. ITALIJI
KEM. PRVINA (znak T)

DE
MAJHNO OKNO

BORILNI MEC
HRANA, JEDAČA
DRAGO DIKLIC
IGOR DEKLEVA
BIVŠI KU-BANSKI ZU-NANJI MI-NISTER

VULKANSKI KRATER NA POLNJEN Z VODO

GL. MESTO LR MON-GOLJE

SREDOZEM. RASTLINA Z MESNAT. LISTI

DE

GRAD PRI PARMI V ITALIJI
DARUVAR

VILA, BOGI-NJA NIŽJE VRSTE V GR. MITOL.
JAP. DEN. ENOTA
MAKED. KOLO

IGRALKA MAGNANI

MORSKA POŠAST
ZAVITEK, SVITEK

VRSTA UJEDE

RAZNA-SALEC MLEKA

TURŠKI POLITIK
KRAJ V BRDIH (MB akcija)

POGONSKI STROJ
DRAG KAMEN

KRAVICE

MESTO V BOKI KO-TORSKI
IGLAVEC

PLOVKA
KAOLIN-SKA RUDA

MIROBUMI

TONE FORNEZZI
MIT. SODNIK V PODZEM.

PASJE GOVNO
LANTAN

DOKTOR

SIROMAŠNI KMETIJE V EGIPTU

KAKOV. ŠTAJER. VINO

MIROBUMI

MESTO V CENTR. AF-RIŠKI RE-PUBLIKI

OKUSNA VELIKA MORSKA RIBA
TUJE ŽEN. IME

FR. PES-NIK, DA-DAIST (TRISTAN)

FIZ. MER-SKA ENOTA ZA GLAS-NOST

SIROMAŠNI KMETIJE V EGIPTU

MRHOVI-NAR IZ DRUŽINE PSOV

ISAAC NEWTON

SPODR-SLJAJ

PRITOK RU-DOLFOVEGA JEZERA

FIZ. MER-SKA ENOTA ZA GLAS-NOST

SIROMAŠNI KMETIJE V EGIPTU

ISAAC NEWTON

TRGOVSKI POPUST

ODMEV

KRALJE-VIČ IZ MAHAB-HARATE

BOSANSKO ZELEZAR. MESTO

SIROMAŠNI KMETIJE V EGIPTU

ST. SLOV. PSIHATER (dr. JANEZ)

OSTANEK VEJE V DEBLU

GALIJ

OTOČJE V TIHEM OCEANU (H BOMBA)

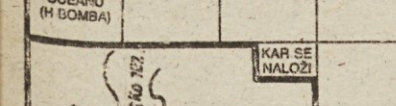
BOSANSKO ZELEZAR. MESTO

SIROMAŠNI KMETIJE V EGIPTU

ST. SLOV. PSIHATER (dr. JANEZ)

OSTANEK VEJE V DEBLU

GALIJ

KAR SE INALOŽI

SIROMAŠNI KMETIJE V EGIPTU

ST. SLOV. PSIHATER (dr. JANEZ)

OSTANEK VEJE V DEBLU

GALIJ

IRAN

KAR SE INALOŽI

SIROMAŠNI KMETIJE V EGIPTU

ST. SLOV. PSIHATER (dr. JANEZ)

OSTANEK VEJE V DEBLU

GALIJ

AFGANIŠTAN

KAR SE INALOŽI

SIROMAŠNI KMETIJE V EGIPTU

ST. SLOV. PSIHATER (dr. JANEZ)

OSTANEK VEJE V DEBLU

GALIJ

PAKISTAN

KAR SE INALOŽI

SIROMAŠNI KMETIJE V EGIPTU

ST. SLOV. PSIHATER (dr. JANEZ)

OSTANEK VEJE V DEBLU

GALIJ

IRAN

KAR SE INALOŽI

SIROMAŠNI KMETIJE V EGIPTU

ST. SLOV. PSIHATER (dr. JANEZ)

OSTANEK VEJE V DEBLU

GALIJ

AFGANIŠTAN

KAR SE INALOŽI

SIROMAŠNI KMETIJE V EGIPTU

ST. SLOV. PSIHATER (dr. JANEZ)

OSTANEK VEJE V DEBLU

GALIJ

PAKISTAN

KAR SE INALOŽI

SIROMAŠNI KMETIJE V EGIPTU

ST. SLOV. PSIHATER (dr. JANEZ)

OSTANEK VEJE V DEBLU

GALIJ

IRAN

KAR SE INALOŽI

SIROMAŠNI KMETIJE V EGIPTU

ST. SLOV. PSIHATER (dr. JANEZ)

OSTANEK VEJE V DEBLU

GALIJ

AFGANIŠTAN

KAR SE INALOŽI

SIROMAŠNI KMETIJE V EGIPTU

ST. SLOV. PSIHATER (dr. JANEZ)

OSTANEK VEJE V DEBLU

GALIJ

PAKISTAN

KAR SE INALOŽI

SIROMAŠNI KMETIJE V EGIPTU

ST. SLOV. PSIHATER (dr. JANEZ)

OSTANEK VEJE V DEBLU

GALIJ

Tri mednarodna priznanja

Dobri celjski risarji

V veliki sobi za likovni pouk je bilo tisti dan bolj živahno kot običajno. Kot da bi učenci že čutili, da se dnevi letošnjega šolskega leta iztekajo. Tudi učiteljica zaradi tega ni povzdigovala glasu. Sicer pa ga tudi običajno ne. Med njo in učenci je prijateljska nit, ki jih povezuje.

Bili smo v likovnem kabinetu na osnovni šoli I. celjske čete ob Vodnikovih ulici v Celju. Učenci so izdelovali svoja likovna dela, med njimi

veda uspeh, kakršnega ne dosežejo vsak dan. Hkrati pa je to seveda dokaz, da posvečajo na tej šoli likovni vzgoji veliko pozornost. Treba je namreč dodati, da je ena učenka te šole že pred dvema letoma dobila nagrado na tem mednarodnem tekmovanju.

Da ne gre za kakšno manjše tekmovanje, ampak za resnični svetovni prikaz ustvarjalnosti mladih likovnikov, povesta že dva po-

tudi gostja. To je bila Branka Pavič, nagrajenka tekmovanja v Indiji. Gostja je bila zato, ker je kot osmošolka prav nekaj dni prej zapustila šolske klopi.

»Zelo sem vesela, da sem dobila tako visoko priznanje za svoje delo. Že prej sem sodelovala na več razstavah in dobila že tudi nekaj priznanj. Vendar so bile to manjše razstave. Tako sem dobila priznanje Ljubljanske banke, priznanje z značko sem dobila na republiški razstavi, pa ob republiški akciji Hortikultura 80. Razstavljala pa sem še več.«

Tako pripoveduje Branka in ob tem kaže diplomo in veliko ročno izdelano medaljo, ki izraža, od kod je prišla.

Ko jo povprašamo, ali je delo, ki ga je poslala v Indijo in ki je prejelo tako visoko priznanje, njeno najboljšo, ne odgovori takoj. Potem le pove:

»Mislim, da ne. Mislim, da sem naredila že tudi boljše dela. Vendar jim je bilo gotovo vseeno vse. Narisala sem delo v vinogradu. Trgatev.«

In ob tem, ko si ogledujemo nekatere njene izdelke, nam tovarišica Kačeva razlaga, da dela Branka zadnji dve leti že resnično dobre likovne izdelke. Tisto, kar jim daje posebnost, je natančnost. »Matematično, natančno riše,« pripomni tovarišica Kačeva. Ko to slišimo, nam je bolj jasen odgovor na vprašanje, če bo šolanje nadaljevalo v smeri, kjer bo prišlo do izraza njeno nagnjenje do slikarstva. Odgovor je namreč negativen.

»Ne, vpisala sem se na matematično-naravoslovno smer celjske gimnazije. Saj odločitev ni bila lahka. Kolebala sem med matematiko in risanjem. Morda je bilo odločilno to, da bi morala v Ljubljano, če bi želela nadaljevati šolanje na šoli za oblikovanje. Seveda pa to ne pomeni, da bom risanje opustila. To mi bo še vedno prijetno dopolnjevanje mojega vsakdanjega učenja.«

Kot smo že omenili, so učenci osnovne šole I. celjske čete prejeli na tem mednarodnem tekmovanju tri priznanja. Priznanji sta namreč za svoji deli prejela še Nina Ružič in Davor Planinc. Res velik uspeh!

Franc Kramer

Branka Pavič, nagrajenka velikega mednarodnega tekmovanja mladih likovnikov v Indiji.

pa se je sprehajala likovna pedagoginja Neli Kačeva. Vendar je bilo to njeno sprehajanje delovno, bi rekli. Od učenca do učenca. Temu je dala nasvet, drugega prišla za roko, da jo je povedla na pravo pot.

Dobri likovniki

Pouka likovne vzgoje na tej osnovni šoli nismo obiskali slučajno. Na obisk smo prišli k mladim, med katerimi je veliko dobrih likovnikov. Mladim, pa vendar takih, ki so že sodelovali na več razstavah. Glavni namen pa je seveda bil, da bi se pogovorili o velikem priznanju, ki so ga učenci te šole prejeli na mednarodnem tekmovanju mladih likovnikov v Indiji. Tja so namreč pred časom poslali šest likovnih del, kar tri od teh pa so dobila priznanja. V Celje je prispelo sporočilo, da so učenci osnovne šole I. celjske čete prejeli eno nagrado z medaljo in dve priznanji. To pa je se-

datka: na tekmovanju so sodelovali mladi iz 120 držav z vsega sveta. Ti so na tekmovanje poslali kar 180 tisoč najrazličnejših izdelkov.

»Naši učenci že nekaj časa redno sodelujejo na mnogih razstavah — tako v Celju kot tudi na republiških. Šest del naših učencev pa smo poslali tudi na to tekmovanje v Indijo,« pravi Neli Kačeva, likovna pedagoginja in mentorica likovnega krožka na tej šoli.

»Letoš so naši učenci sodelovali na likovni koloniji v Šentjurju, kjer so tudi prejeli obe nagradi. Na republiški razstavi v Šoštanju so dobili nagrade učenci, pedagoginja in šola kot celota. Sodelovali smo še na koloniji v Škofji Loki, se odzvali razpisu celjske mladinske organizacije...«

Najraje rišem ljudi

Med učenci v učilnici za likovni pouk je bila v času našega obiska

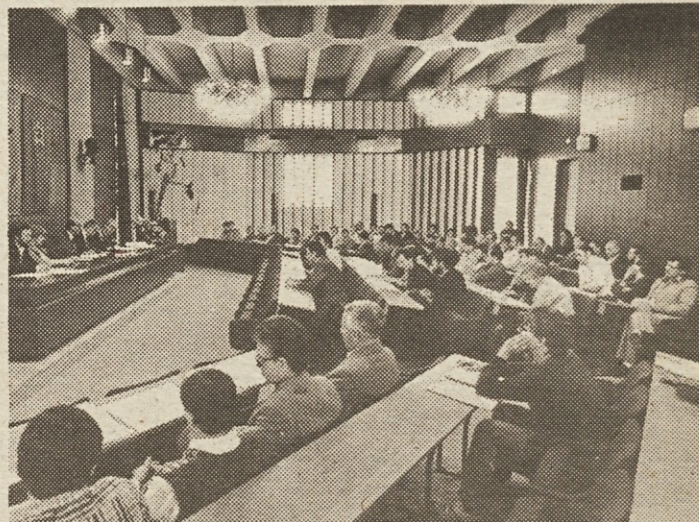
FOTOAMATER NA OBISKU

V tej rubriki smo doslej skušali predstaviti ljubitelje fotografiranja, tiste, ki želijo s fotografijo pokazati nekaj več, povedati delček tistega, kar čutijo do sveta, ki jih obdaja. No, s tem bomo nadaljevali, kajti navdušenih in uspešnih fotoamaterjev je še precej.

Vendar tokrat ne bomo predstavili posameznika. Izkoristili bomo letno skupščino Foto — kino zveze Slovenije in zares le bežno predstavili njeno delo, načrte in probleme. Konec koncev zato, ker je to velika družina tistih, ki sta jim pri srcu fotoaparati in filmska kamera.

Minulo soboto so se zbrali v Ljubljani delegati iz 133 slovenskih foto-kino društev, ki ima v svojih vrstah 8300 fotod in kinoamaterjev. Zveza je nekako ločena na dva dela, saj ima odbor oziroma podzveza za fotoamaterje in podzveza za kinoamaterje. V prvih letih je bila to enotna organizacija, sedaj pa ima vsaka podzveza precejšnjo samostojnost. Nekateri bi kljub vsemu radi, menda so to kinoamaterji, da bi se popolnoma osamosvojili. No, na zadnji skupščini so sprejeli delno spremembo statuta zveze, ki poleg drugih manjših sprememb daje tudi večjo avtonomijo tako foto kot kinoamaterjem.

Najprej pa so poslušali poročilo obeh odborov o delu v preteklih dveh letih. Fotoamaterji so ugotovili, da se v njihovih osnovnih organizacijah, to je klubih, množično širi tehnična kultura in to ne samo med odraslimi, ampak in pa pred-

sem med mladino in pionirji. Vse več je tudi osnovnih organizacij v združenem delu in krajevnih skupnostih. Prav isto velja tudi za filmarje, saj ima že skoraj vsak kinoklub tudi filmsko sekcijo. Za obe tudi velja, da sta se v teh dveh letih najbolj trudili pri usposabljanju svojih članov. To pa na dva načina: najprej na osnovnih tečajih in seminarjih. Skrbeli so tudi za usposabljanje inštruktorjev. In drugo: prirejali so razstave, ki so eden od najpomembnejših načinov dviga umetniške ravni fotografije. Filmarji pa so pripravljali srečanja in festivale, kjer so prav tako s predvajanjem filmov izobraževali svoje člane. Veliko pozornost, vendar ne vedno z največjim uspehom, so posvetili povezovanju

svojih klubov z Zvezo kulturnih organizacij in Zvezo za tehnično kulturo predvsem na občinski ravni. Ne bi naštevati vseh razstav, ki so jih pripravili doma in tistih razstav in filmskih festivalov, na katerih so v teh dveh letih sodelovali člani posameznih klubov. Omeniti pa velja, da so Mariborčani pripravili in uspešno izvedli 7. festival amaterskega dokumentarnega filma Jugoslavije. In ravno tako je foto-kino klub »Karel Grosman« zelo uspešno izvedel 11. mednarodni festival amaterskega filma Jugoslavije.

Precej živahna razprava po poročilih obeh komisij je pokazala, da delegati in s tem klubi še niso zadovoljni z načinom in možnostjo usposabljanja svojih članov, za kar so velika ovira premajhna finančna sredstva. Prav finančna sredstva pa so v zadnjem času še posebej na hitrejši razvoj, posebno mladinskega filma in fotografije. Filmski in fotomaterial se je v zadnjem času pri nas podražil vsaj še za enkrat. Iskali so rešitve in možnosti, da bi kljub temu to ne zavrlo njihovega nadaljnjega razvoja. Še najbližje rešitvi je predlog, da bi se še tesneje povezali z Zvezo kulturnih organizacij in Zvezo organizacij za tehnično kulturo, kar pa ena od pomembnih nalog novoizvoljenega izvršnega odbora zveze.

Za novega predsednika izvršnega odbora so izvolili Helja Podgorška, za sekretarja pa Oskarja Dolena.

Na skupščini so najzaslužnejše člane Foto-kino zveze Slovenije, tiste, ki so za širitev in visoko kakovostno raven slovenskega foto in kino amaterstva prispevali največ, imenovali za častne člane zveze. Ti so: Janez Marenčič, dr. Ivo Frelih, Marjan Cilar, Oskar Ličen in Mirko Skok.

Naj na koncu kot dokaz kakovosti slovenske amaterske fotografije in filma povemo, da imamo v Sloveniji 15 mojstrov fotografije in 26 kandidatov mojstra, med filmarji pa 5 mojstrov in 4 kandidate.

Andrej Agnič

Tabor likovnih samorastnikov

Minuli teden so v Trebnjem na Dolenjskem odprli že 14. tabor likovnih samorastnikov Jugoslavije. Letos bo v Trebnjem ustvarjalo 21 domačih in 5 tujih slikarjev in kiparjev. Poleg udeležencev iz skoraj vse Jugoslavije so prišli še iz Madžarske, Belgije, Čehoslovaške, Zvezne republike Nemčije in iz Mozambika. Tabor je odprl predsednik komiteja za kulturo in znanost SRS dr. Iztok Winkler. V svojem nagovoru nabit polni dvorani osnovne šole je med drugim omenil ugled, ki si ga je tabor pridobil doma in na svetu. Poudaril je tudi, da

se kulturna dejavnost pri nas, tudi vrhunska, vse bolj razvija in uveljavlja tudi v manjših krajih.

Pred uradno otvoritvijo je bilo srečanje umetnikov z družbenopolitičnimi delavci, na katerem je govoril Bogdan Osolnik in poudaril pomen tega mednarodnega prijateljskega, ali kakor je dejal »družinskega srečanja umetnikov« iz mnogih držav. Še posebej v sedanjem trenutku, ko se na svetu vsak dan pojavljajo novi spori in zapleti, Trebnje pa prispeva kamenček za stavbo miru in prijateljstva. A. A.

